

TARTU ÜLIKOOL
HUMANITAARTEADUSTE JA KUNSTIDE VALDKOND
AJALOO JA ARHEOLOOGIA INSTITUUT
INFOKORRALDUSE ÕPPEKAVA

Triin Parvits

INFOEDASTUSE VASTAVUS
EUROOPA ÜLDKOOSOLEKU JA KORPORATIIVSETE SÜNDMUSTE
TURUSTANDARDITELE EESTI VÄÄRTPABERITE KESKREGISTRIS

Magistritöö

Juhendajad: Kurmo Konsa, PhD ja
Kristi Sisa, MBA

Tartu 2016

Autorideklaratsioon

Deklareerin, et käesolev magistritöö on minu iseseisva töö tulemus.

Esitatud materjalide põhjal ei ole varem magistritööd kirjutatud.

Töös kasutatud kõik teiste autorite materjalid on varustatud vastavate viidetega.

Töö valmis Kurmo Konsa, PhD ja Kristi Sisa, MBA juhendamisel

10. mai 2016

Töö autor.....

.....allkiri

Töö vastab magistritööle esitatavatele nõuetele. Lubatud kaitsmisele

“....“ 2016.a.

Juhendajad

.....allkiri

.....allkiri

SISUKORD

MÕISTED	5
SISSEJUHATUS	6
1. FINANTSSTANDARDID JA NENDELE VASTAVUSE KÄSITLEMINE	10
2. ANALÜÜSITAV ETTEVÕTE AS EESTI VÄÄRTPABERIKESKUS	15
2.1. Ettevõtte ajaloost	16
2.2. Väärtpaberite hoidmise süsteem.....	16
3. ÜLDKOOSOLEKU JA KORPORATIIVSETE SÜNDMUSTE TURUSTANDARDITE TEKKEPÕHJUSED.....	19
3.1. Giovannini barjäärid.....	19
3.2. TARGET2-Securities	21
4. ÜLDKOOSOLEKU JA KORPORATIIVSETE SÜNDMUSTE STANDARDID.....	23
4.1. Üldkoosoleku turustandard.....	23
4.2. Korporatiivsete sündmuste standard	24
4.3. Standardite implementeerimise raporteerimine.....	27
5. INFOEDASTUSE VASTAVUSE ANALÜÜS	29
5.1. Üldkoosoleku turustandardid	29
5.1.1. Üldkoosoleku kokkukutsumise teade.....	30
5.1.2. Üldkoosolekul osalemiseks õigustatud aktsionäride ringi määramine ja õigus osaleda koosolekul.....	32
5.1.3. Teavitust üldkoosolekust osavõtmise kohta.....	33
5.2. Korporatiivsed sündmused	35
5.2.1. Distributsioon.....	35
5.2.1.1. Raha distributsioon.....	35
5.2.1.2. Väärtpaberite distributsioon	37
5.2.1.3. Distributsioon valikuvõimalustega.....	40
5.2.2. Reorganiseerimine.....	41
5.2.2.1. Kohustuslik reorganiseerimine valikuvõimalustega	41
5.2.2.2. Kohustuslik reorganiseerimine.....	43
5.2.2.3. Vabatahtlik reorganiseerimine	45
6. TULEMUSED – VÄÄRTPABERITE KESKREGISTRI INFOEDASTUSE VASTAVUS STANDARDITELE	46

6.1.	Üldkoosoleku standard	46
6.2.	Distributsioon	47
6.2.1.	Raha distributsioon	47
6.2.2.	Väärtpaberite distributsioon	49
6.2.3.	Distributsioon valikuvõimalustega.....	50
6.3.	Reorganiseerimine	51
6.3.1.	Kohustuslik reorganiseerimine valikuvõimalustega	51
6.3.2.	Kohustuslik reorganiseerimine	52
6.3.3.	Vabatahtlik reorganiseerimine	54
KOKKUVÕTE.....		55
KASUTATUD KIRJANDUS		57
ESTONIAN CENTRAL SECURITIES DEPOSITORY'S INFORMATION MANAGEMENT COMPLIANCE WITH MARKET STANDARDS FOR GENERAL MEETING PROCESSING AND EUROPEAN MARKET STANDARDS FOR CORPORATE ACTIONS PROCESSING		61
LISAD		64
Lisa 1 Üldkoosoleku standard.....		64
Lisa 2 Korporatiivsete sündmuste standard		79

MÕISTED

Distributsioon (*Distribution*) – korporatiivne sündmus, läbi mille emiteerib ettevõtte omanikele uusi väärtpabereid, sealjuures muutmata alusväärtpaberit (CAJWG 2009: 7).

Ex kuupäev (*Ex-Date*) – kuupäev, alates millest kaubeldes ei kaasne korporatiivse sündmuse õigusi ja kohustusi (CAJWG 2009: 7).

Fikseerimispäev (*Record Date*) – kuupäev ja kellaaeg, millega määratletakse isikute ring, kes on väärtpaberitest tulenevate õiguste tekkimise, muutumise või lõppemise subjektid, s.t isikud, kes on õigustatud kasutama väärtpaberitest tulenevaid õigusi (Nõuded emitentidele 2014: 8).

Korporatiivne sündmus (*Corporate Action*) – ettevõtte tegevus, mille tulemust saab mõõta mõjuga firma aktsiatele (Suur inglise-eesti majandussõnaraamat).

Korporatiivsete sündmuste standard (*The Market Standards for Corporate Actions Processing – MSCAP*) – standard, mis harmoniseerib korporatiivsete sündmuste läbiviimist, sealhulgas tehingute haldamist Euroopas (CAJWG 2009: 3).

Maksekuupäev (*Payment Date*) – kuupäev, millal makstakse väärtpaberitest tulenevad õigused välja väärtpaberites, rahas või väärtpaberites ja rahas (CAJWG 2009: 8).

Reorganiseerimine (*Reorganisation*) – korporatiivne sündmus, läbi mille asendatakse alusväärtpaber teiste väärtpaberitega (CAJWG 2009: 8).

TARGET2-Securities (T2S) – eurosüsteemi väärtpaberiarvelduste ühisplatvorm (TARGET2-Securities s.a.).

Vahendaja (*intermediary*) – finantsinsitutsioonid, kes pakuvad ja haldavad väärtpaberikontosid CAJWG 2009: 7). Sünonüümid kontohaldur, turuosaline.

Üldkoosoleku turustandard (*The Market Standards for General Meetings — MSGM*) – standard, mis harmoniseerib üldkoosolekuga seotud tööprotsesse (JWGGM 2010: 5).

SISSEJUHATUS

Euroopa Liidu liikmesriikide kõigi eluvaldkondade üha suurem ühtlustumine on viinud vajaduseni standardiseerida ja harmoniseerida liikmesriikide finantsturud, et tagada investorite ühesugust kohtlemist ning soodustada ülepiirilisi investeeringuid. Selle tulemusel on loodud erinevaid rahvusvahelisi ja Euroopa-üleseid organisatsioone, mis on välja töötanud turustandardid, mille implementeerimist oodatakse kõigilt organisatsiooni liikmetelt. Euroopas on toimumas suured muutused seoses regulatsioonide nagu väärtpaberite keskdepositooriumite määruse (Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) nr 909/2014) kehtestamisega ja *TARGET2-Securities* (T2S) väärtpaberiarvelduste ühisplatvormi kasutusele võtmisega.

The Giovannini Group'i raporti (2001) järgi Euroopa ühise finantsturu ja euro kasutusele võtnud riikide ühtluse ja efektiivsuse saavutamiseks loodi 1996. aastal Euroopa Keskpanka juurde töögrupp, mille ülesanne oli hinnata kõige põhilisemat finantsturge toetavat infrastruktuuri osa - süsteemi, mis tagab, et kaubeldavad väärtpaberid Euroopa majanduspiirkonnas on müüjalt ostjale korrektselt üle kantud (*The Giovannini Group* 2001: 1). Grupp tuvastas 15 barjääri, mis takistavad ühtse finantsturu loomist Euroopas: 10 tehnilist barjääri, 2 maksudega seotud barjääri ja 3 seadustega seotud barjääri (*The Giovannini Group* 2001: 1). Tuvastatud barjääride ületamiseks on loodud mitmeid erineva suunitlusega töögruppe. Antud magistritöö analüüsib põhjalikumalt selle hinnangu tulemusel loodud töögruppide väljatöötatud üldkoosoleku ja korporatiivsete sündmuste standardeid. Standardide eesmärk on reguleerida ja ühtlustada tööprotsesse üle Euroopa (CAJWG 2009: 3).

Standardite implementeerimine on olulise osana välja toodud ka T2S-i arveldusplatvormiga liitumisel. T2S *Advisory Group* avaldab alates 2011. aastast harmoniseerimisraportit, mis hõlmab Euroopa Liidu 21 turgu, koosneb 24 depositooriumist ja annab ülevaate 24 harmoniseerimisprotsessi staatusest, mille hulgas on ka korporatiivsete sündmuste standard. Standardite implementeerimine on oluline ning seda kinnitab ka T2S *Advisory Group*'i avaldatud harmoniseerimisraport, mis rõhutab, et standardite täielik implementeerimine on vajalik enne T2S-iga liitumist (T2S *Advisory Group* 2015: 23).

Üldkoosoleku ja korporatiivsete sündmuste standardid reguleerivad info edastamise formaati, ajavoogu ja infoedastuse võimalikkust läbi vahendajate nii ettevõtelt lõppinvestorile kui ka lõppinvestorilt ettevõttele (JWGGM 2010: 8; CAJWG 2009: 5). *Joint Working Group on General Meetings*'i (JWGGM) välja töötatud üldkoosoleku standard (*The Market Standards for General Meetings – MSGM*) hõlmab endas avaliku teate tegemist ja selle edastamist vahendajate ahelas, koosolekul osalemiseks õigustatud aktsionäride ringi määramist ja õigust osaleda koosolekul ning teavitust koosolekust osavõtmise kohta (JWGGM 2010: 8). *Coprorate Actions Joint Working Group*'i (CAJWG) välja töötatud korporatiivsete sündmuste standard (*The Market Standards for Corporate Actions Processing - MSCAP*) hõlmab korporatiivsete sündmuste kategooriaid, mis on jaotatud kaheks. Esiteks distributsioon – distributsioon (raha ja väärtpaberite distributsioon) ning distributsioon valikuvõimalustega. Teiseks reorganiseerimine, mis on jaotatud kohustuslikuks reorganiseerimiseks valikuvõimalustega, kohustuslikuks reorganiseerimiseks ja vabatahtlikuks reorganiseerimiseks. Samuti hõlmab korporatiivsete sündmuste standard tehingute haldamist – turunõue, transformatsioon, ostja kaitse. (CAJWG 2009: 4)

Magistritöö eesmärk on kvalitatiivse uurimusena välja selgitada depositeoriumi infokorralduse ja turupraktika vastavus standardi nõuetele ning hinnata, kas õigusaktid reguleerivad või piiravad standardi nõuete täitmist, millised muutused tuleb sisse viia seadustes ja turupraktikas, et nõudeid täita. Analüüs viiakse läbi kategooriate (distributsioon, reorganisatsioon) kaupa ning iga kategooria juures hinnatakse nõuetele vastavust asjakohase sündmuste kaupa. Analüüsitud standardid on välja toodud lisades 1 ja 2. Samuti anda ülevaade rahvusvahelistest organisatsioonidest ja nende välja töötatud standarditest ning standardite vastavuse hindamise protseduuridest. Standardite rakendamise eripäradest arusaamiseks, selgitada ettevõtte tausta ja väärtpaberite hoidmise süsteemi. Anda ülevaade Euroopa-üleste standardite tekkepõhjustest ning üldkoosoleku ja korporatiivsete sündmuste standarditest. Eesmärgiks on hinnata depositeoriumi infoedastuse vastavust kõikidele standardi punktidele, selleks et tuvastada vajalikud muudatused seadustes, turupraktikas ja depositeoriumi kehtestatud reeglites.

Standardite implementeerimist raporteeritakse Euroopa Keskpangale ning *European Credit Sector Associations*'i (2009) implementeerimisraporti alusel on Eesti teinud seda alates 2009. aastast. CAJWG prioritseeris standardite punktid 2012. aastal ning sellest ajast on depositoorium raporteerinud vastavust standarditele osaliselt (CAJWG 2009). Magistritöös analüüsitakse vastavust kõikidele standardi punktidele, et saada täielik ülevaade vajalikest muudatustest.

Teema on aktuaalne, kuna seoses EL-i regulatsioonide ning uue arveldusplatvormi T2S kasutusele võtmisega on tekkinud vajadus ja võimalus restruktureerida senine turupraktika ning viia see vastavusse standarditega.

Töö on koostatud depositooriumi seisukohast ning välja on jäetud kontohalduritele kehtivate standardipunktide hindamine. Samuti ei hinnata töös tehingute haldamise standardi nõudeid, kuna automaatne turunõue, transformatsioon ja ostja kaitse on Eesti turu jaoks uus kontseptsioon ning standardile vastavust ei ole autori arvates võimalik hinnata.

Töö koosneb kuuest peatükist. Esimeses peatükis antakse ülevaade Eesti väärtpaberite keskregistrile kõige kaalukamatest rahvusvahelistest ja Euroopa-ülestest organisatsioonidest ja standarditest ning sellest, kuidas hinnatakse standarditele vastavust.

Teises peatükis antakse ülevaade analüüsitavast ettevõttest, kes on väärtpaberite keskregistri pidaja (depositoorium) ja Eestis kasutusel olevast väärtpaberite hoidmise süsteemist, mis on vajalik taustinformatsioon standardite ülesehituse mõistmiseks.

Kolmandas peatükis antakse ülevaade üldkoosoleku ja korporatiivsete sündmuste standardite tekkepõhjustest.

Neljandas peatükis antakse ülevaade üldkoosoleku ja korporatiivsete sündmuste turustandardite ülesehitusest ning standardite implementeerimise raporteerimisest.

Viiendas peatükis analüüsitakse üldkoosoleku ja korporatiivsete sündmuste standarditele vastavust. Hinnatakse, millele depositooriumi tegevuspraktika vastab, millele vastab osaliselt, millistele standardipunktidele depositoorium ei vasta ning millised standardipunktid ei kohaldu depositooriumi infovahetusele.

Kuuendas peatükis analüüsitakse tulemusi ning soovitatakse muudatusi mida on vaja teha seadustes ja turupraktikas, et standardi nõuded oleks täidetud.

Töös on allikatenä kasutatud üldkoosoleku ja korporatiivsete sündmuste standardite tekste, Eesti seaduseid, Nasdaq Tallinn börsi kehtestatud nõudeid emitentidele, Euroopa Keskpanga avaldatud materjale (raportid, T2S materjalid ja muud materjalid), *European Credit Association* raporteid, Euroopa Komisjoni kehtestatud direktiive, määruseid ja suuniseid, IOSCO üldist organisatsooni tutvustust ja raportit, Eesti Panga avaldatud materjale, Finantsinspektsiooni avaldatud materjale, töö autori ja teiste Eesti Väärtpaberikeskuse spetsialistide töökogemust üldkoosolekutest teavitamise ja korporatiivsete sündmuste läbiviimise kohta.

1. FINANTSSTANDARDID JA NENDELE VASTAVUSE KÄSITLEMINE

Rahvusvahelisi ja Euroopa-üleseid organisatsioone, mis arendavad ja avaldavad heast tavast lähtuvaid nõudeid ja turustandardeid ning jälgivad nende rakendamist ja täitmist globaalselt või Euroopas, on mitmeid. Selles peatükis tuuakse avalikke- ja siseraporteid aluseks võttes välja Eesti väärtpaberite keskregistri jaoks olulisemad organisatsioonid.

Association of National Numbering Agencies - ANNA

ANNA ühendab rahvusvahelisi finantsinstrumentide identifitseerimisnumbreid (ISIN ehk *International Securities Identification Number*) väljastavaid asutusi üle kogu maailma. ANNA on ISO (*International Organization for Standardization*) määratud ametlik ISIN-ite registreerimise institutsioon, mis jälgib standardite implementeerimist ja kasutamist (ANNA s.a.). Standardite eesmärk on muuta finantsmaailm efektiivsemaks, turvalisemaks ja stabiilsemaks nii investoritele kui ka neid teenindavatele finantsasutustele (Eesti Väärtpaberikeskuse teenuste... s.a.).

Eesti väärtpaberite keskregister on implementeerinud ISO 6166 ISIN koodide standardi, ISO 10962 finantsinstrumentide klassifikatsiooni standardi (Eesti Väärtpaberikeskuse teenuste... s.a.). Samuti on kohaldamas ISO 18774 finantsinstrumentide lühinime standardit ja ISO 10383 börside ja reguleeritud turgude identifitseerimisnumbrit. Kommunikatsioonil teiste depositeerimise ja kontohalduritega kasutatakse ISO 15022 ja 20022 sõnumite standardeid (Korporatiivsete sündmuste... s.a.).

Standardite kasutusele võtmine on vabatahtlik ning nende rakendamist ja täitmist jälgib ANNA läbi väärtpaberite keskregistri esitatud raportite.

The International Organization of Securities Commissions – IOSCO

IOSCO Processes for Policy Development and Implementation Monitoring'i kohaselt on IOSCO rahvusvaheline organisatsioon, mis koondab globaalseid väärtpaberite regulaatoreid ja on tunnustatud kui globaalne väärtpaberite regulatsioonide standardite seadja (*IOSCO Processes... s.a.*). IOSCO arendab, implementeerib, edendab ning jälgib kinnipidamist rahvusvaheliselt tunnustatud väärtpaberite standardite regulatsioonist. Samuti jõustab organisatsioon standardeid, jälgib standardite täitmist, et kaitsta investoreid ning tagada ausad, efektiivsed ja läbipaistvad turud, ning proovib juhtida tähelepanu süsteemsetele riskidele. Osa organisatsiooni eesmärgist on suurendada investorite kaitset ja edendada investorite usku väärtpaberiturgudesse läbi suurendatud infovahetuse ja ühendatud koostöö vale käitumise vastu ning turgude ja turuvahendajate järelevalves. IOSCO vahendab infot nii globaalsel kui ka regionaalsel tasandil, et aidata kaasa turgude arengule, tugevdada infrastruktuuri ja implementeerida vastavaid regulatsioone. (*IOSCO Processes... s.a*)

IOSCO Processes for Policy Development and Implementation annab ülevaate, et IOSCO väärtpaberite regulatsiooni eesmärgid ja põhimõtted defineerivad 38 väärtpaberite regulatsiooni põhimõtet, mis lähtuvad kolmest väärtpaberite regulatsiooni eesmärgist - kaitsta investoreid, kindlustada, et turud on ausad, efektiivsed ja läbipaistvad, ning vähendada süsteemset riski. Standarditele vastavust hindavad liikmesriigid enesehinnanguna ning raporteerivad seda IOSCO seatud intervalliga ja mahus. Nagu paljud teised rahvusvahelised organisatsioonid ei ole IOSCO õigustloov asutus, ei saa ta jõustada oma standardeid või soovitusi ning liikmesriigid ei ole õiguslikult standarditega seotud. Siiski on standardid loodud, pidades silmas globaalset head tava, ning on eeldus, et IOSCO standardid implementeeritakse kõigis liikmesriikide seadustes. Siiski tõdeb organisatsioon, et riigid on suveräänsed ning on olukordi, kus riigil on raskusi standardi implementeerimisega tulenevalt seadustest või muudest piirangutest. Sellistel juhtudel eeldab IOSCO, et liikmesriik on oma tegevuses läbipaistev ning raporteerib põhjused, mis tõkestavad standardite rakendamist. (*IOSCO Processes... s.a*)

Implementeerimist jälgib IOSCO *Assessment Committee*, mis asutati 2012. aastal ning mis vastutab IOSCO implementeerimise tuvastamist ja hindamist aitavate eesmärkide, põhimõtete ja standardite programmide väljatöötamise ja elluviimise eest (IOSCO *Processes...* s.a). Eesti Väärtpaberikeskus avaldas esimese raporti märtsis 2013 teemal „Response to the Disclosure Framework for Securities Settlement Systems of 1997 by CPSS/IOSCO“ (Reeglid ja õigusaktid s.a.).

Target2-Securities Advisory Group – T2S AG

Lähtuvalt Euroopa Keskpanga (EKP) veebilehest on T2S *Advisory Group* (AG) Euroopa Keskpankale nõuandev organ T2S-iga seotud küsimustes. Selleks, et T2S-i arendataks ja implementeeritaks lähtuvalt turu vajadustest, annab AG väärtpaberite arveldamise kohast nõu küsimustes nagu hinnastamine, poliitika, juhtimine ja harmoniseerimine. AG koosneb kõigist olulistest osalistest, nagu näiteks T2S-iga liituvad deponitooriumid, pangad ja rahvuslikud keskpangad. (T2S *Advisory Group* s.a.)

T2S AG on jaotatud eesmärkide kaupa neljaks allharuks: harmoniseerimise juhtgrupp, alamgrupp korporatiivsete sündmuste jaoks, alamgrupp piiriülese turupraktika jaoks ning sõnumite standardiseerimise alamgrupp. Osad allharud on välja töötanud standardid, näiteks alamgrupp korporatiivsete sündmuste jaoks on välja töötanud detailsed tehingute haldamise standardid, mis on osa korporatiivsete sündmuste tööprotsesside (*The Market Standards for Corporate Actions Processing – MSCAP*) standarditest. Kuna T2S on arveldusplatvorm, siis keskendub korporatiivsete sündmuste alamgrupp tehingute haldamisele. Korporatiivsete sündmuste alamgrupp toetab oma tegevusega harmoniseerimise juhtgruppi (*Corporate Actions Sub-group* s.a.). Korporatiivsete sündmuste standardi implementeerimise analüüs on *European Banking Federation*'i ülesanne ja seda koordineerib juhtgrupp *Broad Stakeholder Group* ning standardite implementeerimine on rahvuslike implementeerimisgruppide (*Market Implementation Group*) kohustus (*European Banking Federation* s.a.). Neljas alamgrupp on sõnumite standardiseerimise alamgrupp, kes töötab välja T2S-iga seotud sõnumeid lähtuvalt kasutajate nõuetest (T2S *Advisory Group* s.a.).

Standardite implementeerimine on vabatahtlik, kuna neid ei ole kehtestatud määrusega ega direktiivina. Alamgruppidele esitatud raportite põhjal koostatakse omakorda näiteks harmoniseerimis raportid mitme teema peale kokku. Viimane raport esitati korporatiivsete sündmuste alamgrupile seoses tehingute haldamise standardite rakendamisega 15.04.2016 (*Corporate Actions Sub-Group s.a.*).

Lähtuvalt sellest, et tegemist on T2S-i arendamisega ja selle jaoks koostatud nõuetele vastavuse hindamisega, on autori arvamus, et standardid kinnitatakse EL-i määruse või direktiivina kunagi tulevikus, kuna need on vajalikud T2S-i arveldusplatvormi efektiivseks toimimiseks.

Euroopa Finantsjärelevalve Süsteem ESFS (*European System of Financial Supervision*)

Euroopa Finantsjärelevalve Süsteem (ESFS) loodi detsentraliseeritud, mitmetasandilise süsteemina, mis koosneb mikro- ja makrotasandist, selleks et tagada jätkusuutlik ja ühtne finantsjärelevalve Euroopa Liidus (*Fact Sheets...* 2015). Makrotasandi järelevalve katusorganisatsioon on Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu, mis omakorda koosneb Euroopa Keskpankast, Euroopa Komisjonist, liikmesriikide keskpankadest, Tehnilisest Nõuande Komiteest (ATC), Teaduslikust Nõuande Komiteest (ASC) ja Euroopa Järelevalveasutustest (ESA). Mikrotasandi järelevalve koosneb Euroopa Järelevalveasutustest: Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA), Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve (EIOPA), Euroopa Väärtpaberituru Järelevalve (ESMA), Euroopa Järelevalveasutuste Ühiskomitee ja liikmesriikide järelevalveasutused. (Finantsinspeksioon s.a.)

Mikrotasandi järelevalve koosneb Euroopa Järelevalveasutustest - Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA), Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide järelevalve (EIOPA), Euroopa Väärtpaberituru järelevalve (ESMA), Euroopa Järelevalveasutuste Ühiskomitee ja liikmesriikide järelevalveasutustest. (Finantsinspeksioon s.a.)

Magistritöö raames on kõige suurema kaaluga Euroopa Väärtpaberituru Järelevalve ESMA (*European Securities Market Authority*), mis alustas tegevust 2011. aasta jaanuarist määruse nr 1095/2010 alusel. Euroopa Väärtpaberituru Järelevalve avaldas 2015. aastal finantsinstrumentide turgude direktiivi, turukuritarvituste määruse ja

väärtpaberite keskdepositooriumite määruse tehnilised standardid. Need standardid jõustatakse Euroopa Komisjoni määrusega, on otsekohalduvad ning kohustuslikud üle kogu Euroopa Liidu. Kõige olulisem neist on värtpaberite keskdepositooriumite määrus 909/2014/EL (CSDR), mis käsitleb värtpaberiarvelduse parandamist Euroopa Liidus ja värtpaberite keskdepositooriume ning mis rakendati 2014. aastal. Seega on ESMA Euroopa-ülene õigustloov organisatsioon ning selle standardid on otsekohalduvad Euroopa Liidu liikmesriikidele. (ESMA avaldas... 2015)

Kokkuvõtteks saab välja tuua, et finantsstandardid ja nende vastavuse käsitlemise saab jagada kaheks. Esiteks rahvusvahelised organisatsioonid, mis ei ole õigustloovad asutused, ning kelle välja töötatud standardite implementeerimine on organisatsiooni liikmesriigi parimates huvides, kuid siiski vabatahtlik. Teiseks Euroopa Liidu struktuuridega seotud standardid. Näiteks Euroopa Finantssüsteemide Järelevalve organisatsiooni ESMA välja arendatud standardite kehtestamine Euroopa Komisjoni määrusega, mistõttu on need kohustuslikud kõigie EL-i liikmesriikidele. T2S-i arveldusplatvormi toimimiseks kehtestatud standardite kohustuslikuks muutmine autori hinnangul vormistamise küsimus.

2. ANALÜÜSITAV ETTEVÕTE AS EESTI VÄÄRTPABERIKESKUS

Peatükis antakse ülevaate ettevõttest, mille infoedastuse vastavust standarditele analüüsitakse. Ettevõte on AS Eesti Väärtpaberikeskus (edaspidi EVK), mis on väärtpaberite keskregistri pidaja riigiga sõlmitud lepingu alusel. Ettevõtte ainuaktsionär on Nasdaq Tallinn Aktsiaselts, mis kuulub Ameerika ettevõtte Nasdaq kontserni. EVK on Eesti väärtpaberite keskregistri ja pensioniregistri pidaja.

Ettevõttes on juurutatud maatriksstruktuur ning ettevõtte osakonnad/meeskonnad koosnevad ka kahe teise Balti riigi depositeeriumi ja börsi töötajatest. Eestis on erandiks keskregister ja pensioniregister, mis on moodustatud ainult Eesti ettevõtte töötajatest. EVK tegevus on reguleeritud Eesti väärtpaberite keskregistri seadusega (EVKS) ja Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise korraga. Samuti kohaldub Eesti väärtpaberite keskregistrile väärtpaberite keskdepositeeriumite tegevust reguleeriva Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) nr 909/2014 (edaspidi CSDR), mis käsitleb väärtpaberiarvelduse parandamist Euroopa Liidus ja väärtpaberite keskdepositeeriume. Eesti seaduste kooskõlla viimine antud direktiiviga on menetlemisel.

EVKS-i § 3 järgi peetakse registrit järgmiste andmete kohta:

- 1) emitendid, nende emiteeritud väärtpaberid ja väärtpaberite omajad (aktsiaraamat, osanike nimekiri vms);
- 2) väärtpaberi omajad ja neile kuuluvad väärtpaberid (väärtpaberikontod);
- 3) väärtpaberite omandamine, võõrandamine ja pantimine.

Eesti väärtpaberite keskregistris on registreeritud 3354 aktsiaseltsi aktsiat, 2783 osaühingu osa ja 210 ettevõtete emiteeritud võlakirju (Statistika 2016).

2.1. Ettevõtte ajaloost

Eesti Väärtpaberikeskuse (EVK) hallatava Eesti väärtpaberite keskregistri lõi Rahandusministeerium 10. novembril 1994. a Vabariigi Valitsuse 14. oktoobri 1994. a määruse nr 374 alusel. Eesti väärtpaberite keskregistris on registreeritud kõikide investorite väärtpaberikontod ning EVK-l on täielik ülevaade kõikidest väärtpaberitehingutest ning investeeringute struktuurist riikide, residentsuse ja muu sarnase lõikes. (Eesti Väärtpaberikeskuse ajalugu s.a.)

EVK pakub teenust panganduse infrastruktuurile ning liikmespangad ehk kontohaldurid on liidetud EVK keskregistri süsteemi. 2001. aasta oktoobrist jõustunud kogumispensionide seadus paneb EVK kohustuseks pidada väärtpaberikontode alaliigina pensionikontosid, kus peetakse arvestust kogumispensioniga liitunud isikute, nende valikute ning kogumispensioni süsteemis tehtud toimingute üle. Pensionikontode pidamise süsteem avati 1. aprillil 2002. a ja seda haldav Pensionikeskus loodi EVK juurde 2002. aastal. (Eesti Väärtpaberikeskuse ajalugu s.a.)

AS Eesti Väärtpaberikeskus on arenev organisatsioon ning suuri muudatusi organisatsiooni ülesehituses ja korralduses on planeeritud pärast üleeuroopalise depositeoriumite regulatsiooni CSDR kohaldamist ja *Target2-Securities* (T2S) arveldusplatvormiga liitumist 2017. aastal (Eesti Pank s.a.). CSDR-i rakendamise raames ühineb Eesti depositeorium 2017. aastal Läti ja Leedu depositeoriumiga üheks juriidiliseks isikuks.

2.2. Väärtpaberite hoidmise süsteem

Lähtuvalt IOSCO raportist (2011) jaotatakse erinevates jurisdiktsioonides eksisteerivaid väärtpaberite hoidmise süsteeme kõige üldisemalt kolmeks: otsese, kaudse ja modifitseeritud hoidmise süsteemid. Selline jaotus põhineb suuremalt jaolt uuringutel, mis tehti Haagi väärtpaberite konventsiooni jaoks 2006. aastal ja UNIDROIT-i konventsiooni jaoks 2009. aastal. (IOSCO 2011: 10)

Otsene väärtpaberite hoidmise süsteem on kõige vanem ja traditsioonilisem väärtpaberite hoidmise süsteem. Sellele on omane, et väärtpaberikonto omanikul on otsene suhe vastavad väärtpaberid emiteerinud isikuga (IOSCO 2011: 11). Lähtuvalt äriseadustikust on aktsionär/osanik see, kes on kantud aktsiaraamatusse/osanike nimekirja (ÄS §-d 182, 228). Eestis on kasutusel otsene väärtpaberite hoidmise struktuur, mis tähendab, et lõppinvestor on registreeritud registris oma nime all. IOSCO raportis on välja toodud, et kuna otsese süsteemi puhul on väärtpaberite omanik registreeritud emitendiregistris, siis on emitendil ilma turuvahendajate sekkumiseta võimalik ühendust saada iga oma investoriga (IOSCO 2011: 11).

Kaudne väärtpaberite hoidmise süsteem tähendab, et investorid ei ole aktsiaraamatus/osanike nimekirjas oma nime all, vaid turuosalised hoiavad väärtpaberid investorite nimel. See on jurisdiktsioonides kõige levinum väärtpaberite hoidmise süsteem (IOSCO 2011: 12). EVKS § 6 sätestab, et Eesti väärtpaberituru kutselistel osalistel on õigus omada väärtpaberikonto eriliigina esindajakontot. Esindajakonto omamise õigus on ka väärtpaberi arveldussüsteemi korraldajal, välismaisel juriidilisel isikul ja muul institutsioonil, kelle üle teostatakse finantsjärelevalvet ning kes vastavalt neile kohaldatavale õigusele võivad hoida väärtpabereid oma nimel ja teise isiku arvel, ning ühingul, keda eelnimetatud välismaine isik kontrollib kas otseselt või kaudselt, tingimusel, et sellel ühingul on õigus vastavalt temale kohalduvale õigusele hoida väärtpabereid oma nimel ja teise isiku arvel (EVKS § 6). Esindajakonto puhul ei kanta registrisse andmeid esindajakonto omaja klientide kohta, kelle jaoks ja arvel hoitakse esindajakontol olevaid väärtpabereid. Esindajakonto puhul kantakse registrisse üksnes andmed esindajakonto omaja kohta ja muud seadusega nõutud andmed (Esindajakonto s.a.). Lubatud on esindajakontode mitmetasandilisus, mis tähendab, et tegeliku investori ja esindajakonto vahel on veel mitu tasandit vahendajaid. See raskendab ettevõtte suhtlemist oma investoritega ning investoriõiguste teostamist, kuna infoedastus on määratud vahendajate omavaheliste kokkulepetega (IOSCO 2011: 11).

IOSCO raporti kohaselt (2011: 13) on modifitseeritud väärtpaberite hoidmise süsteemi eesmärk saavutada väärtpaberite ülekande efektiivsus ning arendada ettevõtte ja investori vahelist otsesuhtlust. Süsteemi omapära on, et investor on registreeritud nimeliselt ettevõtte või ettevõtte agendi aktsiaraamatus, hoidmata füüsilist aktsiat.

Investoril on sellest tulenevalt otsekontakt ettevõttega, mis jätab suhetest kõrvale turuvahendajad (IOSCO 2011: 13). Eestis sellist süsteemi rakendatud ei ole.

3. ÜLDKOOSOLEKU JA KORPORATIIVSETE SÜNDMUSTE TURUSTANDARDITE TEKKEPÕHJUSED

Peatükis antakse ülevaade üldkoosoleku ja korporatiivsete sündmuste turustandardite tekkepõhjustest.

Euroopa Keskpank leiab, et kindlate finantsinstrumentide turg või finantsteenused on täielikult integreeritud, kui kõik potentsiaalsed turuosalised sellel turul (i) kasutavad üheseid reegleid finantsinstrumentide või -teenuste müügiks või ostuks, (ii) neil on võrdne juurdepääs konkreetsele hulgale finantsinstrumentidele või -teenustele ja (iii) turul tegutsedes koheldakse neid võrdselt (*European Central Bank* 2008: 6).

The Giovannini Group raport (2001: i-ii) kirjeldab, et Euroopa majanduse areng on erinevate turgude vastastikuse toime ja tehnilise protsessi tulemus. Selle vastastikune toime kattub valitsuste algatustega, mis on üldjuhul suunatud valitsusasutuste reformidele, et saavutada suuremat majanduslikku efektiivsust ning kooskõlastada algatusi, mis on Euroopa tasemel kavandatud ja arendatud.

Euroopas on toimumas suured muutused seoses regulatsioonide nagu väärtpaberite keskdepositooriumite määruse (Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) nr 909/2014) kehtestamisega ja *TARGET2-Securities* (T2S) väärtpaberiarvelduste ühisplatvormi kasutusele võtmisega. Sellest tulenevalt on vaja muuta Eesti seaduseid keskdepositooriumi määrusega vastavaks ning ühise väärtpaberiarvelduste platvormi kasutusele võtmisega rakendada standardiseeritud väärtpaberite arveldust. T2S-iga kaasnevad tehingute haldamise standardid ning üldkoosolekute ja korporatiivsete sündmuste standardid.

3.1. Giovannini barjäärid

The Giovannini Group loodi 1996. aastal, et nõustada Euroopa Komisjoni küsimustes, mis on seotud Euroopa Liidu (EL) finantsintegratsiooniga ja euro kasutusele võtnud finantsturgude efektiivsusega. Grupp koosnes finantsturgudel osalejatest ja seda juhtis dr Alberto Giovannini. Grupi tööd toetas Euroopa Komisjoni Majandus- ja Rahaliidu sekretariaat töötajatega siseturu direktoraadist ja Euroopa Keskpankast. (*The Giovannini Group* 2001: 1)

Grupi ülesanne oli hinnata kõige põhilisemat finantsturge toetavat infrastruktuuri osa: süsteemi, mis tagab, et kaubeldavad väärtpaberid Euroopa majanduspiirkonnas on korrektselt müüjalt ostjale üle kantud. Võrreldes sisetehingutega on tehingud Euroopa majanduspiirkonnas liikmesriikide vahel palju keerulisemad, neid takistavad mitmed barjäärid ja need on siseturu tehingutest kulukamad. *The Giovannini Group*'i arvates on kõige esmasem ja olulisim puudujääk, mis takistab integreeritud finantsturgude loomist Euroopas, arvelduses. Nende puudujääkide kõrvaldamine on vajalik eeltingimus, et arendada suurt ja efektiivset finantsinfrastruktuuri Euroopas. (*The Giovannini Group* 2001: 1)

The Giovannini Group'i esimene raport avaldati 2001. aasta novembris ja see kirjeldab, et aastatega on investorite nõudlus välisväärtpaberite järele Euroopa Liidus tõusnud pärast ühisraha kasutusele võtmist väga järsult. Sellegi poolest on EL-is ülepiiriliste tehingute arveldus riigiti väga erineva praktikaga. Raportis kirjeldatakse 15 tehnilist ja turupraktikat, juriidilist ning fiksaalbarjääri kui probleemi põhjuseid, mis takistavad Euroopa ühise finantsinfrastruktuuri loomist. (*The Giovannini Group* 2001: 6)

Teine raport barjääride kohta avaldati 2003. aasta aprillis ning seal defineeriti strateegiad barjääride ületamiseks. Raport kirjeldab, et esiteks tuleks luua kontsentreeritud initsiatiivide süsteem, mille eesmärk on asendada 15 barjääri standardite, regulatsioonide ja seadusega, mis oleksid piisavad efektiivse ja piirideta turu jaoks, ning teiseks adekvaatne regulaator või järelevalveasutus, mis kindlustaks, et piirideta turg ja selle kasu oleks kättesaadav kõigile turuosalistele soodsa ja turvalise kauplemisjärgse teenusena. (*The Giovannini Group* 2003: 2)

Magistritöö keskendub Giovannini kolmandale barjäärile. Kolmas barjäär, mida *European Credit Sector Association* (2009: 6) on kirjeldanud kui EL-i liikmesriikide vahelisi korporatiivsete sündmuste läbiviimise erinevusi korporatiivsete sündmuste reeglites, hõlmab väga laia teemaderingi, mille mõju ulatub arveldusprobleemidest kaugemale.

Esimese probleemina tuuakse välja, et korporatiivsetel sündmustel on väga palju erinevaid reegleid ja nõudeid informatsioonile ning tähtaegadele. Teise probleemina tuuakse välja, et barjäär on seotud reeglite ja õigusaktidega, millega reguleeritakse

väärtpaberiturgu. Erinevused on olemas isegi kuni hetkeni, mil ostjat koheldakse korporatiivse sündmuse läbiviimise eesmärgil (nt väärtpaberite arveldumise kuupäeval, väärtpaberite soovitud arveldumise kuupäeval või tegeliku arveldumise kuupäeval) kui aktsionäri. (*The Giovannini Group* 2003: 3)

Teine raport kirjeldab, et korporatiivsete sündmuste läbiviimise riiklikud reeglid tuleks harmoniseerida ning seda tuleks teha pärast barjääride 1 ja 7 ületamist. Barjäär 1 on rahvuslikud riiklikud erinevused tehingute arveldamisel kasutatavas infotehnoloogias. Raport soovib luua üleeuroopaline ühine protokoll. Barjääri 7 definitsioon ütleb, et arvelduse tööajad ja tähtajad tuleks harmoniseerida, kasutades indikatsioonina TARGET tunde (*The Giovannini Group* 2003: 6–9). Nende takistuste ületamiseks on kasutusele võetud TARGET2, mis on üleeuroopaline automatiseeritud reaalaegne kiirmaksete arveldussüsteem, millega Eesti liitus 2008. aastal (Target2-Eesti s.a.).

3.2. TARGET2-Securities

The Giovannini Group on oma raportides (2003: 42) konstateerinud, et efektiivse ja piirideta finantsturu saavutamiseks on vaja harmoniseerida arvelduste infrastruktuur. Euroopa Keskpanga suunis EKP/2010/2 kirjeldab, et Euroopa Keskpanga nõukogu otsustas 6. juulil 2006. a algatada projekti, mille eesmärk oli luua väärtpaberite keskdepositooriumite osutatav väärtpaberite keskpangarahas arveldamise teenus nimega *TARGET2-Securities* (T2S). Selle kohaselt on T2S-i eesmärk toetada põhilise, neutraalse ja piiriülese üleeuroopalise raha ja väärtpaberite keskpangarahas arveldamise teenuse pakkumise abil kauplemisjärgset lõimumist selliselt, et keskdepositooriumid saaksid osutada oma klientidele integreeritud tehnilises piiriülese tehingu võimalusega keskkonnas makse vastu tehtavate väärtpaberiülekannete ühtlustatud ja standardiseeritud arveldusteenuseid. (Euroopa Keskpanga suunis EKP/2010/2)

Eesti Panga ülevaate järgi on T2S eurosüsteemi väärtpaberi-arvelduste ühisplatvorm. T2S on mõeldud arveldusplatvormiks kõikidele euroala depositooriumitele, et nad saaks osutada klientidele makse vastu väärtpaberiülekandeid keskpangarahas ehk keskpangas avatud kontodel. T2S-is on nii väärtpaberikontod kui ka rahakontod ühel tehnilisel

platvormil. T2S pakub arvelduste teenust, deponitöörümid haldavad kliendisuhteid ja pakuvad muid teenuseid (nt väärtpäberite registreerimine ja hoidmine ning emissioonide korraldamine). (*Target2-Securities* s.a.)

T2S-i eesmärk on ühtlustada väärtpäberitega kauplemise võimalusi euroalal ning võimaldada investoritele lihtsaid, odavaid ja turvalisi piiriüleseid väärtpäberiarveldusi. T2S-iga liitunud deponitöörümid peavad tegema enda juures registreeritud väärtpäberid kättesaadavaks kõigile teistele T2S platvormiga ühinenud deponitöörümitale. Sellest tulenevad on investoritel ligipääs senisest suuremale hulgale väärtpäberitele. (*Target2-Securities* s.a.). Lisaks tehingute arveldumisele T2S-is, arvelduvad seal ka kõik korporatiivsed sündmused, mida on seni tehtud tehingutest eraldiseisvalt.

Euroopa Keskpanga hinnangul aitab T2S-i kasutusele võtmine ületada *The Giovannini Group* kaardistatud barjääre 1 (riiklikud erinevused kasutatavas infotehnoloogias tehingute arveldamiseks), 2 (riiklikud arvelduse piirangud, mis nõuavad mitmete süsteemide kasutamist), 3 (rahvuslikud reeglid korporatiivsetele sündmustele, lõppinvestoritele ja vahendajatele. Seda küll reservatsiooniga, et T2S aitab kaasa selle ületamisele, kuid ei lahenda probleemi), 4 (päevasisese arveldumise lõplikkus), 5 (praktilised tõkked kaugligipääsuks riiklikele arveldussüsteemidele) ja 7 (rahvuslikud erinevused arveldussüsteemide ja väärtpäberite arvelduse töötundides ja tähtaegades). (*Giovannini barriers to be... s.a.*)

4. ÜLDKOOSOLEKU JA KORPORATIIVSETE SÜNDMUSTE STANDARDID

Selles peatükis antakse ülevaade üldkoosoleku ja korporatiivsete sündmuste standardite töögruppide loomisest, nende liikmetest ja standardite implementeerimise raporteerimisest.

4.1. Üldkoosoleku turustandard

Barjääri 3 ületamiseks on finantsteenuste sektor märkimisväärselt arendanud ja omaks võtmas turupraktika standardeid korporatiivsete sündmuste ja üldkoosolekute kohta.

Üldkoosoleku turustandard (*The Market Standards for General Meetings – MSGM*) kinnitati 2010. aasta suvel ning selle eesmärk on ühtlustada ja lihtsustada üldkoosolekuga seotud tööprotsesse. Standardite väljatöötamiseks ja ajakohastamiseks vajalik põhjalik analüüs on jätkuv protsess. Selle eesmärk on kaardistada erinevusi turupraktika, juriidiliste ja regulatiivsete nõudmiste vahel, mis eksisteerivad erinevates Euroopa riikides. Standard kirjeldab kommunikatsiooni ja üldkoosolekuga seotud tegevuste voogu, mis põhinevad parimatel turupraktikatel, selleks et kindlustada infoedastus ettevõttelt lõppinvestorile ja vastupidi õigeaegselt ning kuluefektiivselt. (JWGGM 2010: 5)

Üldkoosoleku turustandardid on välja töötanud üldkoosoleku standardite ühine töögrupp (*Joint Working Group on General Meetings – JWGGM*). JWGGM loodi 2005. aastal selleks, et kaasates erinevaid finantssektoreid, luua ühiselt üks ühtne standard üldkoosolekutega seotud protsessidele. JWGGM koosneb delegaatidest, kes esindavad peamisi Euroopa ühendusi: emitendid (*EuropeanIssuers*), registrid (*Institute of Chartered Secretaries and Administrators – Registrars Group*), keskdepositooriumid (*Central Securities Depositories Association – ECSDA*), vahendajate esindajad (*European Credit Sector Associations* ja *European Securities Services Forum*), väärtpaperite vahendajad (*European Federation of Securities Exchanges*) ja investorid (*Euroshareholders, the Association of British Insurers and the UK Institutional Shareholder Committee*). (JWGGM 2010: 6)

Standard reguleerib, et kommunikatsioon algab ettevõttest, info edastatakse deponitoriumile, kus väärtpaberid on registreeritud, ning deponitorium edastab info kontohalduritele, kes siis omakorda edastavad selle lõppinvestorile, ning infoedastus peab toimima ka vastupidises suunas. Standardit tuleb hinnata ja vaadata Euroopa Parlamendi ja Nõukogu aktsionäride õiguste direktiivi (*Shareholders Rights Directive*) taustal. (JWGGM 2010: 6)

Standardit kohaldatakse esiteks ettevõttele, kelle juriidiline aadress/asukoht on registreeritud Euroopa Liidus ning aktsiad on võetud kauplemisele reguleeritud turul, mis asub või mida opereeritakse Euroopas. Teiseks ettevõttele, kelle väärtpabereid hoitakse deponitoriumis, mis tegutseb Euroopas. Üldkoosolekute standardite töögrupp toetab kohaldamisala laiendamist nii, et standardid kehtiksid kõikidele ettevõtetele, kelle juriidiline aadress/asukoht asub EL-i liikmesriigis, ka reguleeritud turul mittekaueldavatele väärtpaberitele. (JWGGM 2010: 9)

4.2. Korporatiivsete sündmuste standard

Giovannini barjääriga 3 sätestatud tõkete ületamist hakkas koordineerima 2007. aastal loodud korporatiivsete sündmuste ühine töögrupp (*The Corporate Actions Joint Working Group – CAJWG*), mis hõlmab kõige põhilisemaid grappe, kelleks on emitendid (*European Issuers*), keskdeponitoriumid (*European Central Securities Depositories Association – ECSDA*), turuinfrastruktuurid ja vahendajad (*European Association of Clearing Houses (EACH)*, *Federation of European Securities Exchanges (FESE)*, *European Banking Federation (EBF)*, *European Association of Cooperative Banks (EACB)*, *European Savings Banks Group (ESBG)*, *European Securities Services Forum (ESSF/SIFMA)*). Korporatiivsete sündmuste ühise töögrupi eesmärk on olnud välja töötada kõikehõlmavad turustandardid kõigi korporatiivsete sündmuste (välja arvatud üldkoosolekute) kõigi töökorralduste jaoks, sh tehingute haldamine. (CAJWG 2009: 3)

Korporatiivsete sündmuste tööprotsesside turustandard (*The Market Standards for Corporate Actions Processing – MSCAP*) kinnitati 2009. aasta suvel. Standard hõlmab nii kõige levinumaid ja keerulisemaid korporatiivseid sündmusi aktsiatega (nt

dividendimaksed, ennetähtaegne lunastamine) kui ka sündmuste ajalist jada (nt transformatsioon). Standardi eesmärk on korporatiivsete sündmuste protsessi standardiseerimine Euroopa turgudel ja võimalusel mujalgi, mis võimaldab vähendada märkimisväärselt kulusid ja töökorralduslikke riske. Standardite implementeerimise ja harmoneerimise tulemusena saavad kõige suuremat kasu (ka rahalist) Euroopa väärtpaberiarvelduste turg ja selle kasutajad. (CAJWG 2009: 3)

Turustandardid (CAJWG 2009: 4) hõlmavad kõiki korporatiivsete sündmuste kategooriaid, samuti ka tehingute haldamist:

Distributsioonid

- distributsioon
- raha distributsioon (nt dividendide maksmine, intresside maksmine);
- väärtpaberite distributsioon (nt fondiemissioon);
- distributsioon valikuvõimalustega (nt dividendide maksmine kas rahas või väärtpaberites).

Reorganiseerimised

- kohustuslik reorganiseerimine valikuvõimalustega (nt konverteerimine);
- kohustuslik reorganiseerimine (nt lunastamine, aktsiate nimiväärtuse muutmine aktsiakapitali muutmata);
- vabatahtlikud reorganiseerimised (nt ülevõtmispakkumine).

Tehingute haldamine

- turunõue (distributsioon);
- transformatsioon (reorganiseerimine);
- ostja kaitse (vabatahtlikud korporatiivsed sündmused).

Turustandardite (CAJWG 2009: 5) reguleerimisalasse kuuluvad

- igat tüüpi korporatiivsed sündmused (distributsioon ja reorganisatsioon);
- kõik väärtpaberid, mida kasutatakse otseinvesteeringuteks (lihtaktsiad, fikseeritud tulumääraga väärtpaberid), hoitakse notariteenusena ja keske

hoidmisteenusena ning arveldatakse Euroopas tegutsevas depositeerimises; reguleeritud väärtipaberiturul noteeritud ja kaubeldavad investeerimisfondide sündmused peaksid võimalusel olema läbi viidud, lähtudes standarditest;

- kõik seotud osapooled, kelleks on emitendid, turuinfrastruktuurid (kauplemine, kliiring ja arveldamine), vahendajad ja lõppinvestorid, välja arvatud standardid tehingute haldamise kohta, mis on suunatud ainult turuinfrastruktuuridele ja vahendajatele/esindajakontode ahela lülidele.

Lähtuvalt korporatiivsete sündmuste standardist (CAJWG 2009: 5) hõlmavad standardid

- infovoogu läbi kogu oluliste osapoolte ahela,
- olulisi kuupäevi ja nende järjestust,
- korporatiivsete sündmuste töökorralduslikku poolt.

Olemuselt on korporatiivseid sündmusi võimalik jagada kolmeks: kohustuslikud, kohustuslikud valikuvõimalustega ja vabatahtlikud. Kohustuslikud sündmused puudutavad kõiki aktsionäre ning sellesse kategooriasse kuuluvad sündmused on näiteks dividendide maksmine, fondiemissioon, ühinemine ja muud. Kohustuslikud korporatiivsed sündmused valikuvõimalustega on sündmused, kus toimub muutus väärtipaberites või rahas ning investorid peavad sellest osa võtma, kuid nad saavad valida sündmuse tulemust endi jaoks. Vabatahtlike sündmuste korral tuleb aktsia omanikel avaldada soovi sündmuses osalemises ning investoril on võimalik jääda ka passiivseks.

Lähtuvalt standardist (CAJWG 2009: 4) on tehingute haldamise standardi eesmärgid

- a) võimaldada tehingute haldamise automatiseerimist, et kindlustada nende õigeaegne ja efektiivne arveldus;
- b) kaitsta tehingute osapooli, nii ostjat kui ka müüjat;
- c) vähendada mõlema osapooli vajadust sekkuda;
- d) vähendada haldamist vajavate tehingute arvu, võttes arvesse, et see protsess nõuab tehingute vastavusse viimist mõlema osapooli vahel.

Tehingute haldamise nõuetele vastavust magistritöös ei hinnata.

Lähtuvalt *European Credit Sector Associations*'i raportist tuleb vastavust üldkoosoleku ja korporatiivsete sündmuste standarditele, hinnata viie staatuse vahel: implementeeritud, osaliselt implementeeritud, implementeerimata, standard ei kohaldu ja vastus puudub. Implementeeritud staatuse korral on üldkoosolekute ja korporatiivsete sündmuste tööprotsessi turupraktika samasugune nagu standardi nõue; osaliselt implementeeritud staatus tähendab, et tööprotsess erineb osaliselt standardi nõudest; staatus implementeerimata tähendab, et standardi nõue ei ole täidetud; standardi nõue ei ole kohaldatav ja vastus puudub. (*European Credit Sector Associations* 2009: 9)

4.3. Standardite implementeerimise raporteerimine

Standardite implementeerimise staatuse raportid esitatakse Euroopa Keskpangale, kelle ülesanne on jälgida implementeerimise progressi. Jälgitakse 24 turgu/depositooriumi ning turg/depositoorium raporteerib enesehinnangu põhjal, kas ja mis ulatuses ollakse vastavuses standarditega, ning Euroopa Keskpanga sõltumatu hinnang riikide enesehinnangust esitatakse harmoniseerimisprotsessi raportis (*T2S Advisory Group* 2015: 5).

Standardi implementeerimist koordineerib selleks moodustatud üleeuroopaline grupp (*European Market Implementation Group – E-MIG*). Samas lasub standardite implementeerimise kohustus riigil ning Eestis koordineerib implementeerimist EE-MIG. *European Banking Federation*'i veebilehe kohaselt kohtuvad Euroopa tasemel MIG-id kaks korda aastas, et anda ülevaade ja vahetada kogemusi. Grupid koosnevad turuekspertidest, kes esindavad kõiki väärtpaberituru väärtusahela asjaosalisi: depositooriumid, ettevõtted, kauplemise turuinfrastruktuurid, arveldus, kontohaldurid, investorid. (*European Banking Federation* s.a.)

Ülepiiriliste investeeringute arvu märkimisväärset kasvu arvestades on leitud, et standardid pakuvad efektiivset, väärtuslikku, kestvat ja innovaatilist lahendust, et kiirendada keerulisi operatsioonilisi protsesse ja tagakontori tegevusi. Standarditest saavad kasu kõik kapitalituru kasutajad ning see aitab kaasa Euroopa finantsturgude integratsioonile (*European Banking Federation* s.a.)

Eestis kuuluvad EE-MIG-i Eesti Pank, suuremad Eestis tegutsevad pangad ja keskdepositoorium ning kõigi panus turustandardite implementeerimiseks on vajalik. Standarditele vastavuse hindamise on kooskõlastanud kõik EE-MIG-i liikmed. Euroopa tasemel MIG kohtumistel tuleb implementeerimisprotsessi käigust aru anda ning standarditega täielikult vastavuses olemine on eeldus määrusele vastamiseks ja T2S-iga liitumiseks. Eesti on raporteerinud standarditele vastavust ja nende implementeerimist aastast 2009. Euroopa tasemel MIG kohtumistel tuleb implementeerimisprotsessi käigust aru anda ning standarditega täielikult vastavuses olemine on eelduseks määrusele vastamiseks ja T2S-iga liitumiseks. Eesti on raporteerinud standarditele vastavust ja nende implementeerimist aastast 2009 (*European Credit Association* 2009: 4). Alates 2012. aastast on raporteeritud osaliselt standarditele vastavust, lähtudes GAJWG grupi standardite prioritseerimisest. Sellest tuleneb ka vajadus tulevate muutuste taustal hinnata vastavust kõikidele standardipunktidele.

5. INFOEDASTUSE VASTAVUSE ANALÜÜS

Peatükis antakse ülevaade analüüsi tulemusest Eesti väärtpaberite keskdepositooriumi infoedastuse vastavust üldkoosoleku ja korporatiivsete sündmuste standarditele, mida on analüüsitud lisades 1 ja 2.

Analüüsi aluseks on võetud Euroopa üldkoosoleku ja korporatiivsete sündmuste standardid ning on uuritud, kas standardid on Eesti seadustesse kirjutatud või nõue seadusega reguleeritud. Kui on reguleeritud, siis on välja toodud, missuguses ulatuses. Seejärel on kirjeldatud iga asjakohase sündmuse läbiviimise turupraktikat, kuidas edastatakse Eestis üldkoosolekute kokkukutsumise teateid ja viiakse läbi korporatiivseid sündmuseid, ning hinnatud, kas praktika on vastavuses standardiga. Vastavalt asjakohasusele on analüüsitud reguleeritud turul kaubeldavaid ja reguleeritud turul mittekaubeldavaid väärtpabereid eraldi.

Analüüsi eesmärk on täpselt kaardistada, missuguste standarditega on turupraktika vastavuses ja missuguste standarditega vastavuses mitte, ning määrata. Lisaks sellele kas standardiga vastavuses olemiseks on vajalikud seaduste muudatused ja/või turupraktika muudatused, ning millised need muudatused on.

Riikide standardite implementeerimise staatuseid on võimalik jälgida Euroopa Keskpanka iga-aastasest harmoniseerimisraportist, mis avaldati esimest korda 2011. aastal.

5.1. Üldkoosoleku turustandardid

Üldkoosolek on aktsiaseltsi kõrgeim juhtimisorgan, kus aktsionärid teostavad oma aktsiatest tulenevaid õigusi, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti (ÄS § 290).

Üldkoosoleku turustandardite eesmärk on reguleerida ettevõtete, kelle väärtpaberid on võetud kauplemisele reguleeritud turul või kelle väärtpaberid on võetud kauplemisele Euroopas tegutsevas depostooriumis, üldkoosolekute korraldamise praktikat.

5.1.1. Üldkoosoleku kokkukutsumise teade

5.1.1.1. Pooled, informatsioonivoog, ajaline järjestus, keel ja formaat

Ettevõtte infoedastus depositooriumile vastab täielikult standardi punktidele 1.1 ja 1.3.

Osaliselt vastab depositoorium standardi punktile 1.2 ning osaliselt vastavuse tingib seadus (ÄS § 294 lg 1), mis sätestab, et ettevõtte, kellel on rohkem kui 50 aktsionäri, ei pea aktsionäridele teateid saatma, vaid üldkoosoleku teade tuleb avaldada vähemalt ühes üleriigilise levikuga päevalehes. Standardiga täiesti vastavuses olemiseks tuleks muuta seaduse sätet ning teha kohustuslikuks ka teate edastamine kõikidele aktsionäridele elektrooniliselt.

Depositooriumi infoedastus turuosalistele on osaliselt vastavuses standardi punktiga 1.4a, kuna depositoorium edastab koosoleku teate viivitamata, kuid ei edasta teadet neile, kellel on tehing ootel. Standardiga vastavuses olemiseks tuleks muuta süsteemi, mis tuvastaks ootel tehingud ning saadaks teavitused ka neile.

Infoedastus ei vasta standardi punktidele 1.4b ja 1.4c. Depositoorium ei edasta teadet ega muudatusi selles turuosalistele, kes omandavad väärtpaberid pärast koosoleku kokkukutsumise esimese teate väljasaatmist. Standardiga vastavuses olemiseks on vaja muuta süsteemi, et tuvastada turuosalised, kes on omandanud väärtpaberid, ning edastada teade ja kõik muudatused selles ka neile.

Turuosalise infoedastus kliendile on reguleeritud turuosalise ja kliendi omavahelises kokkuleppes. Standard 1.9 sätestab, et kui lõppinvestor on registreeritud aktsiaraamatus oma nime all, siis ei pea järgima standardi punktides 1.6, 1.7, 1.8 sätestatud nõudeid. Sellisel juhul jõuab koosoleku teade aktsionärini lähtuvalt standardi punktist 1.2 osaliselt, kuna teadet ei edastata elektrooniliselt kõigile aktsionäridele, kui ettevõttel on üle 50 aktsionäri. Kui lõppinvestori ja emitendi vahel on turuosaline (väärtpabereid hoitakse esindajakontol), siis standardist lähtuvalt peaks turuosaline edastama info lõppinvestoritele. Lähtuvalt peatükis 2.2 kirjeldatud väärtpaberite hoidmise süsteemist, kus väärtpabereid hoitakse esindajakontol, on kontohalduri ja lõppinvestori vahelised suhted reguleeritud nende omavahelise lepinguga ning depositooriumil puudub selle kohta ülevaade, mistõttu ei ole autori arvates võimalik hinnata infoedastuse vastavust

standardiga. Standardi punktide 1.6, 1.7 ja 1.8 nõudeid tuleb täita, kui väärtpabereid hoitakse esindajakontodel. Nagu eelnevalt mainitud, on sellisel juhul infoedastus reguleeritud turuosaliste ja kliendi vahelise kokkuleppe alusel ning autori arvates ei ole võimalik hinnata nende vastavust standardile.

5.1.1.2. Sisu

Ettevõtte edastab teate depositooriumile, depositoorium edastab teate turuosalistele ning turuosaline olenevalt vahendajate ahelast viimasele kontohaldurile. Standard reguleerib, mida peaks koosoleku teade sisaldama.

Depositoorium vastab standardi punkti 1.10 alapunktidele 2, 3, 4, 5 ja 6. Standardi punkti 1.10 alapunktidega 7 ja 8 on depositoorium osaliselt vastavuses. Standardi punkti 1.10 alapunktiga 7 vastavuses olemiseks tuleks muuta teate saatmise praktikat ning lisada saadetavasse teatesse päevakorra lühikokkuvõtte ja viited esitatud resolutsioonidele. Standardi 1.10 alapunktiga 8 vastavuses olemiseks tuleks muuta teate saatmise praktikat ja lisada teatesse koosolekust osavõtmise võimalused, nagu näiteks füüsiline kohalolek, volitamine ja elektrooniline hääletamine.

Mittevastavus on standardi punkti 1.10 alapunktidega 1, 10 ja 11. Standardi punkti 1.10 punkt 1 sätestab koosoleku teate saatmisel vastutust välistava klausli, mida pole teatel kuvatud. Standardiga vastavuses olemiseks tuleks muuta süsteemi ja turupraktikat ning lisada klausel teatele.

Standardi punkti 1.10 alapunktides 10 ja 11 sätestatud tingimused, koosolekust osavõtmise teade ja ettevõtte seatud tähtaeg teavituse saatmise kohta, ei ole turupraktikas kasutusel. Koosolekust osalemisest ei pea ettevõtet teavitama, vaid tuleb kohale tulla ning vajadusel esitada volitus või muu esindamist tõendav dokument, et koosolekust osa võtta.

Standardis sätestatud viimase vahendaja infoedastus lõppinvestorile, mis on kirjas standardi punktis 1.11 vastavust vastavust ei ole autori hinnangul võimalik depositooriumi tasandil hinnata. Seadus sätestab, et aktsiast tulenevad õigused kuuluvad isikule, kes on kantud aktsiaraamatusse (ÄS § 228 lg 2), ning infoedastus vahendaja ja lõppinvestori vahel on seatud omavahelises kokkuleppes.

5.1.2. Üldkoosolekul osalemiseks õigustatud aktsionäride ringi määramine ja õigus osaleda koosolekul

5.1.2.1. Üldised põhimõtted

Depositoorium vastab täielikult standardi punktidele 2.1 ja 2.2.

Standardi punktis 2.3 sätestatud oluliste sündmuste ja kuupäevade ajalisele järjestusele depositoorium ei vasta. Põhjus tuleneb sellest, et lähtuvalt äriseadustiku §-st 297 lg 5 on börsiaktiaseltsil võimalus määrata põhikirjas, et koosolekul osalemiseks õigustatud aktsionäride ringi võib määrata koosoleku päeval enne üldkoosoleku algust. Standardiga vastavuses olemiseks on vaja muuta seaduse punkti. Eestis ei ole kasutusel standardis määratud ettevõtte teavitamise tähtaega, kuna koosolekust osalemise teadet ei nõuta. Kuigi standardeid implementeeritakse koostöös kontohalduritega, puudub siiski täpne ülevaade ja dokumentatsioon nende omavahelise kommunikatsiooni kohta ning autori arvates puudub pädevus hinnata selle vastavust standardile.

5.1.2.2. Pooled, informatsioonivoog, ajaline järjestus, keel ja formaat

Vastavuse hindamine standardile 2.4 depositooriumi infoedastus turuosalistele väärtpaberikonto saldo kohta lähtuvalt standardi 2.2 punktidest a), i) ja ii) sõltub erinevatest asjaoludest. Kuna Eestis on lõppinvestor registreeritud aktsiaraamatus enda nimega ja on võimalik näha õigustatud aktsionäride ringi ja nende saldosisid elektrooniliselt täistunni täpsusega, siis eraldi teavitust saldode kohta Eesti ettevõtetele ei saadeta. Läti ja Leedu väärtpaberite kohta edastatakse väärtpaberiomanike nimekirja väljavõte ainult juhul, kui Läti või Leedu depositoorium on saatnud Eesti depositooriumile vastava avalduse. Standardiga vastavuses olemiseks tuleks edastada info hoolimata sellest, kas avaldus on saadetud või mitte. Standardi 2.5 nõudele vastab depositoorium osaliselt. Läti ja Leedu väärtpaberiomanike nimekirjad edastatakse depositooriumite omavahelise kokkuleppe alusel ja formaadis. Standardile vastamiseks tuleb muuta turupraktikat ning väljastada info ISO standardi nõuete kohaselt.

Nõuete osas туруosalise infoedastuse vahendajatele, mis on sätestatud punktides 2.6 ja 2.7, ei ole autori hinnangul võimalik standardile vastavust hinnata. Lähtuvalt ÄS §

228 lg-st 2 kuuluvad nimelisest aktsiast tulenevad õigused isikule, kes on aktsionärina kantud aktsiaraamatusse. See tähendab, et õiguste realiseerimisel loetakse esindajakonto omanik aktsionäriks. Vastav infoedastus on reguleeritud esindajakonto omaniku (turuosaline/kontohaldur) ja tema kliendi vahel. Depositooriumil pole infot turuosalise ja kliendi vahelise infovahetuse kohta, mistõttu ei ole võimalik hinnata selle vastavust standardile.

Sama kehtib ka vahendaja infoedastuse kohta lõppinvestorile, mis on sätestatud standardi punktides 2.8a, 2.8b. Infoedastus on kokku lepitud vahendaja ja lõppinvestori vahel ning depositooriumil puudub selle kohta ülevaade, mistõttu pole autori hinnangul võimalik standardile vastavust hinnata.

Registris registreeritud lõppinvestorite korral vastab depositooriumi infoedastus osaliselt standardi punktidele 2.9 nagu ka standardi punkti 1.2 korral. Börsiettevõtted avaldavad koosolekuteate üleriigilise levikuga ajalehes, mis ei vasta nõudele, mille kohaselt peaksid kõik aktsionärid saama üldkoosoleku kutse elektrooniliselt. Standardiga vastavuses olemiseks tuleks rakendada nõuet saata kõikidele investoritele koosoleku kokkukutsumise teade ka elektrooniliselt.

Samas on Eestis võimalik kasutada aktsiate hoidmiseks esindajakontot. Sellisel juhul on vajalik infoedastus mööda vahendajate ahelat, kuid vastavust sellele pole autori hinnangul võimalik hinnata.

5.1.2.3. Sisu

Depositoorium vastab standardi punktidele 2.10 osaliselt. Läti ja Leedu depositooriumile edastatava info formaat ja sisu on kokku lepitud lepingutes. Standardist kirjeldatud info jõuab Läti ja Leedu depositooriumiteni erinevates osades, kuid lõppkokkuvõttes edastatakse kogu info. Standardiga vastavuses olemiseks tuleks infot dubleerida ning edastada info iga kord lähtuvalt standardist.

5.1.3. Teavitus üldkoosolekust osavõtmise kohta

Standard sätestab, et viimane lõppinvestori vahendaja pakuks välja võimaluse teavitada lõppinvestoril koosolekust osavõtmisest ja hääletada läbi vahendaja. Eestis

turupraktikas ei teavitada ettevõtet koosolekul osalemisest. Koosolekust osavõtmiseks peab aktsionär koosolekule füüsiliselt kohale tulema või saatma oma esindaja koos esindusõigust tõendava dokumendiga.

Aktsiate hoidmine esindajakontol ning aktsiaseltsi üldkoosolekul osalemine ja hääletamine on reguleeritud määrusega „Aktsionäride üldkoosolekul esindajakonto omaja esindamiseks ühtse nimekirjana volituse andmise kord“. Määruse § 2 sätestab kliendi tahteavalduse aktsiast tulenevate õiguste teostamiseks. Esindajakonto omaja klient, kes soovib teostada aktsionäride üldkoosolekul aktsiast tulenevaid õigusi esindajakonto omaja nimel, esitab esindajakonto omajale käsundi täitmiseks või muu sarnase õigussuhte alusel ja kokkulepitud tähtajaks sellekohase nõude, näidates nõudes ära kliendi enda või selle isiku nime, kes klienti aktsionäride üldkoosolekul esindab (volitatud isik). Selleks on vaja esindajakonto omanikul (konto omanik, kes on näidatud aktsionärina aktsiaraamatus) väljastada volikiri, mille nõuded on reguleeritud sama määrusega, et lõppinvestoril oleks võimalik oma õiguseid teostada.

Eelnevast lähtuvalt ei kohaldu koosolekust osavõtmise teatise standard deponitooriumile.

5.2. Korporatiivsed sündmused

Korporatiivne sündmus on ettevõtte tegevus, mille tulemust saab mõõta mõjuga firma aktsiatele (Suur eesti – inglise majandussõnaraamat 2003). Lähtuvalt avaldatud standardist jaotatakse korporatiivsed sündmused järgmiseks kategooriateks: distributsioon, mis jaguneb distributsiooniks (raha ja väärtpaberite) ning distributsiooniks valikuvariantidega ning reorganiseerimine, mis jaotatakse kohustuslikuks reorganiseerimiseks valikuvariantidega, kohustuslikuks reorganiseerimiseks ja vabatahtlikuks reorganiseerimiseks (CAJWG 2009: 4). Korporatiivsete sündmuste standardite eesmärk on standardiseerida ja harmoniseerida korporatiivsete sündmuste läbiviimist kogu Euroopa Liidus ja võimalusel mujalgi (CAJWG 2009: 3).

5.2.1. Distributsioon

Distributsioon on korporatiivne sündmus, läbi mille emiteerib ettevõtte omanikele uusi väärtpabereid, muutmata sealjuures alusväärtpaberit (CAJWG 2009: 6).

5.2.1.1. Raha distributsioon

Korporatiivsed sündmused, mille korral standardit kohaldatakse, on aktsiate ja osade dividendimaksed ja võlakirjade intressimaksed.

Infoedastus ettevõttelt depositooriumile on standardi punktidega 3 ja 4 täielikult vastavuses. Osaliselt on infoedastus vastav standardi punktile 1, mis tuleneb asjaolust, et Eesti väärtpaberite keskregistri seaduses (edaspidi EVKS) sätestatud dividendide maksmise teavitamise kohustust täidavad ainult reguleeritud turul kauplevad? ettevõtted. Börsil noteeritud ettevõtetel on karmimad infoavaldamise kohustused kui mittenoteeritud ettevõtetel ning seadusest tulenevalt ei ole mitteteavitamine karistatav. Intressimaksete teavitus saadetakse depositooriumile pärast vastava meeldetuletuse saamist. Depositoorium ei täida standardi punkti 2 nõuet, kuna ettevõtted ei teavita depositooriumi intressimäära muutusest.

Depositooriumi infoedastus turuosalistele vastab täielikult standardi punktidele 5 ja 7. Depositooriumile saadetud info edastatakse viivitamata elektroonilisel kujul, kasutades ISO standardites sätestatud nõudeid turuosalistele. Standardi punktides 6 ja 8 sätestatud nõuetele depositoorium ei vasta. Neid nõudeid Eesti seadused ei reguleeri. Depositooriumis kasutusel olev süsteem ei ole kohaldatud teavitamiseks turuosalisi, kes on omandanud väärtpaberid pärast esialgse teate avaldamist, ega ka neid, kes on ootel oleva tehingu ostja pooled, kuni õigustatud isikute nimekirja fikseerimise kuupäevani.

Standardile mittevastavus tuleneb süsteemi seadistusest, millest tulenevalt on vaja teha süsteemimuudatus. Standardiga number 8 vastavuseks tuleb muuta tehtavate maksete turupraktikat. Samas pole ühtegi makset depositooriumist tehtud nii, et juba välja makstud summas oleks vaja olnud teha parandusi, vaid kõik parandused on tehtud enne makse sooritamist. Standardi nõude muutmiseks turupraktikaks tuleks kirjeldada makse tegemise kord kas andmetöötlusreeglites või korporatiivsete sündmuste turupraktika juhendites.

Infoedastusega turuosalistelt lõppinvestoritele seotud standardi punktide 9–11 täitmine sõltub turuosalise ja lõppinvestori vahel sõlmitud kokkuleppest, mistõttu pole autori hinnangul võimalik vastavust standardile hinnata.

Standardis välja toodud oluliste kuupäevade osas vastab depositoorium täielikult standardi punktidele 12 ja 15, osaliselt agastandardi punktidele 13, 14 ja 16. Taaskord põhjustab mittevastavust avaliku teadaande tegemise mittenõudmine. Noteeritud ettevõtetele on sama standard seatud ka börsireeglites ning nemad on kohustatud neid järgima, mistõttu vastavad standardile ainult reguleeritud turul kaubeldavate väärtpaberite emitendid. Vastavusse viimiseks tuleks teha esiteks teavitustööd ning näidata seda ettevõtte väärtust suurendava infona tulevastele investoritele (kuna see info pole kättesaadav mujalt).

Infoedastus ei ole vastavuses standardi punktiga 14. Standardi nõude täitmiseks on vaja ettevõtetele nähtavaks teha selle info avaldamise mõju ja kasu. Standardi punkti 16 vastavusse viimine on keerulisem, kuna seadus reguleerib dividendide väljamaksmise korda. Seadusest lähtuvalt ei pea tegema makseid võimalikult lähedal nimekirja fikseerimise kuupäevale, vaid ettevõtte ja aktsionärid saavad ise valida, millal dividende makstakse. Ka börsiettevõtted kasutavad seda võimalust, näiteks Ekspress Grupp AS

määrab õigustatud isikute nimekirja kevadel, aga dividendid makstakse välja sügisel. Samuti on turupraktika, et raha makstakse välja viie tööpäeva jooksul pärast nimekirja fikseerimise kuupäeva, kuna selle aja jooksul on võimalik tuvastada maksuerisused ning vastavalt maksu kinni pidada. Autori hinnangul oleks vaja täpsustada seadust või reguleerida seda börsireeglites, et viia praktika vastavusse standarditega.

Makse tegemiseks seatud standarditele vastab depositeorium täielikult nõuetele, mis on seatud standardi punktides 17, 18, 20b, 20c, 20d, 20e. Et tagada ühest arusaama, tuleks kõik standardis käsitletud põhimõtted panna konkreetselt kirja andmetöötlusreeglitesse või korporatiivsete sündmuste läbiviimise praktika dokumenti. Osaliselt vastab depositeorium standardi punktidele 19 ja 20a. Punktis 19 on sätestatud turunõue (*market claim*), mida automatiseeritud kujul implementeeritud ei ole. Korporatiivsete sündmuste standard sätestab nõuded turunõuete implementeerimiseks ning sellega vastavuseks olemiseks on vaja tutvustada Eesti väärtpaberiturul turunõuete olemust, kehtestada nõue seaduses või depositeoriumi reeglites ning implementeerida selle tuvastus väärtpaberite arveldussüsteemis.

Maksete tegemine on reguleeritud standardis 20a – kõik raha distributsiooni maksed tuleks teostada läbi depositeoriumi turuosalistele ja lõppinvestoritele. Otsese kontodestruktuuris (lõppinvestor on nimeliselt väärtpaberite registris) on väärtpaberite keskregistres võimaldanud emitendil ligipääsu lõppinvestori arvelduskonto numbrile, kuhu tal on võimalik raha otse kanda ning makset läbi depositeoriumi ei teha. Makseid läbi depositeoriumi teevad noteeritud ettevõtted, mis tuleneb sellest, et investorite arv (näiteks AS-is Tallink Grupp) on üle kümne tuhande ning neile otse makse tegemine on väga mahukas ning kallis. Depositeoriumi teenust kasutades on see aga efektiivsem kui ise otse investorile tasudes.

5.2.1.2. Väärtpaberite distributsioon

Korporatiivsed sündmused, millele standard kehtib: fondiemissioon, dividend, mis makstakse väärtpaberites.

Infoedastuses seoses väärtpaberite distributsiooniga ettevõttelt depositeoriumile on depositeorium täielikult kooskõlas standardi punktiga 3. Punktide 1 ja 2 vastavus on

osaline. Standardi punkt 1 reguleerib avaliku teate tegemist, mida Eesti seadusandlus ei reguleeri ning praktikas ei kasutata. Samuti antakse standardis juhised murdude kompenseerimiseks, kuid Eesti turupraktikas ei ole autorile teadaolevalt depositeoriumi tasandil murde kompenseeritud. Praktikas tuleks tutvustada avaliku teate tegemist ning võimalust murdude kompenseerimiseks. Samuti tuleks kehtestada depositeoriumi kord ja praktika murdude kompenseerimiseks. Standardi punkt 2 reguleerib teate edastamise vormi ning turupraktikas esitatakse info depositeoriumile depositeoriumi kehtestatud vormil. Selles vormis on olemas enamikud ISO standardi kohaselt kohustuslikud väljad, kuid praktikas kõiki välju alati ei täideta ning need ei ole olulised praeguse süsteemiga korporatiivse sündmuse läbiviimiseks. Standardiga vastavuses olemiseks tuleks täiendada vorm ISO standardi infoväljadele kohaseks ja praktikas järgida rangemalt nõutud info edastamist depositeoriumile.

Standardis seatud nõuetele infoedastuse kohta depositeoriumilt turuosalistele vastab depositeorium täielikult punktile 6, mis seab nõuded infoedastusvormile. Depositeorium edastab info ISO standardi kohaselt. Infoedastus on osaliselt kooskõlas standardi punktiga 4, mis sätestab, et depositeorium peaks edastama info väärtpaberite distributsiooni kohta turuosalistele viivitamatult, kuid depositeorium menetleb ettevõtte edastatud info üldjuhul viie või kahe tööpäeva jooksul (olenevalt menetlusest) või kiirmenetluse korral ühe tööpäeva jooksul. Info saadetakse turuosalistele alles menetluse sisestamisel süsteemi, mitte viivitamata pärast info saamist. Samuti ei edastata infot turuosalistele, kellel on ootel tehing standardi nõude kohaselt. Standardiga vastavuses olemiseks tuleks muuta sündmuste menetlemise praktikad. Eelinfo tuleks edastada kohe ning pärast dokumentide kontrollimist (viie või kahe tööpäeva jooksul) saadetakse täielik info uuesti. Ootel tehingute korral info saatmiseks tuleb teha muudatus süsteemis, et tuvastada ootel tehing ning saata info korporatiivse sündmuse kohta. Depositeorium ei vasta üldse standardi punktidele 5 ja 7. Standardi punkt 5 sätestab info edastamist nimekirja fikseerimise kuupäevani kõigile, kes omandavad väärtpaberid või on uue tehingu ostja pool. Vastava olukorra tuvastamine ja osaliste teavitamine tulenevalt standardi nõuetest nõuab samuti süsteemi muutust. Standardi punkti 7 kohaselt tuleb juhul, kui on vaja korrigeerida väärtpaberite makset, kutsuda tagasi kogu makse. Praeguses praktikas nii ei tehta. Näiteks kui emitent tühistab otsuse,

siis kutsutakse küll kogu makse korraga tagasi, kuid sellest ei teavitata. Standardiga vastavuses olemiseks tuleks muuta menetluspraktikat kas andmetöötlusreeglites ja korporatiivsete sündmuste läbiviimise praktikas.

Infoedastusega turuosalistelt lõppinvestoritele seotud standardi punktide 8–10 täitmine sõltub turuosalise ja lõppinvestori vahel sõlmitud kokkulepetest, mistõttu pole autori hinnangul võimalik standardile vastavust hinnata.

Oluliste kuupäevadega seotud standardi punktidele 11–14 vastab depositoorium osaliselt. Standardi punkt 11 kirjeldab olulisi kuupäevi: *ex* kuupäev, nimekirja fikseerimise kuupäev ja maksekuupäev. *Ex* kuupäeva kasutatakse börsil noteeritud ettevõtete väärtpaberitega, kuid praktikas pole sellist korporatiivset sündmust olnud. Lähtuvalt kehtivast seadusest tuleb nimekirja fikseerimise kuupäev määrata otsuses, kuid praktikas seda üldjuhul ei tehta. Maksekuupäev on depositooriumi menetlusprotsessis kasutatav kuupäev ning seda ei kommunikeerita välja. Standardile vastamiseks tuleks muuta turupraktikat vastavalt nii, et depositoorium järgiks rangemalt seaduses määratud nimekirja fikseerimise kuupäeva ning teha antud kuupäeva määramine seadusjärgselt kohustuslikuks ka aktsionäride/osanike otsustes ja taotlustel. Standardi punkt 12 sätestab avaliku teadaande tegemist, mida on Eesti turupraktikas nõutud börsil reguleeritud ettevõtetelt, mittenoteeritud ettevõttelt seda nõutud ei ole ning seda ka ei praktiseerita. Kui väärtpaberid on kaubeldavad reguleeritud turul, on börsireeglite kohaselt kohustus teavitada nimekirja fikseerimisest vähemalt üheksa börsipäeva enne maksekuupäeva (Nõuded emitentidele, p 3.6. alapunkt 3.6.2), mis on lähtuvalt standardi ajavoost enne *ex* kuupäeva ning vastab selles osas standardile. Kui väärtpaberid pole kaubeldavad reguleeritud turul, siis turupraktikas *ex* kuupäeva ei kasutata. Standardiga vastavuses olemiseks tuleks emitentidele ja turuosalistele tutvustada *ex* kuupäeva kasutamist ka börsil mittekaubeldavate ettevõtete puhul.

Standardi punkti 13 nõudega vastavuses olemiseks tuleks rakendada punkti 12 koos punktiga 13. Kuna turupraktikas *ex* kuupäeva ei kasutata, tuleks selle vajalikkust tutvustada ka mittenoteeritud ettevõtetele. Alternatiivina võiks lähtuda olemasolevast praktikast, et *ex* kuupäeva määrab depositoorium, ning määrata kasutamise põhimõtted korporatiivsete sündmuste juhendis. Standardi punktile 14 mittevastavuse tingib nimekirja fikseerimise kuupäeva kasutamise ebaühtlane turupraktika. Kuna

depositoorium kannab ajutise registrikoodiga väärtpaberid koheselt investorite väärtpaberikontodele, siis on vastavus standardile olemas, kuid vastavus puudub selles osas, millal on nimekirja fikseerimise kuupäev. Siinkohal tuleks rakendamine ühildada standardi punktiga 11.

Väärtpaberite kandmisega õigustatud isikutele seotud standardi punktidele vastab depositoorium täielikult punktides 15 ja 16a. Osaline vastavus on standardi punktile 16b, kuna emitent määrab ümardamisreeglid ning see võib olla ka ümardamine allapoole esimese täisarvuni. Standardiga vastavuses olemiseks tuleks muuta turupraktikat ning piirata ettevõtte võimalust ümardamisreeglite valimiseks.

Depositoorium ei vasta standardi punktidele 16b–17e, kuna murdude kompenseerimise turupraktika puudub.

5.2.1.3. Distributsioon valikuvõimalustega

Korporatiivsed sündmused, mille korral kohaldada standardit distributsioon valikuvõimalustega, on dividendide väljamaksmine, kui on võimalik valida raha või väärtpaberite vahel. Äriseadustik (ÄS) sätestab osaühingu regulatsiooni §-s 157 lg 5 ja aktsiaseltsi regulatsiooni §-s 279 lg 2, mis ütlevad, et dividend makstakse välja rahas. Aktsionäri/osaniku nõusolekul võib dividendi maksta ka muu varaga.

Distributsioon valikuvõimalustega koosneb kahest erinevast korporatiivsest sündmusest: esiteks distributsioonist ja teiseks kohustuslikust reorganiseerimisest valikuvõimalustega (või vabatahtlikust reorganiseerimisest). Esimesele korporatiivsele sündmusele - distributsioonile, tuleks kohaldada väärtpaberite distributsiooni standardit, mida on kirjeldatud eespool, ja teisele korporatiivsele sündmusele - kohustuslikule reorganiseerimisele valikuvõimalustega (või vabatahtlikule reorganiseerimisele), tuleks kohaldada kohustusliku reorganiseerimise valikuvõimalustega (või vabatahtliku reorganiseerimise) standardeid, mida kirjeldatakse järgnevalt.

Kuigi vastav võimalus on seadusega loodud, siis dividendide väljamaksmise valikuvõimalusega turupraktika depositooriumil puudub, mistõttu pole autori hinnangul võimalik hinnata sündmuse vastavust standarditega tervikuna.

5.2.2. Reorganiseerimine

Reorganiseerimine on korporatiivne sündmus, läbi mille asendatakse alusväärtpaber teiste väärtpaberitega (CAJWG 2009: 8).

5.2.2.1. Kohustuslik reorganiseerimine valikuvõimalustega

Korporatiivne sündmus, mille korral standardit kohaldada, on vahetusvõlakirjade konverteerimine aktsiateks/osadeks. Praeguse turupraktika juures ei menetle depositoorium seda sündmust standardist lähtuvalt, kuna selleks puudub süsteemi funktsionaalsus ja vastav menetluspraktika.

Infoedastuses emitendilt depositooriumile vastab depositoorium standardi punktile 3.

Standardi punktidele 1 ja 2 vastab depositoorium osaliselt. Standardiga vastavuses olemiseks oleks vaja seadusest tulenevat nõuet teha avalik teavitus korporatiivse sündmuse kohta, kus märgitakse ära, kas sündmusega võib tekkida murde ning milline on nende kompenseerimishind. Standardi punktiga 2 vastavuses olemiseks tuleks muuta depositooriumi taotlusi selliselt, et need oleksid vastavuses ISO nõuetega.

Informatsiooni edastusega depositooriumilt turuosalistele seotud standardi punktidele vastab depositooriumi infoedastus osaliselt punktile 4. Osaline vastavus tuleneb sellest, et meneltus registreeritakse siis, kui kõik on korrekne, mis tõstab info usaldusväärsust. Samas tuleks muuta dokumentide menetlemise praktikat, mille järgi saadetak스 teade korporatiivse sündmuse kohta teavituse tellinud turuosalistele pärast dokumentide esitamist võimalikult kiiresti ning vähendada menetlustähtaegu. Ootel tehingu osapooltele teavituse saatmiseks tuleks muuta süsteemi nii, et see võimaldaks tuvastada ootel tehingut.

Depositooriumi infoedastus ei vasta standardi punktidele 5, 6 ja 7. Standardi punktiga 5 vastavuses olemiseks tuleks muuta süsteemi nii, et see võimaldaks saata teavitusi kõigile turuosalistele, kes on ootel tehingu osapooled kuni turu tähtajani. Standardiga 6 vastavusse viimiseks tuleks muuta süsteemi ja sündmuse menetlemise praktikat, et saata teavitus viivitamatult kõikide korporatiivsete sündmuste kohta. Standardi punktiga 7 kooskõlas olemiseks (kui tegemist on väärtpaberite maksega)

tuleks muuta menetluspraktikat ning reguleerida kas andmetöötlusreeglites või korporatiivsete sündmuste praktikat kirjeldavas dokumendis makse tagasipööramise põhimõtteid.

Turuosalise infoedastus lõppinvestorile sõltub omavahelistest kokkulepetest ning nende vastavust standardile pole autori hinnangul võimalik hinnata.

Depositoorium ei vasta olulistele kuupäevadele seatud nõuetele standardi punktides 11, 12, 13, 14 ja 15. Mittevastavus standardi punktidele 11, 12 ja 13 tuleneb asjaolust, et depositoorium ei ole kohustuslikku reorganiseerimist valikuvõimalustega menetlenud standardist lähtuvalt. Standardi punktile 14 vastamiseks tuleb muuta turupraktikat ning tutvustada ostja kaitse võimalusi ja põhimõtteid nii emitentidele kui ka kontohalduritele. Standardi punktiga 15 vastavuses olemiseks tuleks muuta menetluse läbiviimise praktikat ning võtta kasutusele turutähtaeg.

Depositoorium vastab täielikult menetluse läbiviimisega seotud standardi punktidele 16, 20b, 20c, 22d ja 23a. Depositoorium ei vasta standardi punktidele 17, 18, 19, 20, 21, 22a, 23b, 23c, 23d. Punktile 17 vastamiseks tuleks määratleda sündmuse läbiviimise protsessis see, et igale uuele väärtpaberile antakse uus ISIN kood, mis erineb alusväärtpaberi ISIN koodist. Standardi punktile 18 vastamiseks tuleks igale valikuvariandile kasutusele võtta unikaalne identifikaator. Standardi punktiga 19 vastavuse hindamine pole autori hinnangul võimalik, kuna see kohaldub infovahetusele vahendajate ahelas. Standardi punktidega 20 ja 21 vastavusse viimiseks tuleb muuta korporatiivse sündmuse läbiviimise turupraktikat. Standardi punktiga 22a vastavuses olemiseks tuleks ettevõtteid seadusega kohustada tegema rahamakseid läbi depositooriumi. Vastamaks standardi punkti 23b nõuetega tuleks väärtpaberite ümardamisreeglid sätestada kas seadusega või andmetöötlusreeglites. Standardi punktid 23c ja 23d käsitlevad murdude kompenseerimist, mida Eesti turupraktikas esinenud ei ole. Seetõttu tuleks seada vastav protsessikäsitus näiteks korporatiivsete sündmuste heas tavas.

5.2.2.2. Kohustuslik reorganiseerimine

Korporatiivsed sündmused, mille korral standard kohaldub: ühinemine (kui ühendatava ühingu väärtpaberid asendatakse), aktsiate arvu muutmine kapitali muutmata (*split*), aktsiate nimiväärtuse muutus (suurendamine või vähendamine), nimemuutus, võlakirjade lunastamine, kohustuslik ülevõtmine rahalise hüvitise eest.

Infoedastus emitendilt depositooriumile vastab täielikult standardi punktile 3. Osaliselt vastab depositoorium standardi punktidele 1 ja 2. Standardis on alati välja toodud avaliku teate tegemine, mida Eestis ei rakendata, ning standardi punktis 2 sätestatud info edastatus ISO standardite kohaselt on osaliselt täidetud, kuna taotlustel ei ole mägitud lähtuvalt ISO standardist kõiki kohtustuslikke välju. Depositoorium sätestab ise taotluse ja selle infoväljad, mis tuleb standardiga kooskõlla viia, et infoedastus toimuks standardis sätestatult.

Infoedastuses depositooriumilt turuosalistele vastab depositoorium täielikult standardi punktile 6. Punktile 4 on vastavus osaline mõõndusega, et info esitatakse võimalikult kiiresti, kuid sõna-sõnaliselt mitte kohe. Lähtudes menetlusaegadest kontrollitakse dokumendid enne üle ning edastatakse ainult kontrollitud info maksimaalse menetlusaja 5 tööpäeva jooksul. Sellest lähtuvalt edastatakse ainult kvaliteetset infot ning ebaõiget infot ei väljastata. Sündmuste kohta ei edastata infot neile, kelle on ootel tehing. Sellele vastamiseks on vaja süsteemimuutust. Depositoorium ei vasta punktidele 5 ja 7. Mittevastavuse põhjus punktile 5 on asjaolu, et depositoorium ei edasta infot isikutele, kes omandavad väärtpaberid pärast esimese teate väljasaatmist ega ka mitte neile, kes on uue tehingu ostjapool. Standardiga vastavuses olemiseks tuleks muuta menetlusest teavitamise praktikat ning süsteemi seadistust selleks, et tuvastada isikud, kellel on ootel tehing, ning saata neile ka teavitus. Standardi punktiga 7 (kui on vaja makset korrigeerida, kutsutakse tagasi kogu makse ning tehakse uus) vastavusse viimiseks on vaja muuta sündmuste menetlemise praktikat depositooriumis ja kehtestada praktika ka turuosalistega ning nõue andmetöötlusreeglites.

Infoedastus turuosalistelt lõppinvestoritele sõltub nende omavahelistest kokkulepetest ning autoril ei ole võimalik hinnata nende vastavust standardi punktidele 8–10.

Oluliste kuupäevadega seotud standardi punktile 12 vastab deponitoorium osaliselt seetõttu, et ettevõtted, kelle väärtpaberid on kaubeldavad reguleeritud turul, peavad järgima börsireegleid. Standardi nõue on reguleeritud dokumendis „Nõuded emitentidele“ ning teoreetiliselt vastaks börsiettevõtte standardile. Samas puudub börsiettevõtetel sellise korporatiivse sündmuse turupraktika. Praegune turupraktika on see, et menetlus viiakse lõpuni üldjuhul järgmisel päeval pärast äriregistri kannet, mistõttu ei teavitata ka punktist 12 lähtuvat viimast vana ISIN-iga kauplemise kuupäeva. Deponitoorium ei vasta punktidele 11 ja 13. Kõige olulisem on välja tuua, et korporatiivseid sündmusi ei viida läbi standardis kirjeldatud viisil. Punkt 11 sätestab taaskord avaliku teate tegemist, mida turupraktikas ei kasutata. Samuti sätestab see, et emitent määrab antud väärtpaberiga kauplemise viimase kuupäeva. Eestis on emitent kohustatud deponitooriumit korporatiivsest sündmusest teavitama ning seejärel taotlema vastavat kannet äriregistris. Kanne jõustub, kui see on äriregistris registreeritud. Seetõttu sõltub sündmuse läbiviimine äriregistri kandest ning sellest, millal ettevõtte seda äriregistris taotleb. Sellest tulenevalt ei ole kasutusel viimast kauplemise kuupäeva. Äriregistri kanne võib jõustuda alates sellest, kui ettevõtte esitas deponitooriumile dokumendid, palju hiljem (nädal kuni aasta). Standardi punkti 13 kohaselt peab olema väärtpaberite maksepäev võimalikult lähedal nimekirja fikseerimise kuupäevale. Praeguse menetluspraktika kohaselt viiakse menetlus läbi aluseks võttes äriregistri kuupäeva ning isikute õigusi, kes on menetluse lõpuni viimise kuupäeva ja kellaaja seisuga investorid, muudetakse.

Deponitoorium vastab täielikult läbiviimisega seotud standardi punktidele 14, 15, 17b, 17c ja 18a, kuid ei vasta standardi punktidele 16, 17a, 17d, 18b, 18c ja 18d. Punktiga 17a vastavusse viimiseks on vaja seaduses kehtestada kohustus, et kõik maksed sooritatakse läbi deponitooriumi. Standardi punktile 16 vastamiseks tuleb muuta sündmuse läbiviimise praktikat ning anda igale uuele väärtpaberile, mis erineb alusväärtpaberist, uus ISIN kood. Standardi punktiga 17d vastavusse viimiseks tuleks muuta praegust menetluspraktikat, et makse korrigeerimisel kutsutaks tagasi kogu

makse. Vastav nõue tuleks panna paika kas andmetöötlusreeglites või korporatiivsete sündmuste läbiviimise juhendis. Standardi punktiga 18b vastavusse viimiseks tuleks muuta praegust turupraktikat, kus emitent määrab ümardusreeglid, ning seada reegliks ümardamine allapoole esimese täisarvuni. Põhjus, miks depositoorium ei vasta standardi punktidele 18c ja 18d, on selles, et praeguse turupraktika juures murde ei kompenseerita. Seetõttu pole võimalik vastavust standardile hinnata.

5.2.2.3. Vabatahtlik reorganiseerimine

Korporatiivne sündmus, mille korral standardit kohaldada, on vabatahtlik ülevõtmispakkumine.

Depositoorium ei menetle seda korporatiivse sündmusena ning see toimub väärtpaberite ülekande korraldusena makse vastu läbi panga. Standardi nõuetele vastavust saab hinnata sellest aspektist, kuidas protsessitakse teiste korporatiivsete sündmustega ühtivaid nõudeid. Sellest tulenevalt vastab autori hinnangul depositoorium vabatahtliku reorganiseerimise standardi nõuetele 17, 22c, 22d ja 23, mööndes, et kui sündmus korraldataks depositooriumis, järgitaks neid nõudeid, nagu teiste korporatiivsete sündmuste korral juba tehakse.

Standardi punktidele 1–16, 22a ja 22b depositoorium ei vasta, kuna puudub praktika ja seaduse regulatsioon nõuetele vastavuse hindamiseks.

6. TULEMUSED – VÄÄRTPABERITE KESKREGISTRI INFOEDASTUSE VASTAVUS STANDARDITELE

Antud peatükis hinnatakse analüüsi tulemuste põhjal missuguseid muudatusi on vaja teha seadustes ja turupraktikas, et depositooriumi infoedastus vastaks standarditele.

6.1. Üldkoosoleku standard

Üldkoosoleku standardiga täielikult vastavuses olemiseks tuleks täiendada seaduse sätet (ÄS § 294 lg 1) ning teha kohustuslikuks ka teate edastamine kõikidele aktsionäridele elektrooniliselt. Selleks, et tagada vastavus standardi nõuetele, tuleb saata teavitust ootel tehingute korral. Isikutele, kes omandavad väärtpaberid pärast esimese teate väljasaatmist, tuleb depositooriumil muuta süsteemi, mis tuvastab ootel tehingud ning edastab nõuetekohase teate. Aastal 2017 võtab depositoorium kasutusele uue süsteemi, mis seda ka võimaldab.

Üldkoosoleku teate edastamise standardi punktidega vastavuses olemiseks tuleb esiteks muuta saadetavat sõnumit nii, et see sisaldaks vastutust välistavat klauslit. Samuti tuleb muuta depositooriumi tööpraktikat, et koosoleku päevakorrapunktid ja osalemise võimalused edastataks koos esialgse teatega, mitte ei viidata veebilehele, kus need on kättesaadavad. EVK on esitanud ettepaneku Rahandusministeeriumile eelnõu „Eesti väärtpaberite keskregistri seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus“ kohta tühistada äriseadustiku sättest võimalus määrata koosolekul osalemiseks õigustatud isikute ring koosoleku toimumise kuupäevaga samal päeval.

Välja toodud standardile mittevastavus Läti ja Leedu depositooriumile info edastuse kohta muutub 2017. aastal, kuna siis viiakse lõpuni kolme riigi depositooriumite ühinemine üheks juriidiliseks isikuks ning sellest tulenevalt vaadatakse üle kõik lepingud, sõlmitakse uued ning kinnitatakse infoedastus standardist lähtuvalt.

Autor leiab, et turupraktikat ja väärtpaberite hoidmise süsteemi arvestades ei pea depositoorium vastama standardi punktidele, mis reguleerivad koosolekust osavõtmise teavitamist, kuna Eestis peab koosolekust osavõtmiseks füüsiliselt kohale tulema ning vajadusel esitama hääletamiseks koosolekule registreerudes volitused. Muudatuse

vajalikkust tuleks uuesti hinnata siis, kui Eestis hakatakse rohkem kasutama esindajakonto võimalusi.

Depositooriumi infoedastus vastab suures osas üldkoosoleku standardile. Seadustes on vaja sisse viia kaks äriseadustiku sätte muudatust. Standardi nõuded saata info isikutele, kellel on ootel tehing ning automaatne teade investorile, kes omandab väärtpaberid pärast esimese teate väljasaatmist lahendab süsteemimuudatus. Samas tuleb täiendada turupraktikat ning lisada teatesse standardis väljatoodud informatsioon, mis on praeguse turupraktika juures kättesaadav teates oleval veebilingil.

6.2. Distributsioon

6.2.1. Raha distributsioon

Raha distributsiooni standardi nõuetega vastavusse viimiseks on eelkõige vaja muuta turupraktikat. Tuleks informeerida ka emitente, et depositooriumi teavitamine intressi- ja dividendimaksetest teeb info avalikuks, mis võimaldab sellele ligipääsu ka välisinvestoritele. Korrektsete ja täpsete maksete tegemine tõstab ettevõtte usaldusväärsust ning võib tulevikus soodustada investeringute saamist. Teavituse saatmine ootel tehingute korral ja investoritele, kes omandasid väärtpaberid pärast esimese teate väljasaatmist, alles uue süsteemi rakendamisel saab vastavusse viia alles 2017. aastal kui võetakse kasutusele uus korporatiivsete sündmuste läbiviimise süsteemi.

Makse tagasipööramise standardiga vastavuses olemiseks tuleks depositooriumi korporatiivsete sündmuste läbiviimise reeglites reguleerida maksete tagasipööramise praktikat ning määrata makse tagasikutsumise kord. Olulistest kuupäevadest depositooriumi teavitamine langeb kokku standardi esimese punktiga avaliku teate tegemise kohta. Nimekirja fikseerimise ja maksete tegemise kuupäevad on nähtavad depositooriumi veebilehel ning autori hinnangul on see investorile väga hea argument, et kõik on tehtud nii, nagu otsus/põhikiri/võlakirjade tingimused on ette näinud ning suurendaks kindlust investeerimiseks.

Raha väljamaksete tegemise kuupäeva seadmine on keerulisem, kuna see on sätestatud seadusega, mis annab ettevõttele vabad käed otsustada, millal dividendid välja maksta. Standard sätestab, et see peaks olema võimalikult lähedal nimekirja fikseerimise kuupäevale. Sellest tulenevalt on depositoorium teinud ettepaneku seaduse muudatuseks, mis lühendaks perioodi ning määraks nimekirja fikseerimise kuupäeva maksekuupäeva järgi. Esindajakonto korral ei võimalda see olukorra tekkimist, mille korral on investor oma väärtpaberikonto väljamaksete hetkeks juba sulgenud ning dividende ei ole enam kellelegi kanda. Praeguse turupraktika korral võib seda juhtuda. Samuti võiks kaaluda väljamakse kuupäeva määramist näiteks börsireeglites, kuna noteeritud ettevõtetele kehtivad karmimad regulatsioonid kui mittenoteeritud ettevõtetele ning reeglite mittetäitmine on karistatav rahatrahviga.

Turunõude (*market claim*) implementeerimise kohustus tuleneb ka T2S arveldusplatvormi kasutusele võtmisest 2017. aastal ning samal aastal võtab depositoorium kasutusele samuti uue süsteemi, mis võimaldab automaatset turunõuet standardi kohaselt töödelda.

Standardi punkt, mis sätestab kõigi maksete tegemise läbi depositooriumi, on seaduse muudatusettepanekuna edastatud ka Rahandusministeeriumile. Kui vastavat nõuet ei ole sätestatud seaduses, siis leiab autor, et kui ettevõtetal on ligipääs investorite arvelduskontode infole, ei hakka maksete tegemine läbi depositooriumi olema turupraktika. Alternatiivina võiks kaaluda ära kaotada ligipääs investorite arvelduskontodele ning seeläbi suunata maksed läbi depositooriumi. Samas arvestades sellega, et väärtpaberite keskregistris on registreeritud igas suuruses ettevõtteid, ei ole kõikide maksete suunamine läbi depositooriumi proportsionaalne ning võiks muutuda liialt koormavaks.

Depositooriumi infoedastus vastab suures osas raha distributsiooni standardi nõuetele. On tehtud ettepanek sätestada seaduses dividendide väljamakse kuupäev ja muuta kohustuslikuks makse tegemine läbi depositooriumi.

Suuremas osas peab depositoorium tegelema turupraktika muutmisega, et ettevõtted oleksid teadlikud teavituskohustusest, täidaksid seda ning näeksid sellel ka suuremat kasutegurit oma tegevuses. Samuti peaks tutvustama turunõude olemust ja kasutamise võimalust.

6.2.2. Väärtpaberite distributsioon

Standard reguleerib avaliku teate tegemist, mis Eesti praktikas kasutusel ei ole. Ka reguleeritud turul kaubeldavad ettevõtted ei tee korporatiivsest sündmusest avalikku teadet börsireeglite mõistes, vaid esitavad dokumendid sündmuse läbiviimiseks neile sobival ajal pärast otsuse vastuvõtmist üldkoosolekul. Standardiga vastavuses olemiseks tuleks muuta turupraktikat nii, et ettevõtte oleks kohustatud teavitama depositeoriumit pärast vastava otsuse vastuvõtmist.

Murdude kompenseerimine ei ole Eesti turupraktika, olgugi et vastav võimalus on välja toodud depositeoriumi korporatiivsete sündmuste juhendis. Kuna turupraktika puudub, kuid võimalus murdude kompenseerimiseks on olemas, tuleb kompenseerimise reeglid kirja panna korporatiivsete sündmuste juhendis, et olukorra tekkides oleks kindel protseduur paika pandud.

Depositeoriumi kehtestatud taotluste vormid tuleb viia vastavusse ISO standardite kohustuslike väljadega ning teha väljade täitmine kohustuslikuks. Standardi nõuetega vastavuses olemiseks tuleb muuta depositeoriumi dokumentide menetlemise tähtaegu sisereeglites, kuid jätta vastav menetlustähtaeg seaduses muutmata. Hetkel menetletakse dokumente viie või kahe tööpäeva jooksul. Selleks, et edastada info tuleva korporatiivse sündmuse kohta turuosalistele viivitamatult, tuleks neid tähtaegu lühendada.

Depositeorium võtab 2017. aastal kasutusele uue korporatiivsete sündmuste läbiviimise süsteemi, mis võimaldab teateid korporatiivsest sündmusest saata ka turuosalistele, kellel on ootel tehing ning kõigile, kes omandavad väärtpaberid pärast esimese teate saatmist või on uue tehingu ostjapooled kuni nimekirja fikseerimise kuupäeva tööpäeva lõpuni.

Makse korrigeerimise praktikat tuleks kirjeldada korporatiivsete sündmuste juhendis ning turuosaliste jaoks ka andmetöötlusreeglites. Turuosaliste jaoks on vaja see määrata ka andmetöötlusreeglites, kuna need kinnitab Finantsinspeksioon, siis on protseduurireeglite kehtestamisel suurem mõju.

Standardile vastamiseks tuleks muuta depositeoriumi menetluspraktikat - et järgitaks rangemalt seaduses määratud nimekirja fikseerimise kuupäeva. Antud kuupäeva

määramine tuleks seadusega kohustuslikuks teha ka aktsionäride/osanike otsustes ja taotlustel.

Oluliste kuupäevade järgimine nõuab turupraktika muutust eelkõige mittenoteeritud ettevõtete jaoks. Standardi rakendamiseks tuleks seaduses määrata *ex* kuupäev sarnaselt nimekirja fikseerimise kuupäevaga. Samas võib alternatiivina rakendada seadusesätet, mille kohaselt tuleb dokumendid depositooriumile edastada viis tööpäeva enne nimekirja fikseerimise kuupäeva, ning sellest tulenevalt delegeerida protseduuriliselt *ex* kuupäeva määramine depositooriumile.

Väärtpaberite distributsiooni ümardamisreegel, mille järgi ümardatakse alati allapoole esimese täisarvuni, tuleks sätestada seaduse tasandil, et tagada selle täitmine. Samasisulise ettepaneku on depositoorium teinud seaduseelnõule, mille eesmärk on muuta Eesti väärtpaberite keskregistri seadust. Murdude kompenseerimise põhimõtted tuleb kirja panna korporatiivsete sündmuste juhendis.

Kokkuvõtteks on depositooriumi infoedastus standardi nõuetega suures osas vastavuses, kuid on tehtud ettepanek lisada seadusesse ümardamisreegel, et rangemalt reguleerida ning tagada nõude täitmine. *Ex* kuupäeva määramise sätestamine seaduse tasemel ei ole praegu reguleeritud ka börsiettevõtetele, vaid selle määrab depositoorium. Siinjuures oleks turupraktika ühtlustamiseks vaja kasutada sama praktikat ka mittenoteeritud ettevõtete puhul. Selleks, et edastada korporatiivsete sündmuste teavitused viivitamata, peab depositoorium muutma sisereeglites menetlemise tähtaegu. Samuti tuleb korporatiivsete sündmuste juhendis määrata olulised kuupäevad ning nende täitmist rangemalt järgida (ka nimekirja fikseerimise kuupäeva määramist otsuses). Juhendis tuleks reguleerida ka murdude kompenseerimise võimalused ja põhimõtted selleks, , kui võimalust soovitakse kasutada, oleks menetlemine kõigile üheselt selge. Maksete korrigeerimine tuleks määrata andmetöötlusreeglites, et teha sellise praktika kasutamine kohustuslikuks nii turuosalistele kui ka depositooriumile.

6.2.3. Distributsioon valikuvõimalustega

Korporatiivne sündmus, mille korral standardit distributsioon valikuvõimalustega kohaldada, on dividendide väljamaksmine, kui on võimalik valida raha või väärtpaberite

vahel. Äriseadustik (ÄS) sätestab osaühingu regulatsiooni §157 lg 5 ja aktsiaseltsi regulatsiooni § 279 lg 2, mis ütlevad, et dividend makstakse välja rahas. Aktsionäri/osaniku nõusolekul võib dividendi maksta ka muu varaga.

Analüüsi käigus selgus, et kuigi võimalus on seadusega loodud, puudub depositooriumil turupraktika dividendide väljamaksmiseks valikuvõimalustega. Samuti ei tuvastatud seaduse sätteid, mis takistaks sündmuse läbiviimist standardist lähtuvalt.

Autor leiab, et kõige parem oleks korporatiivsete sündmuste juhendis kirjeldada sündmust ja selle läbiviimise võimalusi ning kui mõni ettevõtte soovib sellist korporatiivset sündmust läbi viia, peaks ta olema valmis seda tegema lähtuvalt standardi nõuetest. Kui sündmusele tekib turupraktika, tuleks nõuded uuesti üle vaadata ning vajadusel teha ettepanekud reguleerida sündmus seadusega.

6.3. Reorganiseerimine

6.3.1. Kohustuslik reorganiseerimine valikuvõimalustega

2017. aastal võtab depositoorium kasutusele uue korporatiivsete sündmuste menetlemise süsteemi, mis võimaldab sündmust läbi viia lähtuvalt standardi nõuetest ning teavitada kõikidest korporatiivsetest sündmustest ISO standardi nõuete kohaselt.

Avaliku teate peab avaldama ainult börsiettevõtte ning mittenoteeritud ettevõtted avalikke teatisi ei väljasta. Standardiga vastavuses olemiseks tuleks mittenoteeritud ettevõtete korral muuta depositooriumi menetlemise praktikat nii et korporatiivse sündmuse info oleks veebilehel avaldatud esimesel võimalusel. Samuti pole turupraktikat sellise sündmusega kaasneva murdude kompenseerimise kohta, kuid vastavad läbiviimise põhimõtted tuleks määrata korporatiivsete sündmuste juhendis.

Taotlused, mis esitatakse depositooriumile, tuleb viia täielikult kooskõlla ISO standardi nõuetega.

Infoedastuse jaoks turuosalistele on sama ettepanek nagu eelmiste standardi nõuete juures – muuta menetluspraktikat, et dokumendid menetletaks viie või kahe tööpäeva jooksul. Dokumente tuleks menetleda esimesel võimalusel ning edastada teavitus

korporatiivsest sündmusest viivitamata turuosalistele ning seda ka ootel tehingute korral kuni turu tähtajani.

Väärtpaberite makse tagasikutsumine tuleks ka selle sündmuse puhul määrata korporatiivsete sündmuste juhendis ning andmetöötlusreeglites.

Oluliste kuupäevade rakendamist ja menetluse läbiviimist on autori hinnangul lihtsam implementeerida, kuna menetlust tuleb läbi viia teistmoodi kui varem, tänu millele on lihtsam kehtestada ka uusi nõudeid. Lähtuvalt sellest tuleb korporatiivsete sündmuste juhendis ja taotlusel ära määrata olulised kuupäevad.

Samuti tuleb koostöös turuosalistega tutvustada ettevõtetele ostja kaitse põhimõtteid ja võimalusi. Ka menetluse läbiviimise nõudeid maksete tegemisele nii väärtpaberites kui rahas on lihtsam implementeerida, kuna selline menetlemise vorm on uus ning uusi nõudeid seada on lihtsam. Kasutusele tuleb võtta unikaalne identifikaator, mille peab määrama ettevõtte. Selle rakendamiseks tuleks see määrata näiteks taotlusel, mille emitent esitab. Samuti tuleks korporatiivsete sündmuste juhendis määrata murdude kompenseerimine. Rahandusministeeriumile on edastatud ettepanek reguleerida seaduse tasandil ümardamisreeglit ning raha maksmist läbi depositeoriumi.

Analüüs ei tuvastanud seadusest tulenevaid piiranguid, mis võiks takistada sündmuse läbiviimist lähtuvalt standardist.

Depositeorium peab muutma turupraktikat korporatiivse sündmuse menetlemisel ning tutvustama emitentidele uusi nõudeid, sealhulgas olulisi kuupäevi, unikaalset identifikaatorit igale valikuvõimalusele ning väljamaksetele rahas või väärtpaberites kehtivaid reegleid. Samuti tuleb koostöös turuosalistega tutvustada ettevõtetele ostja kaitse põhimõtteid ja kasutamise võimalusi.

6.3.2. Kohustuslik reorganiseerimine

Nende sündmuste menetlemisel on taaskord eelduseks, et depositeorium võtab 2017. aastal kasutusele uue korporatiivsete sündmuste menetlemise süsteemi, mis võimaldab sündmust läbi viia lähtuvalt standardi nõuetest ning teavitada kõikidest korporatiivsetest sündmustest ISO standardi nõuete kohaselt.

Siinkohal tuleb uuesti välja tuua, et avaliku teate peab avaldama ainult börsiettevõtte ning mittenoteeritud ettevõtted avalikke teatisi ei väljasta. Standardiga vastavuses olemiseks tuleks mittenoteeritud ettevõtete korral muuta depositooriumi menetlemise praktikad, et vastava korporatiivse sündmuse info oleks veebilehel avaldatud esimesel võimalusel.

Murdude kompenseerimise põhimõtted tuleb määrata korporatiivsete sündmuste juhendis. Samuti tuleks muuta taotlusi, mis esitatakse depositooriumile, et need oleks kooskõlas ISO standardi nõuetega.

Infoedastuse osas turuosalistele on sama ettepanek nagu eelmiste standardi nõuete juures – muuta dokumentide menetluspraktikat, et dokumente tuleks menetleda esimesel võimalusel ning edastada teavitus korporatiivsest sündmusest viivitamata turuosalistele ning seda ka ootel tehingute korral. Süsteemi nõue peab olema ka see, et teavitatakse isikuid, kes omandavad väärtpaberid pärast esimese teate väljasaatmist ning ka neid, kes on uue tehingu ostjapool kuni nimekirja fikseerimise kuupäevani.

Oluliste kuupäevade rakendamist on autori hinnangul keeruline implementeerida, kuna korporatiivse sündmuse läbiviimine sõltub ka äriregistrist. Võttes aluseks, et ettevõtte peab korporatiivse sündmuse läbiviimist taotlema viis tööpäeva enne nimekirja fikseerimise kuupäeva, on tuletatav ka viimane väärtpaberiga arveldamise kuupäev. Maksekuupäeva rakendamine on raskendatud, kuna see sõltub sellest, millal viib ettevõtte dokumendid äriregistrile ning millal äriregister teeb vastava kande. Ühe võimalusena seda muuta on üle vaadata koostöö äriregistriga. Näiteks tekitab äriregister depositooriumi ise korporatiivse sündmuse läbiviimisest viivitamatult ning depositoorium viib selle alusel menetluse lõpuni. See muudaks menetluse läbiviimise kiiremaks, kuid ei lahendaks maksekuupäeva seadmist võimalik lähedale nimekirja fikseerimise kuupäevale. Teine variant on aksepteerida, et praeguse seadusega reguleeritud äriregistri ja depositooriumi koostöö ja töökorralduse juures ei ole võimalik maksekuupäeva standardiga vastavusse viia.

Analüüs ei tuvastanud seadusest tulenevaid piiranguid, mis võiks takistada sündmuse läbiviimist standardist lähtuvalt. Depositoorium peab muutma turupraktikat korporatiivse sündmuse menetlemisel ning tutvustama emitentidele uusi nõudeid, sealhulgas olulisi kuupäevi, kehtivaid nõudeid ja ümardamisreegleid väljamaksetele

rahas ja väärtpaberites. Oluliste kuupäevade standardi nõuet on deponitöörumil praeguse turupraktika ja töökorraldusega äriregistriga implementeerida võimatu ning see on probleem, millele tuleks lahendus leida tulevikus.

6.3.3. Vabatahtlik reorganiseerimine

Vabatahtliku reorganiseerimise korporatiivne sündmust ei menetleta lähtuvalt standardist, vaid viiakse läbi makse vastu tehinguga. Seda reguleerib ülevõtmispakkumise reeglite määrus ning seda pole praeguse turupraktika juures arvestatud korporatiivse sündmusena. Samas ei reguleeri määrus tehnilist poolt, mistõttu pole läbiviimine standardi kohaselt seaduses sätestatud takistus.

Analüüsi käigus ei tuvastatud seaduses takistavaid asjaolusid sündmuse läbiviimiseks standardi nõuete kohaselt. Autor leiab, et kõige parem oleks kirjeldada korporatiivsete sündmuste juhendis sündmust ja selle läbiviimise protsessi ning võimalusi ja olla valmis viima seda läbi standardi nõuetest lähtuvalt. Samuti tuleks kaasata turuosalisel ja ettevõtte, et teha teavitustööd sündmuse läbiviimise võimaluste ja nõuete kohta.

Pärast turupraktika tekkimist vaadata see üle ning vajadusel teha ettepanekud seaduses standardi punktid, et tagada sündmuse läbiviimine standardi nõuetest lähtuvalt.

KOKKUVÕTE

Magistritöös käsitleti depositeeriumi infoedastuse vastavust korporatiivsete sündmuste standarditele. Vastavuse analüüsi vajadus tuleneb EL-i regulatsioonide ja uue arveldusplatvormi T2S kasutusele võtmisest, kuna on tekkinud võimalus ja vajadus restructureerida senine turupraktika ning seadusemuudatused ellu viia. Eesti liitub T2S-i platvormiga 2017. aastal ning T2S AG harmoniseerimisraporti kohaselt peavad standardid selleks ajaks implementeeritud olema (T2S *Harmonisation Report* 2015: 23). Analüüsi eesmärk oli hinnata depositeeriumi seisukohast üldkoosoleku ja korporatiivsete sündmuste standarditele vastavust.

Töö on koostatud depositeeriumi seisukohast ning analüüsist on välja jäetud kontohalduritele kehtivate standardipunktide hindamine, sest standardi nõuetele vastavust pole töö autori hinnangul võimalik hinnata, kuna nõuded on reguleeritud kontohalduri ja kliendi vahelise lepinguga, millele autoril ligipääs puudub. Samuti ei hinnata tehingute haldamise standardi nõudeid, kuna automaatne turunõue, transformatsioon ja ostja kaitse on Eesti turu jaoks uus kontseptsioon ning standardile vastavust ei ole autori arvates võimalik hinnata.

Töös anti ülevaade rahvusvahelistest organisatsioonidest, nende väljatöötatud standarditest ning liikmesriikide standardile vastavuse hindamisest. Selgus, et standardite järgimine on organisatsioonide liikmesriikide enda huvides, kuid siiski vabatahtlik. Organisatsioonidel on loodud rakenduskomiteed, mis jälgivad standardite täitmist, ning liikmesriigid raporteerivad implementeerimisest enesehinnangu põhjal. Euroopa Liidu ühisturu edasiarendamiseks on loodud mitmeid standardeid ja nende implementeerimist jälgivaid organisatsioone ning harmoniseerimisprotsessi kiirendab standardite kinnitamine Euroopa Komisjoni määrusega, mis muudab need otsekohalduvaks kõikidele liikmesriikidele.

Vajadus Euroopa-üleste standardite järele tekkis ühisturu loomisega ning aluseks võeti *the Giovannini Group*'i kaardistatud 15 barjääri, mille ületamine võimaldaks luua ühise ja harmoniseeritud väärtpaberite arveldusturu. Barjääride ületamiseks loodi T2S väärtpaberite arveldusplatvorm, mille eesmärk on põhilise, neutraalse ja piiriülese üleeuroopalise raha ja väärtpaberite arveldamise teenuse pakkumise abil toetada

kauplemisjärgset lõimumist selliselt, et keskdepositooriumid saaksid osutada oma klientidele integreeritud tehnilises piiriülese tehingu võimalusega keskkonnas makse vastu tehtavate väärtpaberiülekannete ühtlustatud ja standardiseeritud arveldusteenuseid. T2S-i rakendamisega ületatakse osa *the Giovannini Group*'i kaardistatud barjääre.

Euroopa ühisturuga tekkis vajadus arendada välja üldkoosoleku ja korporatiivsete sündmuste turustandardid, et ühtlustada ja harmoniseerida need protsessid üle Euroopa (CAJWG 2009: 3). Infoedastuse standardile vastavuse hindamiseks analüüsiti magistritöös Eesti depositooriumi infoedastuse vastavust standardi kõikidele punktidele. Selleks analüüsiti seaduseid ja turupraktikat ning hinnati vastavust staatuse vahel: implementeeritud, osaliselt implementeeritud, implementeerimata, standard ei kohaldu ja vastus puudub.

Magistritöö raames läbi viidud analüüsi tulemusel võib järeldada, et Eesti seadustes tuleb teha muudatusi, kuid need muudatused ei muuda kehtiva ühinguõiguse põhimõtteid. Sama ei kehti turupraktika muutmisel, kuna paljusid korporatiivseid sündmusi pole turupraktikas rakendatud või neid on menetletud standardist mittelähtuvalt. Oluline on muuta menetlustähtaegasid, et saata korrektne info välja viivitamata, tähelepanu tuleb pöörata oluliste kuupäevade nõuetele, mis on rohkem turupraktika muutus, kuid kohustuslik reorganiseerimise oluliste kuupäevade implementeerimine praeguse depositooriumi ja äriregistri vahelise töökorralduse juures on võimatu ning sellele tuleks lahendus leida tulevikus. Üldkoosoleku ja korporatiivsete sündmuste standardite nõuded, ajavoog ning muud relevantssed regulatsioonid tuleks kirja panna korporatiivsete sündmuste juhendisse ning selgitada süsteemi toimimist ja standardi nõuete täitmise vajalikkust emitentidele, turuosalistele ja investoritele. Nii saaks muuta standardid tööprotsessi osaks, nende implementeerimine oleks kõigile osapooltele kohustuslik ning saavutataks eesmärk rakendada standardid turupraktikas.

Turupraktika muutuseks on oluline tutvustada uusi nõudeid, olulisi kuupäevi, ostja kaitset ja automaatset turunõuet, et tõsta emitentide ja investorite teadlikkust. See on ettepanek depositooriumile, mis aitaks kaasa standardite implementeerimisele. Seeläbi, olles liitunud T2S-iga, on võimalik saavutada Euroopa ühtse turu võimalikult suur efektiivsus.

KASUTATUD KIRJANDUS

ANNA – *the Association of National Numbering Agencies* (s.a.); <http://www.anna-web.org/anna/about-anna/>. Vaadatud 24.04.2016.

Corporate Actions Sub-Goup (s.a.); <https://www.ecb.europa.eu/paym/t2s/governance/ag/html/subcorpact/index.en.html>. Vaadatud 2.04.2016.

Corporate Actions Joint Working Group (2009). Market Standard for Corporate Actions Processing; http://www.ebf-fbe.eu/uploads/CAJWG%20Standards%20revised%20version%202012%20final%20clean%20_%20priorities%20marked.pdf. Vaadatud 15.10.2015.

Eesti Väärtpaberikeskuse ajalugu (s.a.); <https://www.e-register.ee/et/evk/ettevottest>. Vaadatud 15.10.2015.

Eesti Väärtpaberikeskuse teenuste... = Eesti Väärtpaberikeskuse teenuste vastavus standarditele (s.a.); <https://www.e-register.ee/et/ariuhingule/vastavus-standarditele/>. Vaadatud 2.04.2016.

Eesti väärtpaberite keskregistri seadus RT I 2000, 57, 373; RT I, 23.12.2014, 15. Statistika-veeb (s.a.); <http://statistics.e-register.ee/et/summary>. Vaadatud 7.05.2016.

Esindajakonto (s.a.); <https://www.e-register.ee/et/ariuhingule/heateada/esindajakonto/>. Vaadatud 7.05.2016.

European Banking Federation (s.a.). European Industry Standards. The Market Standards for Corporate Actions Processing & General Meetings; <http://www.ebf-fbe.eu/european-industry-standards/>. Vaadatud 31.01.2016.

European Central Bank (2008). Financial Integration in Europe; <http://www.ecb.int/pub/pdf/other/financialintegrationineurope200804en.pdf>. Vaadatud 31.01.2016.

Giovannini barriers to be... = Giovannini barriers to be reduced by T2S; <https://www.ecb.europa.eu/paym/t2s/about/html/giovannini.en.html>. Vaadatud 3.04.2016.

European Credit Sector Associations (2009). Dismantling Giovannini Barrier 3: The European harmonisation of rules relating to corporate actions processing Implementation status report; http://ec.europa.eu/internal_market/financial-markets/docs/cesame2/presentations/20091020-cajwg_barrier3_report_en.pdf. Vaadatud 31.01.2016.

Euroopa Keskpanga suunis, 21. aprill 2010 TARGET2-Securities kohta (EKP/2010/2); <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010O0002&rid=4>. Vaadatud 9.04.2016.

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) nr 909/2014, mis käsitleb väärtpaberiarvelduse parandamist Euroopa Liidus ja väärtpaberite keskdepositooriume ning millega muudetakse direktiive 98/26/EÜ ja 2014/65/EL ning määrust (EL) nr 236/2012 EMPs kohaldatav tekst; <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0909&from=EN>. Vaadatud 17.01.2016.

Fact Sheets = Fact Sheets on the European Union (2015); http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/en/displayFtu.html?ftuId=FTU_3.2.5.html Vaadatud 2.04.2016.

Finantsinspeksioon (s.a.). Euroopa finantsjäreelvalve süsteem; <http://www.fi.ee/index.php?id=1324>. Vaadatud 2.04.2016.

Finantsinspeksioon (2015). ESMA avaldas väärtpaberituru regulatsiooni tehnilised standardid; <http://www.fi.ee/index.php?id=18941&year=2015>. Vaadatud 16.04.2016.

The Giovannini Group (2001). Cross-Border Clearing and Settlement Arrangements in the European Union; [http://www.ebf-fbe.eu/uploads/First%20Giovannini%20Report%20on%20Clearing%20&%20Settlement%20in%20the%20EU%20\(2001\).pdf](http://www.ebf-fbe.eu/uploads/First%20Giovannini%20Report%20on%20Clearing%20&%20Settlement%20in%20the%20EU%20(2001).pdf). Vaadatud 17.01.2016.

The Giovannini Group (2003). Second Report on EU Clearing and Settlement Arrangements; http://ec.europa.eu/internal_market/financial-markets/docs/clearing/second_giovannini_report_en.pdf. Vaadatud 17.01.2016.

IOSCO *Processes...* = IOSCO Processes for Policy Development and Implementation Monitoring (s.a.); <http://www.iosco.org/about/pdf/IOSCO-Policy-and-Implementation-Monitoring-Processes.pdf>. Vaadatud 16.04.2016.

IOSCO (2011). Regulation of Nominee Accounts in Emerging Markets. Final Report 2011; <http://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD362.pdf>. Vaadatud 24.01.2016.

Joint Working Group on General Meetings (2010). Market Standards for General Meetings; <http://www.ebf-fbe.eu/uploads/Market%20Standards%20for%20General%20Meetings.pdf>. Vaadatud 15.10.2015.

Korporatiivsete sündmuste edastamise teenus (s.a.); <https://www.e-register.ee/et/kontohaldurile/teenused/korpsundmuste-info-edastamine/>. Vaadatud 2.04.2016.

Nõuded emitentidele (2014); http://www.nasdaqbaltic.com/files/tallinn/oigusaktid/alates06102014/Nouded_emitentid_ele_06-10-2014-est.pdf. Vaadatud 2.04.2016.

Rahandusministri määrus “Aksionäride üldkoosolekul esindajakonto omaja esindamiseks ühtse nimekirjana volituse andmise kord”. - RTL 2003, 43, 625; RT I, 16.09.2011, 1.

Rahandusministri määrus “Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise kord”. - RTL 2000, 139, 2210; RT I, 09.11.2010, 1.

Rahandusministeeriumi määrus „Ülevõtmispakkumisreeglid“. - RTL 2002, 65, 990; RTL 2008, 11, 137.

Reeglid ja õigusaktid (s.a.); https://www.e-register.ee/files/pohikiri/IOSCODisclosureFramework_2013.pdf. Vaadatud 2.04.2016.

Suur inglise-eesti majandussõnaraamat (2003). Toim. Ruth Mägi, Lea Noorma. Koost. Andres Arrak, Lauri Luiker, Avo Org, Mare Randveer, Ahti Tomingas. Tallinn: Tea kirjastus.

Target2-Eesti (s.a); <http://www.eestipank.ee/maksed-arveldused/target2-eesti>. Vaadatud 2.04.2016.

TARGET2-Securities (T2S) (s.a); <http://www.eestipank.ee/maksed-arveldused/target2-securities>. Vaadatud 2.04.2016.

T2S Advisory Group (2015). Fifth T2S Harmonization Progress Report; https://www.ecb.europa.eu/paym/t2s/progress/pdf/ag/fifth_harmonisation_progress_report_2015_04.pdf. Vaadatud 20.12.2015.

T2S Advisory Group (s.a); <https://www.ecb.europa.eu/paym/t2s/governance/ag/html/index.en.html>. Vaadatud 22.04.2016.

Väärtpaberituru seadus RT I 2001, 89, 532; RT I, 14.11.2015, 2

Äriseadustik RT I 1995, 26, 355; RT I, 30.12.2015, 73.

ESTONIAN CENTRAL SECURITIES DEPOSITORY'S INFORMATION MANAGEMENT COMPLIANCE WITH MARKET STANDARDS FOR GENERAL MEETING PROCESSING AND EUROPEAN MARKET STANDARDS FOR CORPORATE ACTIONS PROCESSING

Summary

This thesis analyses Estonian Central Securities Depository's information management compliance with Market Standards for General Meeting Processing and European Market Standards for Corporate Actions Processing. Regarding new EU regulations, such as Central Securities Depositories Regulation (CSDR) and adopting Target2-Securities (T2S) settlement platform in 2017, it has created a necessity and an opportunity to make amendments to current market practice and to the applicable law. The analysis is based on the depositories perspective and it does not include requirements for intermediaries. This is due to the fact that information management is regulated between intermediaries and their clients and the author does not have access to such contracts and therefore it is not possible to assess their compliance. This thesis does not include transaction management, because those requirements are new for the market and are straightforward to implement.

The thesis consists of six chapters. The first chapter gives an overview of standards that apply to Estonian Central Securities Depository and how their compliance is achieved. That can be divided into two: first, international organisations that do not have binding legal power and implementation is for the member countries' best interest. Such organisations are ANNA (*Association of National Numbering Agencies*) and IOSCO (*The International Organization of Securities Commissions*) and assessment on implementation status is each country's self-assessment. The second is European Union groups, T2S Advisory Group and European System of Financial Supervision (ESFS) subgroup European Securities Market Authority (ESMA). T2S Advisory Group standards are not legally binding, but it is the author's opinion that it is just a matter of

time when they will be and the standards produced by ESMA are appointed with European Commission decree and are legally binding to all EU member states.

The second chapter gives an overview of Estonia's Central Securities Depository, its history and structure of the accounts. Estonia has implemented direct holding system, but it has also created the opportunity for indirect holding system, the possibility to use nominee accounts structure. It's necessary background information relevant to understand the analysis.

The third chapter gives an overview of the reasons why general meeting and corporate action processing standards were developed. The Giovannini Group mapped 15 technical and market practice, legal and fiscal barriers unabling Europe to create a unified financial infrastructure. Based on that assessment, European Central bank adopted decision to create a pan-European settlement platform Target2-Securities, which in their assessment eliminates six barriers of the fifteen.

Fourth chapter gives an overview of standards. Corporate Actions Joint Working Group developed the Market Standards for Corporate Actions Processing and Joint Working Group on General Meetings developed the Market Standards for General Meetings. Chapter gives an overview of overall structure and implementation reporting. The standards were endorsed respectively in 2009 and 2010 with the aim to standardise and unify cross border processing (CAJWG 2009: 3). The responsibility for the actual implementation of these two sets of standards resides at national level with the Market Implementation Groups (MIGs) (European Industry Standards s.a.).

The fifth chapter analyses general meeting and corporate actions processing implementation process in Estonian Central Securities Depository. Requirements were assessed in different statuses: implemented meaning the processing is as described in the standard, partly implemented meaning the processing is partially according to the standard, not implemented meaning the processing is not part of market practice or processing is different from the standard, not applicable meaning the standard does not apply to the depository and no response. Based on that, detailed description of each requirement was given to assess the overall status.

Sixth chapter is about conclusions of the analysis. The assessment and suggestions for improvement are given and the result of the analysis that there are not tremendous

changes required in respective legislation, but overall market practice change is necessary for the compliance with the standards.

All in all to ensure that Estonian Central Securities Depository's compliance with Market Standards for General Meeting Processing and European Market Standards for Corporate Actions Processing it is necessary to make changes in the law and more importantly, regulate the requirements in relevant documents (data processing rules, corporate actions practice guide, depository's other rules) to make them binding and ensure compliance.

LISAD

Lisa 1 Üldkoosoleku standard

Turustandardid üldkoosolekute tööprotsesside kohta on saadaval *European Banking Federation*'i veebilehel: <http://www.ebf-fbe.eu/european-industry-standards/>

Üldkoosoleku standardite täistekst inglise keeles on saadaval lingil: <http://www.ebf-fbe.eu/uploads/Market%20Standards%20for%20General%20Meetings.pdf>

1. Protsess 1 – koosoleku kokkukutsumise teade

1.1. Pooled, informatsioonivoog, ajaline järjestus, keel ja formaat

1.1.1. Ettevõtte infoedastus depositooriumile

Standard 1.1

Ettevõtte peab edastama koosoleku kokkukutsumise teate depositooriumile vähemalt selle tööpäeva lõpuks, mis päeval ta koosoleku kokku kutsub. Ettevõtte teavitab depositooriumit igast muudatusest seoses koosoleku kokkukutsumise teatega.

Seadus. Ettevõtete juhatusel on kohustus tulenevalt äriseadustiku (ÄS) § 294 lg 1 saata üldkoosoleku toimumise teate kõikidele aktsionäridele. Teade saadetakse tähtitud kirjaga aktsiaraamatusse kantud aadressil. Kui aktsiaseltsil on üle 50 aktsionäri, ei pea aktsionäridele teateid saatma, kuid üldkoosoleku toimumise teade tuleb avaldada vähemalt ühes üleriigilise levikuga päevalehes. Börsiaktsiaselts peab üldkoosoleku kokkukutsumise teate avaldama ka viisil, mis võimaldab sellele kiire juurdepääsu, kasutades selleks teabevahendeid, mille puhul võib eeldada teabe tõhusat edastamist avalikkusele kogu Euroopa Liidus.

Tallinna börsil noteeritud ettevõtetel on lähtuvalt ÄS §294¹ kohustus avada üldkoosoleku kokkukutsumise teade ettevõtte kodulehel ja teavitamiskohustus lähtuvalt börsireeglitele andes välja börsiteate (Nõuded emitentidele punkt 2.4.1).

Turupraktika: Depostioorium saab börsiteate üldkoosoleku kokkukutsumise kohta ning sisestab selle väärtpaberite keskregistrisse ning selle kohta saadetakse välja SWIFT sõnum kontohalduritele, kes on vastava teenuse tellinud.

Hinnang – vastab standardile.

Standard 1.2

Koosoleku kokkukutsumise teade ja muudatused teates tuleb edastada elektrooniliselt, kasutades standardeid, mis on defineeritud ja kasutusel väärtpaberiturul, nagu näiteks ISO standardid, olenemata kasutatavast kommunikatsioonikanalist.

Seadusest tulenev nõue: Lähtuvalt ÄS § 294 lg 1 /.../ Teade saadetakse tähtitud kirjaga aktsiaraamatusse kantud aadressil. Kui aktsiaseltsil on üle 50 aktsionäri, ei pea aktsionäridele teateid saatma, kuid üldkoosoleku toimumise teade tuleb avaldada vähemalt ühes üleriigilise levikuga päevalehes. Börsiaktsiaselts peab üldkoosoleku kokkukutsumise teate avaldama ka viisil, mis võimaldab sellele kiire juurdepääsu, kasutades selleks teabevahendeid, mille puhul võib eeldada teabe tõhusat edastamist avalikkusele kogu Euroopa Liidus.

Turupraktika: Ettevõtted ei edastada koosolekuteavitust elektrooniliselt, kasutades selleks näiteks ISO standardit, küll aga on enamik ISO standardis nõutud infovälju koosoleku kokkukutsumise teates kirjas.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

Standard 1.3.

Ettevõtted, kellel on rahvusvahelised aktsionärid peaksid kirjedava tekstina koosoleku kokkukutsumise teates kasutama keelt, mis on tavapärane finantssektoris, hetkel on selleks inglise keel.

Seadusandus Eestis ÄS § 294 lg 1 /.../ Börsiaktsiaselts peab üldkoosoleku kokkukutsumise teate avaldama ka viisil, mis võimaldab sellele kiire juurdepääsu, kasutades selleks teabevahendeid, mille puhul võib eeldada teabe tõhusat edastamist avalikkusele kogu Euroopa Liidus.

Turupraktika: Börsiettevõtted avaldavad koosoleku kokkukutsumise teated kodulehel ja börsiteated ka inglise keeles.

Hinnang – vastab standardile.

1.1.2. Depositooriumi infoedastus turuosalisele

Standard 1.4

a) Depositoorium edastab koosoleku kokkukutsumise teate viivitamata, kuid hiljemalt 1 tööpäeva jooksul pärast koosoleku kokkukutsumise teate kättesaamist kõigile turuosalistele, kes omavad ettevõtte väärtpabereid või kellel on ootel tehing.

Seadus antud nõuet ei reguleeri.

Turupraktika: Koosoleku kokkukutsumise teadet ei saadeta turuosalisele, kellel ei ole väärtpabereid, aga kellel on ootel tehing.

Depositoorium edastab koosoleku teate neile, kellel on väärtpaberid olemas, kuid infot ei edastata neile, kelle tehing on alles arveldumises (kehtib kahe tööpäevane arveldustükk T+2).

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

b) Depositoorium edastab koosoleku info turuosalisele, aktsionärile, kes omandab ettevõtte väärtpabereid, pärast tehingu arveldamist viivitama, kuid hiljemalt 1 tööpäeva jooksul pärast tehingu arveldamist, nimekirja fikseerimise kuupäeval tööpäeva lõpuni.

Seadus nõuet ei reguleeri.

Turupraktika: Depositoorium ei edasta informatsiooni pärast esimest koosoleku kokkukutsumise teate edastamist turuosalistele ega aktsionäridele, kes omandavad väärtpaberid pärast esimese teate saatmist. Eestis on lõppaktsionärid aktsiaraamatus nimeliselt kirjas ning info on kättesaadav ka teiste kanalite kaudu (nagu näiteks ettevõtte kodulehelt, teades, et korraline üldkoosolek tuleb kokku kutsuda kuue kuu jooksul majandusaasta lõppemisest, lähtuvalt ÄS § 291 lg 2).

Hinnang – ei vasta standardile.

c) Depositoorium edastab info koosoleku kokkukutsumise teate muutmise kohta turuosalistele ja aktsionäridel, arvestades kõike eelnevat.

Seadus ei reguleeri.

Turupraktika: Kui koosolekuteatis muutub, siis edastatakse teade isikutele, kes omavad väärtpabereid, aga mitte neile, kellel on tehing ootel/arveldamisel.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

1.1.3. Turuosalise infoedastus kliendile

Standardid 1.6, 1.7 ja 1.8

Lähtuvalt ÄS § 228 lg 2 Nimelisest aktsiast tulenevad õigused kuuluvad isikule, kes on aktsionärina kantud aktsiaraamatusse. Eestis on peamiselt kasutusel otsene kontode süsteem, kus aktsionär on näidatud isikuna aktsiaraamatus, kuid kasutatakse ka kaudset süsteemi, kus väärtpabereid hoitakse esindajakontol ning depositooriumil ei ole teavet lõppinvestori kohta. Vastav infoedastus on reguleeritud esindajakonto omaniku (turuosaline/kontohaldur) ja tema kliendi vahel. Depositoorium ei sekku turuosalise ja kliendi vahelisse info vahetusse, mistõttu ei ole autori arvates võimalik hinnata sellele vastavust standardile.

Standard 1.9

Kui lõppinvestor on registreeritud aktsiaraamatus oma nime all ja talle edastatakse koosoleku kokkukutsumise teade otse, siis ei ole vaja standardites 1.6, 1.7 ja 1.8 ettenähtud infoedastuse nõudeid järgida.

Seadusest tulenev nõue: Lähtuvalt äriseadustiku § 294 lg 1 /.../ Teade saadetakse tähtitud kirjaga aktsiaraamatusse kantud aadressil. Kui aktsiaseltsil on üle 50 aktsionäri, ei pea aktsionäridele teateid saatma, kuid üldkoosoleku toimumise teade tuleb avaldada vähemalt ühes üleriigilise levikuga päevalehes. Börsiaktiaselts peab üldkoosoleku kokkukutsumise teate avaldama ka viisil, mis võimaldab sellele kiire juurdepääsu,

kasutades selleks teabevahendeid, mille puhul võib eeldada teabe tõhusat edastamist avalikkusele kogu Euroopa Liidus

Eestis on kasutusel otsene kontodesüsteem, mis tähendab, et aktsionär on oma nimega registreeritud aktsiaraamatusse. Sellest tulenevalt saadetakse kokkukutsumise teade otse aktsionärile.

Hinnang – vastab standardile.

1.2.Sisu

1.2.1.Ettevõtte edastab depositooriumile ja depositoorium edastab turuosalisele koosoleku kokkukutsumise teate, turuosaline viimasele vahendajate ahela lülile

Standard 1.10

Koosoleku kokkukutsumise teade peab sisaldama:

1. Vastutust välistav klausel: Oluline teadaanne, see koosoleku kokkukutsumise teade sisaldab kõige olulisemat infot, kogu infoga saab tutvuda ettevõtte kodulehel.

Seaduses sellist nõuet ei reguleeri.

Turupraktika: Ettevõtte avaldatav ega depositooriumi edastatav teade ei sisalda vastutust välistav klauslit.

Hinnang – ei vasta standardile.

2. Ettevõtte ja kontaktisiku kontaktid.

Seadus: ÄS § 294 lg 4 art 1 Üldkoosoleku kokkukutsumise teates tuleb näidata aktsiaseltsi ärinimi ja asukoht.

Turupraktika: Ettevõtte avaldatav koosoleku kokkukutsumise teade sisaldab ettevõtte ja kontaktisiku infot.

Depositooriumi edastatav üldkoosoleku teadel ei ole eraldi välja toodud ettevõtte ega kontaktisiku kontakte, kuid need on nähtavad teatele lisatud veebiaadressi lingist.

Hinnang – vastab standardile.

3. Veebilehe aadress, kus on kättesaadav koosoleku kokkukutsumise ja läbiviimiseks vajalik info, sh tingimused ja tähtajad õigus küsida küsimusi, teha ettepanekuid päevakorda teemade lisamiseks ja esitatud resolutsioonide kohta.

Seadus: ÄS § 294 lg 4 art 11 sätestab, et üldkoosoleku kokkukutsumise teates börsiaktiaseltsi korral tuleb märkida sinna aktsiaseltsi kodulehe aadress, kus avalikustatakse käesoleva seadustiku §-s 294¹ sätestatud teave.

Turupraktika: Vastav info on nähtav ettevõtte avaldatavas börsiteates, deponitooriumi edastatavas teates on vastav info kättesaadav veebilingilt, mis on lisatud teatele.

Hinnang – vastab standardile.

4. Väärtpaberi ISIN kood

Seadus ei reguleeri.

Turupraktika: Etevõtte avaldatava teates ISIN kood märgitud ei ole.

Depositooriumi edastatav teade on ISO 15022 või 20022 formaadis, kus on ISIN kood kohustuslik väli.

Hinnang – vastab standardile.

5. Üldkoosoleku tüüp, toimumise kuupäev, kellaaeg

Seadus: ÄS § 294 lg 4 art 2 ja 3 üldkoosoleku kokkukutsumise teates tuleb näidata üldkoosoleku toimumise aeg ja koht; märges selle kohta, kas koosolek on korraline või erakorraline.

Turupraktika: Ettevõtte avaldatavas teates ja deponitooriumi edastatavas edastatav teade on ISO 15022 või 20022 formaadis, kus on üldkoosoleku tüüp, toimumise kuupäev, kellaaeg kohustuslikud väljad.

Hinnang – vastab standardile.

6. Nimekirja fikseerimise kuupäev ja muud nõuded, kui neid on, koosolekul osalemiseks

Seadus: ÄS § 294 lg 4 art 5 selgitus selle kohta, millise päeva seisuga määratakse üldkoosolekul osalemiseks õigustatud aktsionäride ring.

Turupraktika: Ettevõtte avaldatavas teates ja depositooriumi edastatav teade on ISO 15022 või 20022 formaadile vastav sõnum ning seal on selle info sisestamine kohustuslik.

Hinnang – vastab standardile.

7. Päevakorra lühikokkuvõtte ja viited esitatud resolutsioonide kohta

Seadus: ÄS § 294 lg 4 art 4 üldkoosoleku päevakord; ÄS § 294 lg 4 art 9 koht, kus on võimalik tutvuda juhatuse, nõukogu, aktsionäride ja audiitori esitatud otsuste eelnõudega ja aktsionäride esitatud põhjendustega päevakorrapunktide kohta, ning nende dokumentidega tutvumise kord; ÄS § 294 lg 4 art 10 koht, kus on võimalik tutvuda muude seaduse kohaselt üldkoosolekule esitatavate dokumentidega, ning nende dokumentidega tutvumise kord.

Turupraktika: Depositooriumi edastatavas teates ei ole päevakorda ega viiteid esitatud resolutsioonide kohta välja toodud, vastav info on kättesaadav teatele lisatud veebilingist.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

8. Koosolekust osavõtmise võimalused, nagu näiteks füüsiline kohalolek, volitamine, elektrooniline hääletamine.

Seadus ÄS § 294 lg 4 art 7 sätestab, kui aktsiaselts võimaldab elektroonilist osavõtmist üldkoosolekust või elektroonilist või posti teel hääletamist, teave elektroonilise osavõtmise ning elektroonilise ja posti teel hääletamise korra ja tähtaja kohta. ÄS § 294 lg 4 art 12 börsiaktsiaseltsi korral teave üldkoosolekul esindaja kaudu osalemise korra kohta, sealhulgas teave blankettide kohta, mida tuleb kasutada volituse

alusel hääletamiseks, kui selliste blankettide kasutamine on tulenevalt seadusest, põhikirjast või nõukogu või juhatuse otsusest vajalik, ning teave aktsiaseltsile esindaja määramisest ja volituse tagasivõtmisest teatamise korra kohta vastavalt käesoleva seadustiku § 297 4¹. lõikele.

Turupraktika: Depositooriumi edastatavas teates ei ole päevakorda ega viiteid estatud resolutsioonide kohta välja toodud, vastav info on kättesaadav teatele lisatud veebilingist.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

9. Informatsioon tuleb edastada koosolekust osalemise teates, seahulgas aktsionäri ja lõppinvestorni nimi ja kontakt, kui see nõue tuleneb seadusest või seda on palunud ettevõtte.

10. Informatsioon selle kohta, kas koosolekul osavõtmise teates arvestatakse ka hääletusi.

11. Ettevõtte seatud tähtaeg.

Standardi alapunkte 9-11 kohta Eestis õigusaktid ei reguleeri koosolekust osalemise teate saatmist ega ettevõtte tähtaega vasta teate kättesaamise kohta.

Turupraktika. Koosolekust osalemisest ei pea saatma teavitust, vaid füüsiliselt kohale tulema või kui on elektrooniline hääletamise võimalus, lähtuda ette antud nõuetest.

Hinnang - autori hinnangul ei ole võimalik hinnata vastavust standardile.

1.2.2. Viimane kontohaldur lõppinvestorile

Standard 1.11

Lähtuvalt ÄS § 228 lg 2 Nimelisest aktsiast tulenevad õigused kuuluvad isikule, kes on aktsionärina kantud aktsiaraamatusse. Eestis on kasutusel esindajakontod ning depositooriumil ei ole teavet lõppinvestori kohta. Vastav infoedastus on reguleeritud esindajakonto omaniku (turuosaline/kontohaldur) ja tema kliendi vahel. Depositoorium

ei sekku turuosalise ja kliendi vahelisse info vahetusse, mistõttu ei ole autori arvates võimalik hinnata sellele vastavust standardile.

2. Protsess 2 – Üldkoosolekul osalemiseks õigustatud aktsionäride ringi määramine ja õigus osaleda koosolekul

2.1. Üldised põhimõtted

Standard 2.1

Enne üldkoosoleku toimumist ei või aktsiaid blokeerida selleks, et kindlustada lõppinvestori osalemine ja hääletamine üldkoosolekul.

Seadus ei reguleeri.

Turupraktika: Depositoorium ei blokeeri aktsiaid, selleks et kindlustada aktsionäri osalemist üldkoosolekul.

Hinnang - vastab standardile.

Standard 2.2

- a) Koosolekul osalemise õigus (*entitlement*) tuleks tuvastada üldkoosolekul osalemiseks õigustatud aktsionäride ringi määramise kuupäeva lõpus, alates
 - i) arveldunud õigustatud positsioonidest nagu on peegeldatud depositooriumi registris esitajaaktsiate (*bearer shares*) korral
 - ii) ettevõtte aktsiaraamatust lähtuva info põhjal nimeliste aktsiate (*registered shares*) korral

Seadus: ÄS § 228 lg 1 Eestis on kõik aktsiad nimelised ja kõik aktsiad peavad olema registreeritud Eesti väärtpaberite keskreistris. Depositoorium ja register on üks üksus.

ÄS § 297 lg 5 üldkoosolekul osalemiseks õigustatud aktsionäride ring määratakse seisuga seitse päeva enne üldkoosoleku toimumist, kui põhikirjaga ei ole ette nähtud lühemat tähtaega

Turupraktika: Üldkoosolekul osalemiseks õigustatud aktsionäride ringi nimekiri fikseeritakse kuupäeva lõpus kell 23.59

Hinnang – vastab standardile.

Standard 2.2

b) Nimeliste aktsiate korral (registered shares) selleks, et võimaldada võrdlust ja välitada läbipaistmatust, depositoorium peab kommunikeerima, vastavalt olukorrale, arveldunud positsioonid ettevõttele viivitamata.

Seadus: ÄS § 228 lg 1 Eestis on kõik aktsiad nimelised ja kõik aktsiad peavad olema registreeritud Eesti väärtpaberite keskreistris.

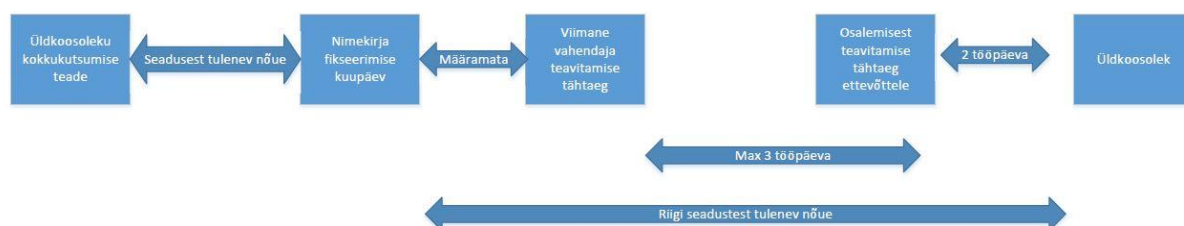
Turupraktika: Kõik aktsiad on registreeritud depositooriumis ning ettevõttel on võimalik saada väärtpaberimanike nimekirja (mis kuvab kõiki arveldunud positsioone) täistunni täpsusega.

Hinnang – vastab standardile.

Standard 2.3

Oluliste sündmuste ja kuupäevade ajavoog peaks olema järgnev

- 1) koosoleku kokkukutsumise teate avaldamine,
- 2) nimekirja fikseerimise kuupäev,
- 3) Viimane vahendaja/kontohalduri (*intermediary*) teavitamise tähtaeg,
- 4) ettevõtte teavitamise tähtaeg,
- 5) üldkoosoleku toimumise kuupäev.

Joonis 1. Üldkoosoleku ajavoog

Seadus: ÄS § 297 lg 3 Korralise üldkoosoleku toimumisest peab ette teatama vähemalt kolm nädalat, kui põhikirjaga ei ole ette nähtud pikemat tähtaega./.../ Borsiahtsiastltsi erakorralisest üldkoosolekust etteteatamisele kohaldatakse käesoleva lõike esimest lauset. ÄS § 297 lg 5 Borsiahtsiastltsi üldkoosolekul osalemiseks õigustatud aktsionäride ring määratakse seisuga seitse päeva enne üldkoosoleku toimumist, kui põhikirjaga ei ole ette nähtud, et üldkoosolekul osalemiseks õigustatud aktsionäride ring määratakse üldkoosoleku päeval enne üldkoosoleku algust.

Turupraktika: Eestis ole kasutusel koosolekust teavitamist, mis on seotud ettevõtte teavitamise tähtajaga, mistõttu töö autor arvab, et seda nõuet Eesti depositooriumile kohaldama ei pea.

Eestis on kasutusele esindajakontod ning viimase kontohalduri/vahendaja teavitamise kuupäev on asjakohane, kuid kuna see toimub kontohalduri sisemise kommunikatsiooni nõuete kohaselt, ei ole töö autor pädev seda hindama.

Seaduses on ettenähtud borsiahtsiastltsile võimalus seada üldkoosolekul osalemiseks õigustatud aktsionäride ringi määramine üldkoosoleku päeval enne üldkoosoleku algust, seda võimalust kasutab üks borsiahtsiastlts AS Baltika (põhikirja punkt 5.2.7.).

Hinnang – ei vasta standardile.

2.2. Pooled, informatsioonivoog, ajaline järjestus, keel ja formaat

2.2.1. Depositoorium edastab info turuosalisele/kontohaldurile

Standard 2.4

Depositoorium peaks kommunikeerima õigustatud positisoonid või õiguse/saldo turuosalistele/kontohalduritele viivitamata, järgides Standardi 2.2 punkte a) i) ja ii).

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika: Eestis on lõppinvestor registreeritud aktsiaraamatus enda nimega ja võimalik on näha õigustatud aktsionäre ja saldosi elektroonselt täistunni täpsusega, mistõttu eraldi teavitust saldode kohta Eesti ettevõtetele ei saadeta.

Väärtpaberiomanike nimekirja väljavõtte edastakse Läti ja Leedu väärtpaberite kohta ainult juhul, kui Läti või Leedu deponitoorium on saatnud vastava SWIFT sõnumi deponitooriumile.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

Standard 2.5

Deponitooriumi kommunikatsioon turuosaliste/kontohalduritega peaks olema elektrooniline, kasutades standardeid, mis on määratletud ja kasutatud väärtpaberiturul, nagu näiteks ISO standardid, olenemata kasutatavast infoedastus kanalist.

Seadus ei reguleeri.

Turupraktika: Eesti ettevõtetel on võimalik valida formaati, millega soovivad infot töödelda. Läti ja Leedu väärtpaberiomanike nimekirjad edastatakse deponitooriumite omavahelise kokkuleppe alusel ja formaadis.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

2.3.Turuosaline/kontohalduri infoedastus vahendajale

Standard 2.6.

Turuosaline, tema kliendid ja nende kliendid vahendate ahelas kuni viimase vahendajani, peab õigustatud positsioonid või õiguse, lähtuvalt asjaoludest, igaüks vastavalt oma tasandile oma klientidele, edastama viivitamata, alates positsioonide kommunikeerimisest deponitooriumilt.

Standard 2.7.

Info tuleb edastada elektroonselt kasutades standardeid, mis on defineeritud ja kasutusel väärtpaberiturul nagu näiteks ISO standardid, olenemata kasutatavast kommunikatsioonikanalist.

Lähtuvalt ÄS § 228 lg 2 Nimelisest aktsiast tulenevad õigused kuuluvad isikule, kes on aktsionärina kantud aktsiaraamatusse. Eestis on kasutusel esindajakontod ning

depositooriumil ei ole teavet lõppinvestori kohta. Vastav infoedastus on reguleeritud esindajakonto omaniku(turuosaline/kontohaldur) ja tema kliendi vahel. Depositoorium ei sekku turuosalise ja kliendi vahelisse info vahetusse, mistõttu ei ole autori arvates võimalik hinnata sellele vastavust standardi punktidele 2.6 ja 2.7.

2.4. Vahendaja infoedastus lõppinvestorile

Standard 2.8

Viimane vahendaja peaks edastama õiguse või selle olulise osa lõppinvestorile viivitamata järgnevalt:

- a) lõppinvestorile, kes saavad vastu võtta sellist informatsiooni, tuleb edastada info elektroonselt kasutades standardiseeritud vormi, näiteks ISO standardeid, olenemata info edastamise kanalist
- b) kõigile teistele lõppinvestoritele, lähtuvalt nende soovist, selgel ja arusaadaval formaadis.

Lähtuvalt ÄS § 228 lg 2 Nimelisest aktsiast tulenevad õigused kuuluvad isikule, kes on aktsionärina kantud aktsiaraamatusse. Eestis on kasutusel esindajakontod ning depositooriumil ei ole teavet lõppinvestori kohta. Vastav infoedastus on reguleeritud esindajakonto omaniku(turuosaline/kontohaldur) ja tema kliendi vahel. Depositoorium ei sekku turuosalise ja kliendi vahelisse info vahetusse, mistõttu ei ole autori arvates võimalik hinnata sellele vastavust standardi punktidele 2.8a), 2.8b).

2.5.Registris registreeritud lõppinvestorid

Standard 2.9

Kui lõppinvestor on registreeritud registris oma nime all, siis kommunikatsioon Standardites 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, ja 2.8 ei ole vajalik, eeldusel, et lõppinvestor saab koosoleku kokkukutsumise teate kätte ettevõttelt.

Seadus: ÄS § 294 lg 1 Juhatus saadab üldkoosoleku toimumise teate kõikidele aktsionäridele. Teade saadetakse tähtitud kirjaga aktsiaraamatusse kantud aadressil. Kui

aktsiaseltsil on üle 50 aktsionäri, ei pea aktsionäridele teateid saatma, kuid üldkoosoleku toimumise teade tuleb avaldada vähemalt ühes üleriigilise levikuga päevalehes.

Börsiaktsiaselts peab üldkoosoleku kokkukutsumise teate avaldama ka viisil, mis võimaldab sellele kiire juurdepääsu, kasutades selleks teabevahendeid, mille puhul võib eeldada teabe tõhusat edastamist avalikkusele kogu Euroopa Liidus.

Turupraktika: Börsiettevõtted avaldavad koosoleku teate üleriigilise levikuga ajalehes, annavad välja börsiteate (börsiteadete teavituste tellimine on võimalik igale aktsionärile e-postile). Samas on Eestis võimalik kasutada esindajakontot aktsiate hoidmiseks. Sellisel juhul on vajalik infoedastus mööda vahendajate ahela.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

2.6. Sisu

Standard 2.10

Õigustatud positsioonide ja õiguse teatis peaks hõlmama vähemalt järgnevat:

1. Isik ja tema kontaktinfot, kellele kuulub õigustatud positsiooni, õigus või õigustatud osa, lähtuvalt asjaoludest.
2. Emtidendi agendi kontaktisiku nime ja kontakt infot, kui on oluline.
3. Väärtpaberi ISIN kood.
4. Üldkoosoleku tüüp, kuupäev ja kellaaeg
5. Lähtuvalt asjaoludest sisaldama
 - a) õigustatud positsioone
 - b) õigust
 - c) lõppinvestori õigustatud osa

Õigusaktid ei reguleeri.

Eestis on lõppinvestor registris oma nime all ning ettevõttel on võimalik näha õigustatud isikute ringi täistunni täpsusega elektroonselt, mistõttu eraldi teavitust õigustatud positsioonide või õiguse/saldo kohta deponitöörum turuosalistele/kontohalduritele ei edastata.

Läti ja Leedu deponitöörumitele edastav info sisaldab osaliselt vastavat infot.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

3. Protsess 3 – Teavitus üldkoosolekust osavõtmise kohta

Standard sätestab, et viimane lõppinvestori vahendaja pakuks välja võimaluse lõppinvestoril teavitada koosolekust osavõtmist ja hääletada läbi tema.

Eestis õigusaktid ei reguleeri nõuet ning see ei ole turupraktika teavitada ettevõtet koosolekust osalemisest. Selleks, et võimaldada hääletamist läbi vahendajate, on lähtuvalt määrusest „Aksionäride üldkoosolekul esindajakonto omaja esindamiseks ühtse nimekirjana volituse andmise kord“ § 2 on sätestatud kliendi tahteavaldus aktsiast tulenevate õiguste teostamiseks. Esindajakonto omaja klient, kes soovib teostada aktsionäride üldkoosolekul aktsiast tulenevaid õigusi esindajakonto omaja nimel, esitab esindajakonto omajale käsundi täitmiseks või muu sarnase õigussuhte alusel ja kokkulepitud tähtajaks sellekohase nõude, näidates nõudes ära kliendi enda või selle isiku nime, kes klienti aktsionäride üldkoosolekul esindab.

Selleks on vaja esindajakonto omanikul (selle konto omanik, kes on näidatud aktsionärina aktsiaraamatus) väljastada volikiri, mis on reguleeritud samuti määrusega „Aksionäride üldkoosolekul esindajakonto omaja esindamiseks ühtse nimekirjana volituse andmise kord“, et tal oleks võimalik õiguseid teostada.

Hinnang – eelnevast lähtuvalt ei kohaldu koosolekust osavõtmise teatis depositooriumile.

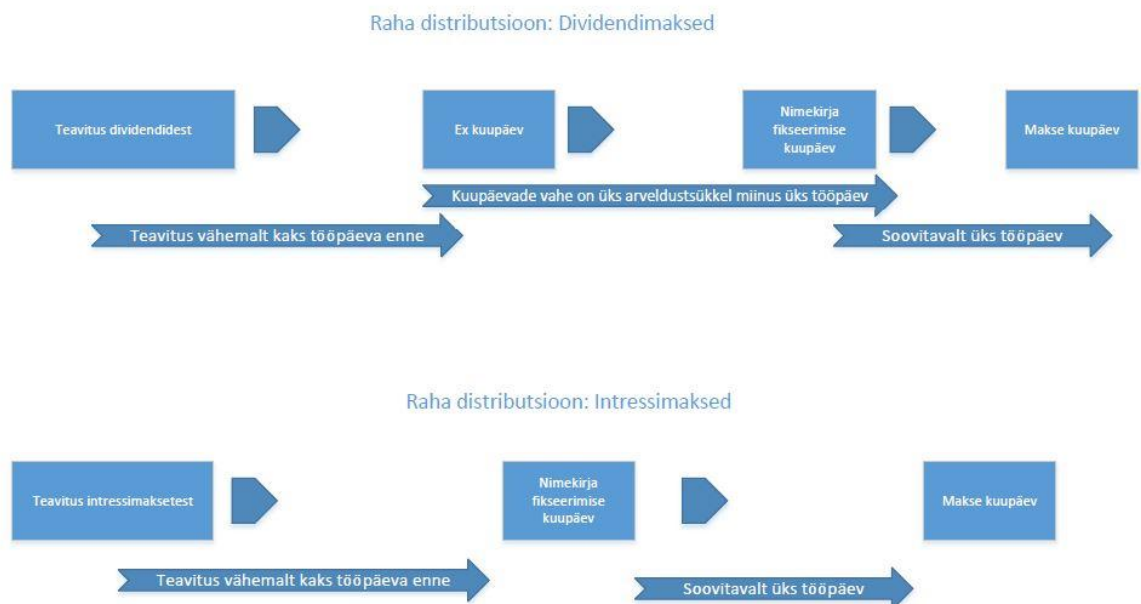
Lisa 2 Korporatiivsete sündmuste standard

Turustandardid korporatiivsete sündmuste kohta on leitavad Euroopa Keskpannga *Target2 Securities* veebilehel:

<https://www.ecb.europa.eu/paym/t2s/governance/ag/html/subcompact/index.en.html>

Kaldkirjas on kuvatud 2012 prioritseeritud standardid.

Turustandardid raha distributsiooni jaoks

Joonis 1. Raha distributsiooni ajavoog

Korporatiivsed sündmused, mille korral standardit kohaldatakse on aktsiate, osade dividendimaksed ja võlakirjade intressimaksed.

Infoedastus ettevõttelt depositooriumile

1. Ettevõtte teavitab depositooriumi raha distributsiooni korporatiivsest sündmusest ja selle detailidest, muu hulgas ka olulistest kuupäevadest, pärast avaliku teate väljastamist, lähvutalt kehtivast seadusest. Samuti peab ettevõtte teavitama koheselt teate muutusest või kinnitusest.

Seadus: Seadus ei reguleeri kohustust dividendide ja intressimaksete kohta avalikku teavitamist.

Lähtuvalt Eesti väärtpaberite keskregistri seadusest (edaspidi EVKS) § 21 lg 2 art 2 ja art 3¹ on emitent on kohustatud teavitama registripidajat viivitamata dividendi maksmise kohta otsuse tegemisest ning võlakohustuselt intressi maksmisest ja võlakohustuse lunastusmakse tegemisest.

Turupraktika: Reguleeritud turul kaubeldavad väärtpaberid. Ettevõtted võtavad üldkoosolekul vastu otsuse dividendide maksmise kohta. Üldkoosoleku otsuste kohta avaldatakse börsiteade ning sealt saab deponitaorium info dividendide maksmise, oluliste kuupäevade ja detailide kohta.

Intressimaksete tegemise kohta börsiteadet ei avaldata ega teavitata deponitaoriumi.

Reguleeritud turul mittekaubeldavad väärtpaberid. Ettevõtted ei teavita üldjuhul deponitaoriumi dividendide - ega intressimaksetest.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

2. *Ujuva intressimääraga väärtpaberite korral, tuleb maksepäevast ja teavitus järgmisest intressimäärast, koos perioodiga millal on määr kohaldatav, teavitada kahe erineva teavitusega ning neid mitte ühendada.*

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika: Ujuva intressimääraga (nt EURIBOR) seotud võlakirjade intressimäärast ei teavitata deponitaoriumi.

Hinnang – ei vasta standardile.

3. *Raha distributsiooni teade ja muudatused teates tuleb edastada elektroonselt kasutades standardeid, mis on defineeritud ja kasutusel väärtpaberiturul nagu näiteks ISO standardid, olenemata kasutatavast kommunikatsioonikanalist.*

Seadus. Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise korras § 7 lg 1 mis sätestab, et Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise korras §4 lg 1 p 1 ja 2 § 4 lg 2 nimetatud andmete registreerimine ja muudatuste tegemine nimetatud andmetes toimub emitendi taotlusel.

Taotluse vormi, taotlusele lisatavate dokumentide ning andmete loetelu kehtestab registripidaja.

Turupraktika: Emitendi esitatud info on elektroonsel kujul, sisaldades infot, mis on nõutud näiteks ISO standardis.

Hinnang – vastab standardile.

4. *Ettevõtted, kellel on rahvusvahelised aktsionärid, peaksid kirjedava tekstina teates kasutama keelt, mis on tavapärane finantssektoris, hetkel on selleks inglise keel.*

Õigusaktid ei reguleeri avaliku teate tegemist.

Turupraktika. Reguleeritud turul kaubeldavad väärtpaberitega ettevõtetel on kohustus teavitada ning teade on alati saadaval ka inglise keeles.

Reguleeritud turul mittekaubeldavad ettevõtted teateid ei avalda.

Hinnang – vastab standardile.

Depositooriumi infoedastus turuosalistele

5. *Depositoorium edastab teate, ja iga täiendava teate, viivitamata pärast teate kättesaamist kõigile turuosalistele, kes omavad ettevõtte väärtpabereid või kellel on ootel tehing.*

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Kui selline teade on depositooriumile kättesaadav, saadetakse see süsteemi kaudu esimesel võimalusel kõigile teavituse tellinud turuosalistele.

Infot ei saadeta, on ootel tehing.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

6. *Depositoorium peaks viivitamata saatma vastava teavituse ka turuosalisele, kes saab väärtpaberid või on uue tehingu ostja-pooleks, pärast vastava teate avaldamist kuni õigustatud isikute nimekirja fikseerimiseni.*

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika: Depositoorium ei teavita väärtpabereid omandanud või tehingu osapooleks olevat turuosalist vastavast infost.

Hinnang – ei vasta standardile.

- 7. Raha distributsiooni teade ja muudatused teates tuleb edastada elektroonselt kasutades standardeid, mis on defineeritud ja kasutusel väärtpaberiturul nagu näiteks ISO standardid, olenemata kasutatavast kommunikatsioonikanalist.*

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika: Teade edastatakse kasutades ISO 15022 või 20022 sõnumit või muul moel elektroonselt edastatav teavitus, mis sisaldab ISO standardis sätestatud väljasid.

Hinnang – vastab standardile.

- 8. Kui makse tuleb tagasi pöörata, tuleb depositooriumil saata selle kohta teavitus, koos põhjusega, kõigile asjaosalistele enne makse tagasi pööramist.*

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Enne välja maksmist, summa kalkuleeritakse iga investori lõikes ning kontrollitakse korrektsust. Praktikast pole olnud olukorda, kus oleks vaja makse tagasi pöörata.

Hinnang – vastab standardile.

Infoedastus turuosaliselt lõppinvestorile

9. Turuosalisel, nende kliendid ja ülejäänud osa vahendajate ahelast, igaüks omal tasemel oma klientidele, peaksid vastama standardi punktidele 4 ja 5 kuni informatsioon jõuab lõppinvestorini. Lõppinvestori jaoks, informatsioon konto väljavõtte näol on piisav, juhul kui seda ei edastata teisti lähtuvalt omavahelistest kokkulepetest.

10. Informatsioon tuleks edastada vahendajatele elektrooniliselt, edastada elektroonselt kasutades standardeid, mis on defineeritud ja kasutusel väärtpaberiturul nagu näiteks ISO standardid, olenemata kasutatavast kommunikatsioonikanalist.

11. Informatsioon tuleks edastada mitte-vahendajatele ja lõppinvestoritele selgelt ja arusaadaval moel.

Standardi punktide 9 – 11 täitmine sõltub turuosalise ja lõppinvestori vahel sõlmitud kokkuleppest, mistõttu autori hinnangul pole võimalik hinnata vastavust standardile.

Olulised kuupäevad

12. Olulised kuupäevad on

- a) distributsiooni korral, mis on seotud nominaalis kuvatud väärtpaberitega (nt võlakirjad): nimekirja fikseerimise kuupäev ja maksekuupäev*
- b) distributsiooni korral, mis on seotud nimiväärtusega kuvatud väärtpaberitega (nt aktsiad): ex kuupäev, nimekirja fikseerimise kuupäev ja maksekuupäev*

Seadus. ÄS §277 lg 2 Dividendi maksmise kord nähakse ette põhikirjas või üldkoosoleku otsusega.

EVKS §21 lg 3 Kui registripidamise korras ei ole ette nähtud teisiti, peab emitent otsuses, mis on aluseks väärtpaberitest tulenevate õiguste tekkimisele, muutmisele või lõpetamisele, määrama päeva (fikseerimispäev), mis võetakse aluseks nende isikute kindlaksmääramisel, kelle õigusi nimetatud otsus puudutab.

Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise kord §7 lg 3 kui isikud, kelle väärtpaberikontodele tuleb kanded teha, määratakse kindlaks emitendi taotluses näidatud fikseerimispäeva alusel, võetakse kannete tegemise aluseks registriandmed fikseerimispäeva lõpuseisuga (kell 23.59), kui emitent pole taotluses määranud teist kellaega.

Turupraktika: Väärpaberite distributsiooni olulised kuupäevad on nimekirja fikseerimise kuupäev ja maksekuupäev, *ex* kuupäeva kasutatakse ainult reguleeritud turul kaubeldavate väärtpaberite korral.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

13. Ettevõtte peab avaldama avaliku teadande siin standardis number 1 määratletult vähemalt kaks tööpäeva enne ex kuupäeva.

Õigusaktid ei reguleeri. Reguleeritud turul kaubeldavate väärtpaberite korral on börsireeglistest tulenev kohustus: Emitent on kohustatud avalikustama teabe väärtpaberiomani nimekirja fikseerimise kohta vähemalt üheksa (9) börsipäeva enne nimekirja fikseerimise tähtpäeva (Nõuded emitentidele p 3.6. alapunkt 3.6.2).

Turupraktika: Reguleeritud turul kaubeldavate väärtpaberite korral võetakse otsus vastu üldkoosolekul, mille otsused avaldatakse esimesel võimalusel ning info on avaldatud vähemalt kaks tööpäeva enne *ex* kuupäeva. Muudel juhtudel avalikku teadaannet ei tehta.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

14. Ujuva intressimääraga väärtpaberite korral, makstav määr tuleks kindlast määrata esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui kolm tööpäeva enne maksekuupäeva.

Seaduses on see reguleeritud EVKS § 21 lg 1 Emitent on kohustatud teavitama registripidajat viivitamata kõigist muudatustest registris registreeritud väärtpaberite omajate õigustes ja kohustustes, sealhulgas kõigist muudatustest võlakohustuste intressimääras või tingimustes /.../. Kui väärtpaberid on reguleeritud turul kaubeldavad on börsireeglite kohaselt kohustatud teavitama 9 tööpäeva enne maksekuupäeva (Nõuded emitentidele p 3.6. alapunkt 3.6.2).

Turupraktika: Ettevõtted ei teavita depositooriumi intressmäära muutumisest.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

15. Ex kuupäev peab nimekirja fikseerimise kuupäevale eelnema vähemalt ühe arveldustsükli miinus üks tööpäev.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Depositoorium määrab *ex* kuupäeva lähtuvalt nimekirja fikseerimise kuupäevale, ning see eelneb nimekirja fikseerimise kuupäevale vähemalt ühe arveldustsükli miinus üks tööpäev.

Hinnang – vastab standardile

16. Maksekuupäev peab olema nimekirja fikseerimise kuupäevale võimalikult lähedal, soovitatavalt järgmine tööpäev.

Seadus: ÄS §277 lg 2 Dividendi maksmise kord nähakse ette põhikirjas või üldkoosoleku otsusega.

Turupraktika. Õigusaktid ei sätesta dividendide maksmisele tähtaega, siis dividende makstakse välja näiteks mõni kuu pärast nimekirja fikseerimise kuupäeva või mitu korda aastas. Samas kui dividende makstakse välja nimekirja fikseerimise kuupäeva lähedal, siis on soovituslik teha seda viie tööpäeva jooksul, et oleks võimalik fikseerida maksuerisused.

Samas on võlakirjade puhul maksekuupäev üldjuhul pärast nimekirja fikseerimise kuupäeva.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

Makse läbiviimine

17. Maksed tuleks teha investoritele, kes on märgitud väärtpaberiomanike nimekirja.

Seadus. ÄS § 226 sätestab, aktsia annab aktsionärile õiguse osaleda aktsionäride üldkoosolekul ning kasumi ja aktsiaseltsi lõpetamisel allesjäänud vara jaotamisel, samuti muud seaduses sätestatud ja põhikirjaga ettenähtud õigused.

Turupraktika. Dividende makstakse isikutele, kes olid nimekirja fikseerimise kuupäeva seisuga aktsionärid/osanikud.

Hinnang – vastab standardile.

18. Intressimaksed ja lunastusmaksed tuleks maksta eraldi, isegi kui nende maksekuupäevad kattuvad.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Kui makseid tehakse läbi depositooriumi, menetletakse kaks eraldi sündmust ning intressi- ja lunastusmaksed makstakse eraldi.

Hinnang – vastab standardile.

19. Kõik raha distributsioonid ja sellega seotud turunõuded tuleks välja maksta rahas ja mitte kuponrides.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Kõik raha distributsioonid makstakse välja rahas.

Turunõudeid Eesti turul implementeeritud ei ole.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

20. Maksetele peaks kohalduma järgnev

a) Maksed emitendilt turuosalistele/lõppinvestoritele, tuleks teha läbi depositooriumi, kasutades sama maksemehhanismi nagu teiste raha arveldustele, mis tehakse läbi depositooriumi.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Reguleeritud turul kaubeldavate väärtpaberite maksed tehakse läbi depositooriumi, mittekaubeldavate väärtpaberite korral on üksikud juhtumid, kui makseteks kasutatakse depositooriumi.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

b) Emitendi ja depositeoriumi tehtavad maksed peaksid olema valuutas, millest teavitati standardis 1 sätestatult.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Maksed tehakse alati Eestis kehtivas valuutas.

Hinnang – vastab standardile.

c) Emitent peaks tegema maksed võimalikult vara pärast maksesüsteemi avamist, kuid mitte hiljem kui kell 12 depositeoriumi kohaliku aja järgi.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Maksed tehakse maksepäeval esimesel võimalusel, üldjuhul enne kella 12.

Hinnang – vastab standardile.

d) Väärtpabereid ei tohi raha distributsiooniks blokeerida.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Väärtpabereid maksete tegemiseks ei blokeerita.

Hinnang – vastab standardile.

e) Kui makset on vaja korrigeerida, tuleks kogu tehtud makse kõigilt investoritelt tagasi kutsuda ning teha uus korrektne makse.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Kõik makseks vajalik kalkuleeritakse ja kontrollitakse enne makse tegemist, mistõttu ei ole olnud olukorda, kus oleks vaja teha parandusi.

Hinnang – vastab standardile.

Turustandardid väärtpaberite distributsiooni jaoks

Joonis 2. Väärtpaberite distributsiooni ajavoog

Korporatiivsed sündmused, mille kohta standard kehtib: fondiemissioon, dividend, mis makstakse väärtpaberites.

Ettevõtte infoedastus depositooriumile

1. Ettevõtte teavitab depositooriumi väärtpaberite distributsiooni korporatiivsest sündmusest ja selle detailidest, muu hulgas ka olulistest kuupäevadest, pärast avaliku teate väljastamist, lähvutalt kehtivast seadusest. Samuti peab ettevõtte teavitama koheselt teate muutusest või kinnitusest. Samuti, kui on asjakohane, emitent teavitab piirhinna murdude kompenseerimiseks. Piirhind tuleb teavitada viivitamata, hiljemalt nimekirja fikseerimise kuupäev miinus üks tööpäev.

Seadus reguleerib depositooriumi teavitamist ja depositooriumi info menetlemise tähtaegasid. EVKS § 21 lg 4 sätestab, kui emitent määrab § 21 lõike 3 kohaselt kindlaks fikseerimispäeva, tuleb kannete tegemise taotlus ja kannete tegemiseks vajalikud andmed, mille alusel registripidaja teeb emitendi otsuse täitmiseks vajalikud registritoimingud, esitada registripidajale hiljemalt viis tööpäeva enne emitendi määratud fikseerimispäeva. Korporatiivsete sündmuste dokumendid menetletakse viie

tööpäeva jooksul (Äriseadustik § 53 lg 1; EVKS § 10 lg 4) või kahe tööpäeva jooksul (Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise kord §-d 9, 11).

Seadus reguleerib deponitoriumi andmete avaldamist Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise korras § 21 lg 1. Emitendi taotlusel tehtavate registritoimingute kohta avaldab registripidaja üldsusele avatud arvutisüsteemis teate, milles näidatakse registritoimingut taotlev emitent (emitendi nimi ja võimalusel registrikood) ning muud käesolevas korras sätestatud andmed.

Murdude kasutamist ei reguleeri.

Turupraktika. Ettevõtted, kellel väärtpaberid on kaubeldavad reguleeritud turul, annavad teada üldkoosolekul vastuvõetud otsustest börsiteatega. Samas deponitorium registreerib sündmuse alles siis, kui ettevõtte esitab vastavad dokumendid deponitoriumile kas viis või kaks tööpäeva pärast dokumentide esitamist. Deponitorium avaldab seaduses sätestatud info pärast menetluse registreerimist süsteemis.

Turupraktika murdude kompenseerimise kohta puudub.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

2. *Väärtpaberite distributsiooni teade ja muudatused teates tuleb edastada elektroonselt kasutades standardeid, mis on defineeritud ja kasutusel väärtpaberimajanduses nagu näiteks ISO standardid, olenemata kasutatavast kommunikatsioonikanalist.*

Seadus reguleerib Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise korras § 7 lg 1 mis sätestab, et Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise korras §4 lg 1 p 1 ja 2 § 4 lg 2 nimetatud andmete registreerimine ja muudatuste tegemine nimetatud andmetes toimub emitendi taotlusel. Taotluse vormi, taotlusele lisatavate dokumentide ning andmete loetelu kehtestab registripidaja.

Turupraktika. Emitent edastab deponitoriumile taotluse, kus on märgitud ISO standardile vastavad infoväljad osaliselt, elektroonselt e-postiga taotlus digitaalselt allkirjastatult, läbi e-menetluskeskkonna digitaalselt allkirjastatult või postiga.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

3. Ettevõtted, kellel on rahvusvahelised aktsionärid, peaksid kirjedava tekstina teates kasutama keelt, mis on tavapärane finantssektoris, hetkel on selleks inglise keel.

Seadus EVKS § 22 lg 1 sätestab registripidajale esitatavad ja kannete aluseks olevad dokumendid ja registrist väljastatavad dokumendid, välja arvatud emissioonitingimused ja avaliku pakkumise prospekt, peavad olema eesti keeles. Kui kande aluseks võib olla dokument, mis ei ole eestikeelne, kui registripidaja ja dokumendi esitaja on selles eelnevalt kokku leppinud. Kui registripidaja ja dokumendi esitaja ei ole eelnevalt teisiti kokku leppinud, esitatakse võõrkeelne dokument koos tõestatud eestikeelse tõlkega.

EVKS § 22 lg 2 sätestab, et registripidajal on õigus väljastada dokumente ja muid andmeid muus keeles kokkuleppel isikuga, kellele dokumendid või andmed väljastatakse.

Turupraktika. Emitendid, kelle väärtpaberid on kaubeldavad reguleeritud turul, teavitavad üldkoosolekul vastuvõetud otsusest ka börsiteates inglise keeles. Depositooriumile edastatavad dokumendid on üldjuhul eestikeelsed.

Hinnang – vastab standardile.

Infoedastus depositooriumilt turuosalistele.

4. *Depositoorium edastab teate, ja iga täiendava teate, viivitamata pärast teate kättesaamist kõigile turuosalistele, kes omavad ettevõtte väärtpabereid või kellel on ootel tehing.*

Seadus sätestab, et korporatiivsete sündmuste dokumendid menetletakse viie tööpäeva jooksul (Äriseadustik § 53 lg 1; EVKS § 10 lg 4) või kahe tööpäeva jooksul (Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise kord §-d 9, 11. Kiirmenetluse korral menetletakse sündmus ühe tööpäeva jooksul.

Turupraktika. Depositoorium saadab süsteemi kaudu teavituse tellinud turuosalistele info pärast menetluse sisestamist süsteemi.

Infot ei saadeta ootel tehingute korral.

Hinnang – vasta standardile osaliselt.

5. Depositoorium peaks viivitamata saatma vastava teavituse ka turuosalisele, kes saab väärtpaberid või on uue tehingu ostja-pooleks, pärast vastava teate avaldamist kuni õigustatud isikute nimekirja fikseerimiseni.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika: Depositoorium ei teavita väärtpabereid omandanud või tehingu osapooleks olevat turuosalist vastavast infost.

Hinnang – ei vasta standardile.

6. *Väärtpaberite distributsiooni teade ja muudatused teates tuleb edastada elektroonselt kasutades standardeid, mis on defineeritud ja kasutusel väärtpaberiturul nagu näiteks ISO standardid, olenemata kasutatavast kommunikatsioonikanalist.*

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika: Teade edastatakse kasutades ISO 15 022 või 20 022 sõnumi standardit või muus formaadis, kus on näidatud ISO standardis kohustuslikud andmeväljad.

Hinnang – vastab standardile.

7. Kui väärtpaberite ülekannet on vaja tagasi pöörata, tuleb depositooriumil saata selle kohta teavitus, koos põhjusega, kõigile asjaosalistele enne ülekande tagasi pööramist.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Väärtpaberite ülekannet on vaja tagasi pöörata kui näiteks emitent tühistab otsuse, siis tühistatakse tehtud väärtpaberite makse, kuid sellest ei teavitata kontohaldureid enne ülekande tagasipööramist.

Hinnang – ei vasta standardile.

Infoedastus turuosaliselt lõppinvestorile

8. *Turuosalised, nende kliendid ja ülejäänud osa vahendajate ahelast, igaüks omal tasemel oma klientidele, peaksid vastama standardi punktidele 4 ja 5 kuni informatsioon jõuab lõppinvestorini. Lõppinvestori jaoks, informatsioon konto väljavõtte näol on piisav, juhul kui seda ei edastata teisti lähtuvalt omavahelistest kokkulepetest.*
9. Informatsioon tuleks edastada vahendajatele elektrooniliselt, edastada elektroonselt kasutades standardeid, mis on defineeritud ja kasutusel väärtpaberiturul nagu näiteks ISO standardid, olenemata kasutatavast kommunikatsioonikanalist.
10. Informatsioon tuleks edastada mitte-vahendajatele ja lõppinvestoritele selgelt ja arusaadaval moel.

Standardi punktide 8 - 10 täitmine sõltub turuosalise ja lõppinvestori vahel sõlmitud kokkulepest, mistõttu autori hinnangul pole võimalik hinnata vastavust standardile.

Olulised kuupäevad

11. *Olulised kuupäevad on ex kuupäev, nimekirja fikseerimise kuupäev ja maksekuupäev.*

Seadus EVKS §21 lg 3 Kui registripidamise korras ei ole ette nähtud teisiti, peab emitent otsuses, mis on aluseks väärtpaberitest tulenevate õiguste tekkimisele, muutmisele või lõpetamisele, määrama päeva (fikseerimispäev), mis võetakse aluseks nende isikute kindlaksmääramisel, kelle õigusi nimetatud otsus puudutab.

Turupraktika. Nimetatud kuupäevdest kasutatakse praktikas nimekirja fikseerimise kuupäeva, seda juhul kui emitent on info märkinud otsusesse, ex kuupäev on kasutusel

reguleeritud turul kaubeldavate väärtpaberitega, kuid turupraktikas pole autorile teadaolevalt fondiemissiooni läbi viidud, mistõttu turupraktika puudub.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

12. Ettevõtte tehav avalik teadaanne lähtuvalt standardi väärtpaberite distributsiooni peatüki punktist number üks, tuleks avaldada vähemalt kaks tööpäeva enne *ex* kuupäeva.

Õigusaktid ei reguleeri. Kui väärtpaberid on reguleeritud turul kaubeldavad on börsireeglite kohaselt kohustatud teavitama 9 tööpäeva enne maksekuupäeva (Nõuded emitentidele p 3.6. alapunkt 3.6.2).

Turupraktika. Avalikke teadaandeid standardi mõistes ei tehta. Ettevõtte, kelle väärtpaberid on kaubeldavad reguleeritud turul, kui väärtpaberid on reguleeritud turul kaubeldavad on börsireeglite kohaselt kohustatud teavitama 9 tööpäeva enne maksekuupäeva, mis on lähtuvalt standardi ajavoost enne *ex* kuupäeva ning selles osas vastab standardile. Kui väärtpaberid pole reguleeritud turul kaubeldavad, siis turupraktikas *ex* kuupäeva ei kasutata.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

13. *Ex kuupäev peaks eelnema nimekirja fikseerimise kuupäevale vähemalt ühe arveldustsükli miinus üks tööpäev.*

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Turupraktikas ei kasutata *ex* kuupäeva, kuid seda tuleks kindlasti teha reguleeritud turul kaubeldavate väärtpaberitega. *Ex* kuupäeva määrab depositoorium ning kui lähtuda raha distributsiooni kuupäevade kasutamise praktikast, siis eelneb *ex* kuupäev nimekirja fikseerimise kuupäevale vähemalt arveldustsükli miinus üks tööpäev.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

14. Maksekuupäev peaks olema järgmisel tööpäeval pärast nimekirja fikseerimise kuupäeva.

Seaduses on määratletud EVKS § 21 lg 3, et emitent peab kindlaks määrama otsuses nimekirja fikseerimise kuupäeva ning EVKS § 21 lg 4 sätestab, et dokumendid tuleb esitada registripidajale hiljemalt viis tööpäeva enne emitendi määratud fikseerimispäeva.

Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise kord § 8 lg 3 sätestab täiendavate aktsiate ja osade registreerimisel teeb registripidaja vastavalt täiendavatele aktsiatele või osadele märke (ajutine registrikood).

Turupraktika. Eestis on kasutusel väärtpaberite distributsiooniks ajutine ISIN kood/registrikood ning väärtpaberid kantakse ajutise registrikoodiga õigustatud isikute väärtpaberikontodele. Nimekiri fikseeritakse menetluse kuupäeval (kui pole määratletud muud aega) ning väärtpaberid ajutise registrikoodiga kantakse investorite kontodele samal päeval, st maksekuupäev on samal päeval.

Samas pole ettevõtete praktika määrata nimekirja fikseerimise kuupäeva ning infot ei edastata depositooriumile viis tööpäeva enne selle kuupäeva fikseerimist.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

Väärtpaberite kandmine õigustatud isikutele

15. Väärtpaberid tuleks kanda isikutele, kes on nimekirja fikseerimise kuupäeva seisuga investorid.

Seadus. ÄS § 226 sätestab, et aktsia annab aktsionärile õiguse osaleda aktsionäride üldkoosolekul ning kasumi ja aktsiaseltsi lõpetamisel allesjäänud vara jaotamisel, samuti muud seaduses sätestatud ja põhikirjaga ettenähtud õigused. Sama kehtib ka osaühingu osanikele.

Turupraktika. Eestis on kasutusel otsene väärtpaberikontode süsteem, millest tulenevalt on teada, kes on õigustatud saama väärtpaberid ning väärtpaberid kantakse otse õigustatud isikute väärtpaberikontodele.

Hinnang – vastab standardile.

16. Kui maksed tehakse väärtpaberites, järgnev peaks kohalduma

a) Ettevõtte peab maksed sooritama läbi depositeoriumi võimalikult vara, kuid mitte hiljem kui pärast arveldussüsteemi avamist antud maksekuupäeval arveldamiseks.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Väärtpaberite kandmine investori väärtpaberikontole ei sõltu tänase süsteemi juures arveldustsüklist.

Hinnang – vastab standardile.

b) Maksed väärtpaberitega tuleb ümardada allapoole esimese täisnumbrini.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Emitent määrab kuidas ümardamise.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

c) Kui väärtpaberite distributsioonis tekivad murrud ja ettevõtte kompenseerib need rahas depositeoriumi tasandil, siis turuosalised ja kõik teised vahendajad ahelas, vastavalt oma tasemel ahelas, peaksid samuti kompenseerima murde rahas.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Depositeoriumi tasandil ei ole ükski emitent murde rahas kompenseerinud.

Hinnang - ei vasta standardile.

17. Kui murde kompenseeritakse rahas, kus kohaldatav, järgnev peaks kehtima.

a) Emitendilt depositeoriumile, maksed tuleks teha läbi depositeoriumi, kasutades sama maksemehhanismi nagu teiste läbi depositeoriumi tehtavate maksete korral.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Depositooriumi tasandil ei ole ükski emitent murde rahas kompenseerinud.

Hinnang – ei vasta standardile

- b) Emtendi ja depositoorium tehtavad maksed peaks olema originaal valuutas nagu avalik teadaanne antud standardi punktis üks oli kirjeldatud.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Depositooriumi tasandil ei ole ükski emitent murde rahas kompenseerinud.

Hinnang – ei vasta standardile.

- c) Kui emitent teavitab murdude kompenseerimise piirhinna, siis murdude kompenseerimise maksekuupäev peaks olema distributsiooni maksekuupäev. Kui emitent ei ole teavitanud piirhinda, siis peaks maksekuupäev olema eelistatavalt üks arveldustükk pärast distributsiooni maksekuupäeva.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Depositooriumi tasandil ei ole ükski emitent murde rahas kompenseerinud.

Hinnang – ei vasta standardile.

- c) Emitent peaks makse sooritama võimalik vara pärast arveldussüsteemi avamist ja mitte hiljem kui kell 12 depositooriumi kohaliku aja järgi.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Depositooriumi tasandil ei ole ükski emitent murde rahas kompenseerinud.

Hinnang – ei vasta standardile.

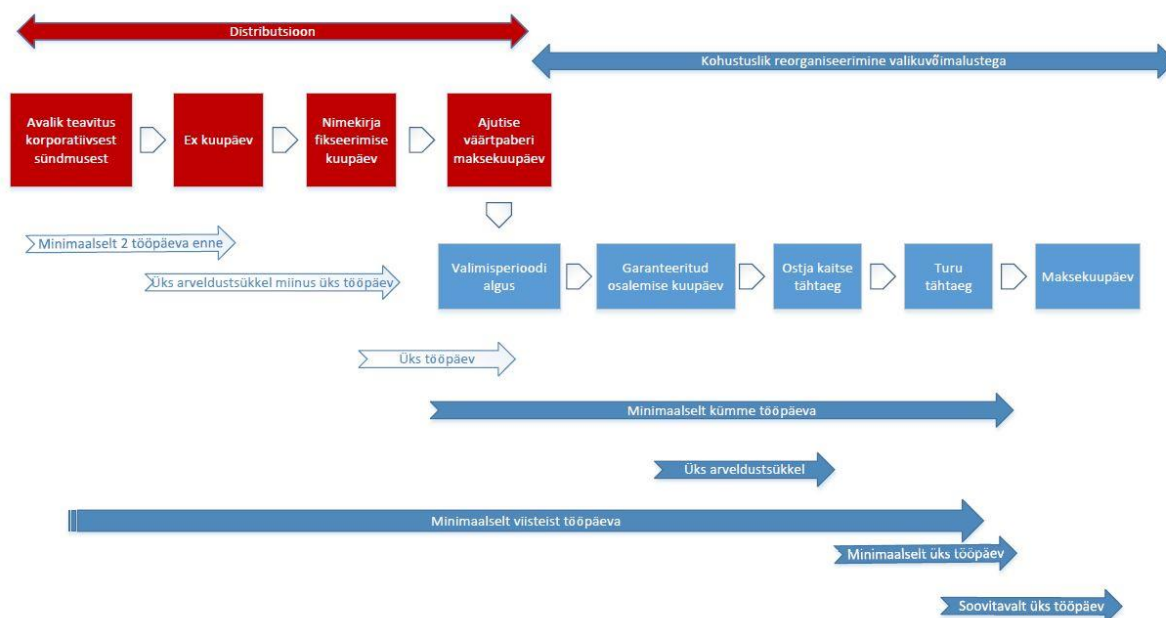
- b) Kui makset on vaja korrigeerida, tuleks kogu tehtud makse kõigilt investoritelt tagasi kutsuda ning teha uus korrektne makse.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Depositooriumi tasandil ei ole ükski emitent murde rahas kompenseerinud ning ei ole reguleeritud murdude kompenseerimine depositooriumis.

Hinnang – ei vasta standardile.

Distributsioon valikuvõimalustega

Joonis 3. Distributsioon valikuvõimalustega ajavoog.

Korporatiivsed sündmused, mille korral standardit kohaldada: dividendid, kui on võimalik valida raha või väärtpaberite vahel.

1. *Distributsioon valikuvõimalustega peaks olema läbiviidav ajutise ISIN-iga, mis on seotud ametliku ISIN-iga.*

Seadus sätestab ÄS-is § 279 lg 2, et dividend makstakse välja rahas. Aktsionäri nõusolekul võib dividendi maksta ka muu varaga.

Turupraktika dividendide väljamaksmine valikuvõimalusega puudub.

Hinnang – standardile vastavust ei saa hinnata, kuna puudub turupraktika.

2. *Ajutise ISIN koodi emiteerimine ja variandid, mis sellega seotud on, tuleks kohelda kui kahe erineva korporatiivse sündmusena, esimesena distributsioon, teisena kohustuslik reorganiseerimine valikuvõimalustega (või vabatahtlik reorganiseerimine). Need peaks olema kommunikeeritud deponentidele*

samaaegselt ning teine korporatiivne sündmus peaks olema viidatud esimese korporatiivse sündmuse informatsioonis.

Seadus ei reguleeri.

Turupraktika valikuvõimalusega korporatiivse sündmuse läbiviimiseks puudub.

Hinnang – autori arvates standardile vastavust ei saa hinnata, kuna puudub turupraktika.

3. Väärtpaberite distributsiooni standardid peaks kehtima esimesele korporatiivsele sündmusele, nt distributsioonile.*¹

Seadus ei reguleeri.

Turupraktika valikuvõimalusega korporatiivse sündmuse läbiviimiseks puudub.

Hinnang – autori arvates standardile vastavust ei saa hinnata, kuna puudub turupraktika.

4. Kohustusliku reorganiseerimine valikuvõimalusega korporatiivse sündmuse standardid peaksid kehtima teisele korporatiivsele sündmusele, i.e. kohustuslik reorganiseerimine võimalusega (või vabatahtlik reorganiseerimine).*

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika valikuvõimalusega korporatiivse sündmuse läbiviimiseks puudub.

Hinnang – autori arvates standardile vastavust ei saa hinnata, kuna puudub turupraktika.

5. Emitendi määratud valikuvõimaluse kasutamiseks ei tohiks alata enne ajutise ISIN-i maksekuupäeva.

Õigusaktid ei reguleeri.

*Selles ulatuses, mis on standardis prioritseeritud. Prioritseeritud standardi punktid on kaldkirjas.

Turupraktika valikuvõimalusega korporatiivse sündmuse läbiviimiseks puudub.

Hinnang – autori arvates standardile vastavust ei saa hinnata, kuna puudub turupraktika.

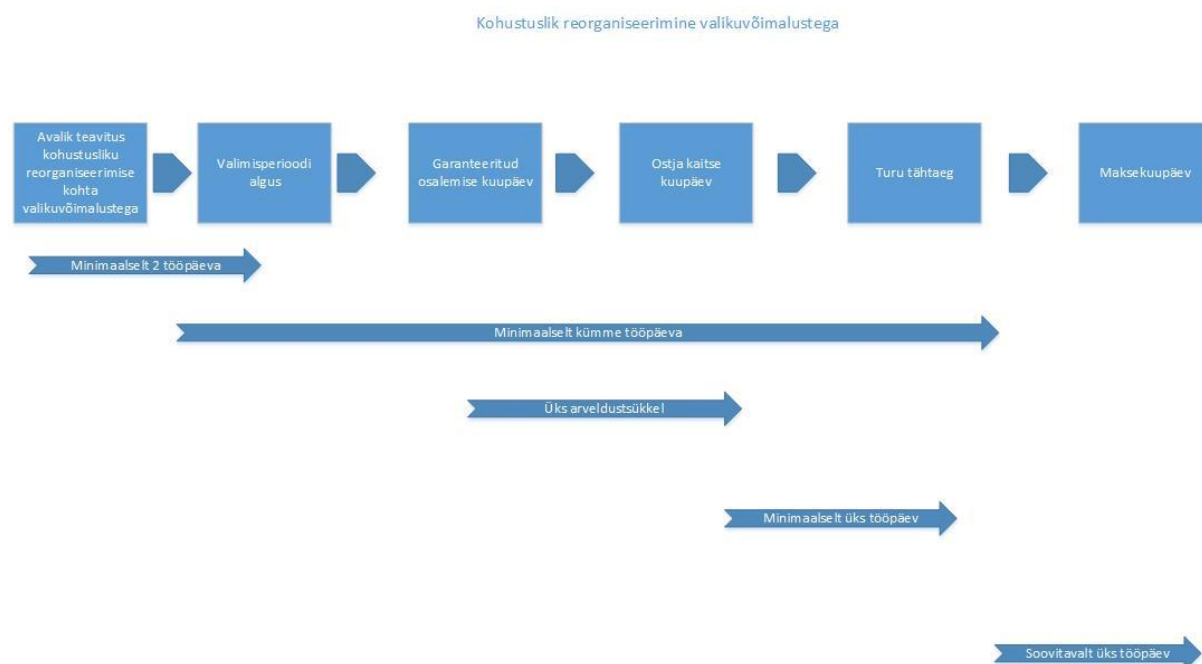
6. Ajutise ISIN-i ükski tehingu planeeritav arvelduskuupäev ei tohiks eelne da ajutise ISIN-i maksetähtpäevale.*²

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika valikuvõimalusega korporatiivse sündmuse läbiviimiseks puudub.

Hinnang – autori arvates standardile vastavust ei saa hinnata, kuna puudub turupraktika.

Kohustuslik reorganiseerimine valikuvõimalustega

Joonis 4. Kohustuslik reorganiseerimine valikuvõimalustega ajavoog.

*Selles ulatuses, mis on standardis prioritseeritud. Prioritseeritud standardi punktid on kaldkirjas.

Korporatiivsed sündmused, mille korral standardit kohaldada: vahetusvõlakirjade konverteerimine aktsiateks/osadeks.

Infoedastus emitendilt depositooriumile

- 1. Ettevõtte teavitab depositooriumi kohustusliku reorganiseerimise valikuvõimalustega korporatiivsest sündmusest ja selle detailidest, muu hulgas ka olulistest kuupäevadest, pärast avaliku teate väljastamist, lähvutalt kehtivast seadusest. Samuti peab ettevõtte teavitama koheselt teate muutusest või kinnitusest. Samuti, kui on asjakohane, emitent teavitab piirhinna murdude kompenseerimiseks. Piirhind tuleb teavitada viivitamata, hiljemalt turutähtajal miinus üks tööpäev.*

Seadus reguleerib depositooriumi teavitamist EVKS-is § 21 lg 4 sätestab, kui emitent määrab § 21 lõike 3 kohaselt kindlaks fikseerimispäeva, tuleb kannete tegemise taotlus ja kannete tegemiseks vajalikud andmed, mille alusel registripidaja teeb emitendi otsuse täitmiseks vajalikud registritoimingud, esitada registripidajale hiljemalt viis tööpäeva enne emitendi määratud fikseerimispäeva.

Seadus reguleerib depositooriumi andmete avaldamist Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise korras § 21 lg 1. Emitendi taotlusel tehtavate registritoimingute kohta avaldab registripidaja üldsusele avatud arvutisüsteemis teate, milles näidatakse registritoimingut taotlev emitent (emitendi nimi ja võimalusel registrikood) ning muud käesolevas korras sätestatud andmed.

Murdude kasutamist ei reguleeri.

Turupraktika. Ettevõtted, kellel väärtpaberid on kaubeldavad reguleeritud turul, annavad teada üldkoosolekul vastuvõetud otsustest börsiteatega. Samas depositoorium registreerib sündmuse alles siis, kui ettevõtte esitab vastavad dokumendid depositooriumile.

Turupraktika murdude kompenseerimise kohta puudub.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

2. Väärtpaberite distributsiooni teade ja muudatused teates tuleb edastada elektroonselt kasutades standardeid, mis on defineeritud ja kasutusel finantsturgudel nagu näiteks ISO standardid, olenemata kasutatavast kommunikatsioonikanalist.

Seadus reguleerib Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise korras § 7 lg 1 mis sätestab, et Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise korras §4 lg 1 p 1 ja 2 § 4 lg 2 nimetatud andmete registreerimine ja muudatuste tegemine nimetatud andmetes toimub emitendi taotlusel. Taotluse vormi, taotlusele lisatavate dokumentide ning andmete loetelu kehtestab registripidaja.

Turupraktika. Emitent edastab taotluse, kus on märgitud ISO standardile vastavad infoväljad, elektroonselt taotluse digitaalselt allkirjastatult, läbi e-menetluskeskkonna digitaalselt allkirjastatult või postiga.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

3. Ettevõtted, kellel on rahvusvahelised aktsionärid, peaksid kirjedava tekstina teates kasutama keelt, mis on tavapärane finantssektoris, hetkel on selleks inglise keel.

Seadus EVKS § 22 lg 1 sätestab registripidajale esitatavad ja kannete aluseks olevad dokumendid ja registrist väljastatavad dokumendid, välja arvatud emissioonitingimused ja avaliku pakkumise prospekt, peavad olema eesti keeles. Kui kande aluseks võib olla dokument, mis ei ole eestikeelne, kui registripidaja ja dokumendi esitaja on selles eelnevalt kokku leppinud. Kui registripidaja ja dokumendi esitaja ei ole eelnevalt teisiti kokku leppinud, esitatakse võõrkeelne dokument koos tõestatud eestikeelse tõlkega.

EVKS § 22 lg 2 sätestab, et registripidajal on õigus väljastada dokumente ja muid andmeid muus keeles kokkuleppel isikuga, kellele dokumendid või andmed väljastatakse.

Turupraktika. Emitendid, kelle väärtpaberid on kaubeldavad reguleeritud turul, teavitavad üldkoosolekul vastuvõetud otsusest ka börsiteates inglise keeles. Depositooriumile edastatavad dokumendid on üldjuhul eestikeelsed.

Hinnang – vastab standardile.

Informatsiooni edastus depositooriumilt turuosalistele

4. *Depositoorium edastab teate, ja iga täiendava teate, viivitamata pärast teate kättesaamist kõigile turuosalistele, kes omavad ettevõtte väärtpabereid või kellel on ootel tehing.*

Seadus. Korporatiivsete sündmuste dokumendid menetletakse viie tööpäeva jooksul (Äriseadustik § 53 lg 1; EVKS § 10 lg 4) või kahe tööpäeva jooksul (Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise kord §-d 9, 11. Kiirmenetluse korral menetletakse sündmus ühe tööpäeva jooksul.

Turupraktika: Depositoorium saadab süsteemi kaudu teavituse tellinud turuosalistele info pärast menetluse sisestamist süsteemi.

Infot ei saadeta, kui väärtpabereid ei ole, kuid on ootel tehing.

Hinnang – ei vasta standardile.

5. *Depositoorium peaks samuti viivitamata informeerima, kõiki turuosalisi, kes saab väärtpaberid või on uue tehingu ostja-pooleks, pärast vastava teate avaldamist kuni turu tähtajani.*

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Depositoorium ei informeeri turuosalisi, uusi aktsionäre ega isikuid, et on antud väärtpaberite ostjateks korporatiivsest sündmusest.

Hinnang – ei vasta standardile.

6. *Kohustusliku reorganiseerimise valikuvõimaluste sündmuse teade ja muudatused teates tuleb edastada elektroonselt kasutades standardeid, mis on defineeritud ja kasutusel väärtpaberiturul nagu näiteks ISO standardid, olenemata kasutatavast kommunikatsioonikanalist.*

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Turupraktika puudub standardis ettenähtult kohustusliku reorganiseerimise valikuvõimaluste korporatiivse sündmuse läbiviimisest. Täna kasutusel oleva süsteemiga saadetakse ainult osade sündmuste korral teade.

Hinnang – ei vasta standardile.

7. Kui makse tuleb tagasi pöörata, tuleb depositooriumil saata selle kohta teavitus, koos põhjusega, kõigile asjaosalistele enne makse tagasi pööramist.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Kui makse tehakse läbi depositooriumi, siis pole olnud olukorda, kus oleks vaja makse tagasi pöörata või kui on vaja midagi parandada, siis depositooriumi praktika ei ole selline nagu standardis.

Hinnang – ei vasta standardile.

Infoedastus turuosaliselt lõppinvestorile

8. *Turuosalised, nende kliendid ja ülejäänud osa vahendajate ahelast, igati oma tasemel oma klientidele, peaksid vastama standardi punktidele 4 ja 5 kuni informatsioon jõuab lõppinvestorini.*

9. Informatsioon tuleks edastada vahendajatele elektrooniliselt, edastada elektroonselt kasutades standardeid, mis on defineeritud ja kasutusel väärtpaberiturul nagu näiteks ISO standardid, olenemata kasutatavast kommunikatsioonikanalist.

10. Informatsioon tuleks edastada mitte-vahendajatele ja lõppinvestoritele selgelt ja arusaadaval moel.

Standardi punktide 8 - 10 täitmine sõltub turuosalise ja lõppinvestori vahel sõlmitud kokkuleppest, mistõttu autori hinnangul pole võimalik hinnata vastavust standardile.

Olulised kuupäevad

11. Emitendi avaldatav avalik teadaanne lähtuvalt antud standardi punktist üks, peaks olema tehtud vähemalt kaks tööpäeva enne valimisperioodi algust.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turuprakita puudub antud sündmuses, mistõttu ei ole võimalik hinnata vastavust standardile.

Hinnang – ei vasta standardile.

12. Emitendi seatud valimisperiood peaks olema vähemalt kümme tööpäeva enne turu tähtaega.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turuprakita puudub antud sündmuses, mistõttu ei ole võimalik hinnata vastavust standardile.

Hinnang – ei vasta standardile.

13. Kuupäev, mis garanteerib osalemise, peaks eelnema ostja kaitse tähtajale ühe arveldustsükli.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika puudub antud sündmuses, mistõttu ei ole võimalik hinnata vastavust standardile. Samuti pole impementeeritud ostja kaitset.

Hinnang – ei vasta standardile.

14. Ostja kaitse kuupäev peaks olema vähemalt üks tööpäev enne turu tähtaega.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Pole impementeeritud ostja kaitset.

Hinnang – ei vasta standardile.

15. Valitud variandi maksekuupäev peaks olema võimalikult lähedal turu tähtajale, soovitatavalt järgmine tööpäev.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika puudub antud sündmuses, mistõttu ei ole võimalik hinnata vastavust standardile.

Hinnang – ei vasta standardile.

Läbiviimine

16. Maksed tuleks teha investoritele, kes on märgitud väärtpaberiomanike nimekirja.

Seadus. ÄS § 226 sätestab, et aktsia annab aktsionärile õiguse osaleda aktsionäride üldkoosolekul ning kasumi ja aktsiaseltsi lõpetamisel allesjäänud vara jaotamisel, samuti muud seaduses sätestatud ja põhikirjaga ettenähtud õigused.

Sama kehtib ka osaühingu osanikele.

Hinnang – vastab standardile.

17. Uus ISIN, mis erineb alusväärtpaberi ISIN-ist, tuleb jaotada igale sündusega seotud väärtpaberile.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika puudub antud sündmuses, mistõttu ei ole võimalik hinnata vastavust standardile.

Hinnang – ei vasta standardile.

18. Igal valiku variandil peaks olema unikaalne identifitsaator, mis on emitendi antud ning mida haldab deponitsiit ja kõik vahendajad.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika puudub antud sündmuses, mistõttu ei ole võimalik hinnata vastavust standardile.

Hinnang – ei vasta standardile.

19. Valimised tuleks kommunikeerida vahendajate ahelas viimase vahendaja poolt emitendini elektrooniliselt, kasutades selleks standardeid, mis on defineeritud ja kasutusel väärtpaberiturul, nagu näiteks ISO standard, olenemata kasutatavast kommunikatsioonikanalist. (* prioriseeritud ainult emitendi deponitooriumini)*

Õigusaktid ei reguleeri.

Standardi punkt reguleerib infovahetust vahendajate ahelas, mille kohta deponitooriumi tasandil pole võimalik hinnata vastavust standardile.

Hinnang – standard ei kohaldu deponitooriumile.

20. Alusväärtpaber³, millel on valik tehtud, tuleks eraldada raamatupidamise mõttes teistest, mitte valiku tehtud, alusväärtpaberitest³ deponitooriumi ja kõigi teiste vahendajate poolt.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika puudub antud sündmuses, mistõttu ei ole võimalik hinnata vastavust standardile.

Hinnang – ei vasta standardile.

21. Alusväärtpaberid³, mille kohta ei ole valikut tehtud, vaikimisi valik, mis on emitendi teatatud, peaks kohalduma.

³ Alusväärtpaberina mõeldakse ajutist ISIN koodi, kui on tegemist teise korporatiivse sündmusega, st kohustusliku reorganiseerimisega valikuvõimalustega, kui katussündmus on distributsioon valikuvõimalustega.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika puudub antud sündmuses, mistõttu ei ole võimalik hinnata vastavust standardile.

Hinnang – ei vasta standardile.

22. Maksetele rahas peaks kohalduma järgnev

a) Maksed emitendilt turuosalistele/lõppinvestoritele, tuleks teha läbi depositeoriumi, kasutades sama maksemehhanismi nagu teiste raha arveldustele, mis tehakse läbi depositeoriumi.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Peamiselt reguleeritud turul kaubeldavate väärtpaberite maksed tehakse läbi depositeoriumi, mittekaubeldavate väärtpaberite korral on üksikud juhtumid, kui makseteks kasutatakse depositeoriumi.

Sündmust ei viida läbi lähtuvalt standardist ja turupraktika puudub.

Hinnang - ei vasta standardile.

b) Emitendi ja depositeoriumi tehtavad maksed peaksid olema valuutas, millest teavitati standardis 1 sätestatult.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Makseid tehakse alati Eestis kehtivas valuutas.

Hinnang - vastab standardile.

c) Emitent peaks tegema maksed võimalikult vara pärast maksesüsteemi avamist, kuid mitte hiljem kui kell 12 depositeoriumi kohaliku aja järgi.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Makseid tehakse maksepäeval esimesel võimalusel, üldjuhul enne kella 12.

Hinnang – vastab standardile.

- d) Kui makset on vaja korrigeerida, tuleks kogu tehtud makse kõigilt investoritelt tagasi kutsuda ning teha uus korrektne makse.*

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Võttes aluseks kõik teised raha maksed, mida läbi depositooriumi tehakse, siis ei ole olnud olukorda, kus oleks vaja olnud makse korrigeerida, kuna enne väljamakse tegemist kontrollitakse summasid põhjalikult.

Hinnang – vastab standardile.

23. Maksetele väärtpaberites peaks kohalduma järgnev

- a) Emitent peaks maksed tegema depositooriumile võimalikult vara, kuid mitte hiljem kui arveldussüsteemi avamise aeg maksekuupäeval.*

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Väärtpaberite distributsioon viiakse läbi tööpäeva jooksul esimesel võimalusel.

Hinnang – vastab standardile.

- b) Maksed tuleks teha ümardades alla, lähima täisarvuni.*

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Emitent määrab kuidas ümaradamine tuleks teha.

Hinnang – ei vasta standardile.

- c) Kui väärtpaberite distributsioonis tekivad murrud ja ettevõtte kompenseerib need rahas depositooriumi tasandil, siis turuosalised ja kõik teised vahendajad ahelas, vastavalt oma tasemel ahelas, peaksid samuti kompenseerima murde rahas.*

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Depositooriumi tasandil ei ole ükski emitent murde rahas kompenseerinud.

Hinnang - ei vasta standardile.

- d) Kui emitent avaldab murdude kompenseerimise piirhinna, murdude maksekuupäev peaks olema reorganiseerimise maksekuupäev. Kui emitent kompenseerib murde, aga piirhinda ei ole teavitatud, siis peaks maksekuupäev olema soovitatavalt üks arveldustükk pärast reorganiseerimise maksekuupäeva.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Depositooriumi tasandil ei ole ükski emitent murde rahas kompenseerinud.

Hinnang - ei vasta standardile.

Kohustuslik reorganiseerimine

Kohustuslik reorganiseerimine

Joonis 5. Kohustusliku reorganiseerimise ajavoog

Korporatiivsed sündmused, milla korral standard kohaldub: ühinemine (kui ühendtava ühingu väärtpaberid asendatakse), aktsiate arvu muutmine kapitali muutmata (split), aktsiate nimiväärtuse muutus (suurendamine või vähendamine), nimemuutus, võlakirjade lunastamine, kohustuslik ülevõtmine (squeeze out).

Infoedastus emitendilt depositooriumile

1. Ettevõtte teavitab depositooriumi kohustusliku reorganiseerimise korporatiivsest sündmusest ja selle detailidest, muu hulgas ka olulistest kuupäevadest, pärast avaliku teate väljastamist, lähvutalt kehtivast seadusest. Samuti peab ettevõtte teavitama koheselt teate muutusest või kinnitusest. Samuti, kui on asjakohane, emitent teavitab piirhinna murdude kompenseerimiseks. Piirhind tuleb teavitada viivitamata, hiljemalt turutähtajal miinus üks tööpäev.

Seaduses on reguleeritud depositooriumi teavitamine. EVKS § 21 lg 4 sätestab, kui emitent määrab § 21 lõike 3 kohaselt kindlaks fikseerimispäeva, tuleb kannete tegemise taotlus ja kannete tegemiseks vajalikud andmed, mille alusel registripidaja

teeb emitendi otsuse täitmiseks vajalikud registritoimingud, esitada registripidajale hiljemalt viis tööpäeva enne emitendi määratud fikseerimispäeva.

Seadus reguleerib deponitoriumi andmete avaldamist Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise korras § 21 lg 1. Emitendi taotlusel tehtavate registritoimingute kohta avaldab registripidaja üldsusele avatud arvutisüsteemis teate, milles näidatakse registritoimingut taotlev emitent (emitendi nimi ja võimalusel registrikood) ning muud käesolevas korras sätestatud andmed.

Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise kord §7 lg 3 sätestab, kui isikud, kelle väärtpaberikontodele tuleb kanded teha, määratakse kindlaks emitendi taotluses näidatud fikseerimispäeva alusel, võetakse kannete tegemise aluseks registriandmed fikseerimispäeva lõpuseisuga (kell 23.59), kui emitent pole taotluses määranud teist kellaega.

Murdude kasutamist seadus ei reguleeri.

Turupraktika. Ettevõtted, kellel väärtpaberid on kaubeldavad reguleeritud turul, annavad teada üldkoosolekul vastuvõetud otsustest börsiteatega. Samas deponitorium registreerib sündmuse alles siis, kui ettevõtte esitab vastavad dokumendid deponitoriumile.

Turupraktika murdude kompenseerimise kohta puudub.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

2. Kohustusliku reorganiseerimise teade ja muudatused teates tuleb edastada elektroonselt kasutades standardeid, mis on defineeritud ja kasutusel väärtpaberiturul nagu näiteks ISO standardid, olenemata kasutatavast kommunikatsioonikanalist.

Seadus reguleerib Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise korras § 7 lg 1 mis sätestab, et Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise korras §4 lg 1 p 1 ja 2 § 4 lg 2 nimetatud andmete registreerimine ja muudatuste tegemine nimetatud andmetes toimub emitendi taotlusel. Taotluse vormi, taotlusele lisatavate dokumentide ning andmete loetelu kehtestab registripidaja.

Turupraktika. Emitent edastab taotluse, kus on märgitud ISO standardile vastavad infoväljad, elektroonselt taotluse digitaalselt allkirjastatult, läbi e-menetluskeskkonna digitaalselt allkirjastatult või postiga.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

3. Ettevõtted, kellel on rahvusvahelised aktsionärid, peaksid kirjedava tekstina teates kasutama keelt, mis on tavapärane finantssektoris, hetkel on selleks inglise keel.

Seadus EVKS § 22 lg 1 sätestab registripidajale esitatavad ja kannete aluseks olevad dokumendid ja registrist väljastatavad dokumendid, välja arvatud emissioonitingimused ja avaliku pakkumise prospekt, peavad olema eesti keeles. Kui kande aluseks võib olla dokument, mis ei ole eestikeelne, kui registripidaja ja dokumendi esitaja on selles eelnevalt kokku leppinud. Kui registripidaja ja dokumendi esitaja ei ole eelnevalt teisiti kokku leppinud, esitatakse võõrkeelne dokument koos tõestatud eestikeelse tõlkega.

EVKS § 22 lg 2 sätestab, et registripidajal on õigus väljastada dokumente ja muid andmeid muus keeles kokkuleppel isikuga, kellele dokumendid või andmed väljastatakse.

Turupraktika. Emitendid, kelle väärtpaberid on kaubeldavad reguleeritud turul, teavitavad üldkoosolekul vastuvõetud otsusest ka börsiteates inglise keeles. Depositooriumile edastatavad dokumendid on üldjuhul eestikeelsed.

Hinnang – vastab standardile.

Informatsiooni edastus depositooriumilt turuosalistele

4. *Depositoorium edastab teate, ja iga täiendava teate, viivitamata pärast teate kättesaamist kõigile turuosalistele, kes omavad ettevõtte väärtpabereid või kellel on ootel tehing.*

Seadus: Seadus reguleerib depositooriumi andmete avaldamist Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise korras § 21 lg 1. Emitendi taotlusel tehtavate registritoimingute

kohta avaldab registripidaja üldsusele avatud arvutisüsteemis teate, milles näidatakse registritoimingut taotlev emitent (emitendi nimi ja võimalusel registrikood) ning muud käesolevas korras sätestatud andmed. Korporatiivsete sündmuste dokumendid menetletakse viie tööpäeva jooksul (Äriseadustik § 53 lg 1; EVKS § 10 lg 4) või kahe tööpäeva jooksul (Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise kord §-d 9, 11. Kiirmenetluse korral menetletakse sündmus ühe tööpäeva jooksul.

Turupraktika: Depositoorium saadab süsteemi kaudu teavituse tellinud turuosalistele info pärast menetluse sisestamist süsteemi.

Infot ei saadeta, kui kontohalduril/investoril teate saatmise ajal väärtpabereid ei ole, kuid on ootel tehing.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

5. Depositoorium peaks samuti viivitamata informeerima kõiki turuosalisi, kes omandavad väärtpaberid või on uue tehingu ostja-pooleks, pärast vastava teate avaldamist kuni nimekirja fikseerimise kuupäevani.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Depositoorium ei informeeeri turuosalisi, uusi aktsionäre ega isikuid, et on antud väärtpaberite ostjateks, tulevases korporatiivsest sündmusest.

Hinnang – ei vasta standardile.

6. Kohustusliku reorganiseerimise sündmuse teade ja muudatused teates tuleb edastada elektroonselt kasutades standardeid, mis on defineeritud ja kasutusel väärtpaberiturul nagu näiteks ISO standardid, olenemata kasutatavast kommunikatsioonikanalist.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Täna kasutusel oleva süsteemiga saadetakse teade ainult valitud sündmuste korral. Kuid kui teade saadetakse, tehakse seda ISO 15 022 või 20 022 sõnumiga.

Hinnang – vastab standardile.

7. Kui makse tuleb tagasi pöörata, tuleb depositeeriumil saata selle kohta teavitust, koos põhjusega, kõigile asjaosalistele enne makse tagasi pööramist.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Praktikast esinenud vigu ei ole parandatud lähtuvalt standardist.

Hinnang – ei vasta standardile.

Infoedastus turuosaliselt lõppinvestorile

8. *Turuosalised, nende kliendid ja ülejäänud osa vahendajate ahelast, igaüks omal tasemel oma klientidele, peaksid vastama standardi punktidele 4 ja 5 kuni informatsioon jõuab lõppinvestorini. Lõppinvestori jaoks, informatsioon konto väljavõtte näol on piisav, juhul kui seda ei edastata teisti lähtuvalt omavahelistest kokkulepetest.*
9. Informatsioon tuleks edastada vahendajatele elektrooniliselt, edastada elektroonselt kasutades standardeid, mis on defineeritud ja kasutusel väärtipaberiturul nagu näiteks ISO standardid, olenemata kasutatavast kommunikatsioonikanalist.
10. Informatsioon tuleks edastada mitte-vahendajatele ja lõppinvestoritele selgelt ja arusaadaval moel.

Standardi punktide 8 - 10 täitmine sõltub turuosalise ja lõppinvestori vahel sõlmitud kokkuleppest, mistõttu autori hinnangul pole võimalik hinnata vastavust standardile.

Olulised kuupäevad

11. *Ettevõtte tehav avalik teadaanne lähtuvalt standardi kohustusliku reorganiseerimise peatüki punktist number üks, tuleks avaldada vähemalt kaks tööpäeva emitendi määratud viimast kauplemise kuupäeva.*

Seadus. Lähtuvalt ÄS-ist § 34 jõustub sündmus siis, kui äriregistris on registreeritud vastav kanne.

Turupraktika. Avalikke teadaandeid standardi mõistes ei tehta ning ettevõtte esitab info depositeoriumile neile sobival ajal.

Osa korporatiivseid sündmuseid ei viida läbi standardis kirjeldatult.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

12. Viimane vana ISIN-iga kauplemise kuupäev peaks eelnema nimekirja fikseerimise kuupäevale vähemalt ühe arveldustükli.

Õigusaktid ei reguleeri. Ettevõtted, kelle väärtpaberid on kaubeldavad reguleeritud turul, peavad järgima nõudeid emitentidele (näiteks punkt 7.5.3, mis viitab punktile 3.6.5. *Enne kauplemise alustamist päeval, mis on kaks (2) börsipäeva enne väärtpaberiomani ke nimekirja fikseerimise päeva, teatab Börs läbi Börsi Infosüsteemi, et algaval börsipäeval (cum date) realiseerimisajaga T+2 tehtud tehingute tulemusena omandab ostja tehingu täitmisel (realiseerimisel) ka Emitendi poolt eelnevalt Börsile teatatud õigused ja kohustused, kuna nimetatud tehingud realiseeritakse enne väärtpaberiomani ke nimekirja fikseerimise tähtpäeva.*)

Turupraktika. Väärtpaberid, mis on kaubeldavad reguleeritud turul, turupraktika puudub.

Kui väärtpaberid ei ole kaubeldavad, siis pole sündmust läbi viidud nii nagu seda on kirjeldatud standardis. Kande tegemise aluseks on äriregistri kande kuupäev ning selle kuupäevaga nimekiri fikseeritakse.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

13. Maksekuupäev peaks olema võimalikult lähedal nimekirja fikseerimise kuupäevale, soovitavalt järgmisel tööpäeval raha jaoks ja järgmine tööpäev väärtpaberite jaoks.

Seadus reguleerib osaliselt, näiteks aktsiate ülevõtmist rahalise hüvitise eest AS § 363⁹ lg 2 Eesti väärtpaberite keskreistri pidaja korraldab käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud avalduse alusel aktsiate ülekandmise põhiaktsionäri kontole makse vastu, mille suurus vastab aktsiate eest makstavale hüvitisele.

Turupraktika. Kuna kande aluseks on äriregistris tehtud kande kuupäev ning depositeorium kande pärast äriregistri kandest teadasaamist, üldjuhul järgmisel tööpäeval.

Hinnang – vastab standardile.

Läbiviimine

14. Väärtpaberid tuleks kanda isikutele, kes on nimekirja fikseerimise kuupäeva seisuga investorid.

Seadus. AS § 226 sätestab, et aktsia annab aktsionärile õiguse osaleda aktsionäride üldkoosolekul ning kasumi ja aktsiaseltsi lõpetamisel allesjäänud vara jaotamisel, samuti muud seaduses sätestatud ja põhikirjaga ettenähtud õigused. Sama kehtib ka osaühingu osanikele.

Turupraktika. Eestis on kasutusel ühetasandiline väärtpaberikontode süsteem, millest tulenevalt on teada õigustatud isikute ring, kelle väärtpaberitele korporativisest sündmusest tulenev muudatus kohaldub.

Hinnang – vastab standardile.

15. Lunastused tuleks läbi viia intressimaksetest eraldi, isegi kui nende maksekuupäevad kattuvad.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Lunastusmaksed ja intressimaksed menetletakse alati kahe erineva sündmusega.

Hinnang – vastab standardile.

16. Sündmuse tulemusel tekkinud väärtpaberitele tuleb anda uus ISIN, mis erineb alusväärtpaberi ISIN-ist.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Ühinemisel, kui ühendatava ühingu väärtpaberid asendatakse, asendatakse investorite väärtpaberid ja ISIN ühendava ühingu väärtpaberite ja ISIN-iga.

Teisi korporatiivseid sündmuseid ei viida läbi standardis kirjutatud moel.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

17. Maksetele rahas peaks kohalduma järgnev

a) Maksed emitendilt turuosalistele/lõppinvestoritele, tuleks teha läbi depositeoriumi, kasutades sama maksemehhanismi nagu teiste raha arveldustele, mis tehakse läbi depositeoriumi.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Peamiselt reguleeritud turul kaubeldavate väärtpaberite maksed tehakse läbi depositeoriumi, mittekaubeldavate väärtpaberite korral on üksikud juhtumid, kui makseteks kasutatakse depositeoriumi.

Antud standardi turupraktika puudub.

Hinnang - ei vasta standardile.

b) Emitendi ja depositeoriumi tehtavad maksed peaksid olema valuutas, millest teavitati standardis 1 sätestatult.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Makseid tehakse alati Eestis kehtivas valuutas.

Hinnang - vastab standardile.

c) Emitent peaks tegema maksed võimalikult vara pärast maksesüsteemi avamist, kuid mitte hiljem kui kell 12 depositeoriumi kohaliku aja järgi.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Makseid tehakse maksepäeval esimesel võimalusel, üldjuhul enne kella 12.

Hinnang – vastab standardile.

- d) Kui makset on vaja korrigeerida, tuleks kogu tehtud makse kõigilt investoritelt tagasi kutsuda ning teha uus korrektne makse.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Enne makse tegemist kalkuleeritakse see iga investori jaoks ning veendutakse, et makse on korrektne. Praktikas pole olnud olukorda, kus oleks vaja olnud makset parandada.

Hinnang – vastab standardile.

18. Maksetele väärtpaberites peaks kohalduma järgnev

- a) *Emitent peaks maksed tegema depositooriumile võimalikult vara, kuid mitte hiljem kui arveldussüsteemi avamise aeg maksekuupäeval.*

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Väärtpaberite distributsioon toimub kas depositooriumi kaudu otse investorile või läbi väärtpaberite maksete.

Hinnang – vastab standardile.

- b) *Maksed tuleks teha ümardades alla, lähima täisarvuni.*

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Emitent määrab kuidas ümaradamine tuleks teha.

Hinnang – ei vasta standardile.

- c) Kui väärtpaberite distributsioonis tekivad murrud ja ettevõtte kompenseerib need rahas deponitooriumi tasandil, siis turuosalisel ja kõik teised vahendajad ahelas, vastavalt oma tasemel ahelas, peaksid samuti kompenseerima murde rahas.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Depositooriumi tasandil ei ole ükski emitent murde rahas kompenseerinud.

Hinnang - ei vasta standardile.

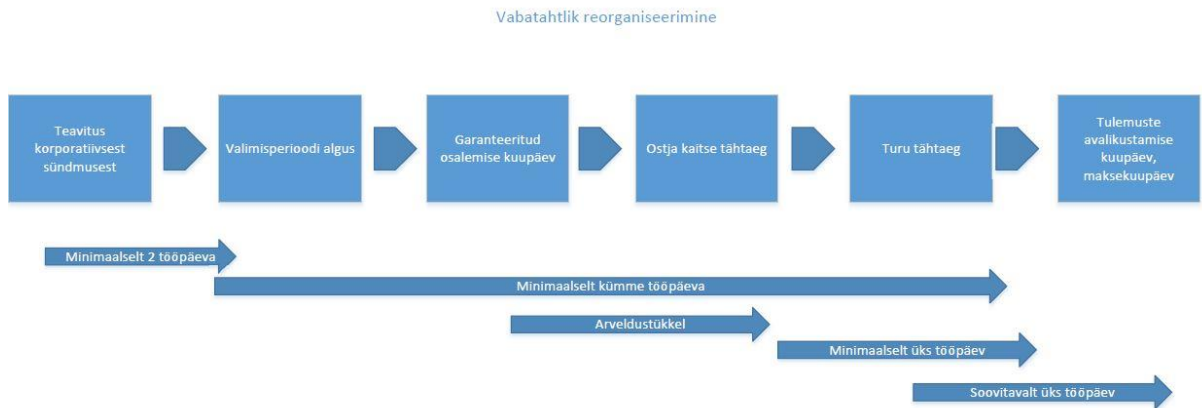
- d) Kui emitent avaldab murdude kompenseerimise piirhinna, murdude maksekuupäev peaks olema reorganiseerimise maksekuupäev. Kui emitent kompenseerib murde, aga piirhinda ei ole teavitatud, siis peaks maksekuupäev olema soovitatavalt üks arveldustükk pärast reorganiseerimise maksekuupäeva.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Depositooriumi tasandil ei ole ükski emitent murde rahas kompenseerinud.

Hinnang - ei vasta standardile.

Vabatahtlik reorganiseerimine

Joonis 6. Vabatahtliku reorganiseerimise ajavoog

Korporatiivsed sündmused, mille korral standard kohaldub: vabatahtlik ülevõtmispakkumine.

Infoedastus emitendilt depositooriumile

1. Ettevõtte või ülevõtja teavitab depositooriumi vabatahtliku reorganiseerimise korporatiivsest sündmusest ja selle detailidest, muu hulgas ka olulistest kuupäevadest, pärast avaliku teate väljastamist, lähivtalt kehtivast seadusest. Samuti peab ettevõtte teavitama koheselt teate muutusest või kinnitusest.

Seadus reguleerib väärtpaberituru seadusega § 165 lg 1 ülevõtmispakkumine selle seaduse tähenduses on avalik pakkumine sihtemitendi aktsionäridele nendelt aktsiate omandamiseks raha või turul kaubeldavate väärtpaberite eest ning ka ülevõtmispakkumisreeglite määрусega, § 11 lg 1 teave loetakse avalikustatuks, kui seda on levitatud vähemalt selle reguleeritud turu veebilehe kaudu, kus on noteeritud või kaubeldavad sihtemitendi väärtpaberid. Avalikustamisele kuuluva teabe on ülevõtja kohustatud reguleeritud turu korraldajale edastama korraldaja kehtestatud korras. Samuti ka määрусega § 12 lg 1 ülevõtja on kohustatud avalikustama teabe ülevõtmispakkumise tegemise kohta viivitamata pärast ülevõtmispakkumise tegemise kavatsuse teatamist sihtemitendile, sellega kooskõlastatult tegutsevale isikule või

kolmandale isikule, kes ei ole ülevõtja konsultant, audiitor, õiguslik nõustaja või valitsusasutus.

Turupraktika. Ettevõtted, kellel väärtpaberid on kaubeldavad reguleeritud turul, annavad teada ülevõtmisest lähtuvalt seadusest/börsireeglitest börsile, kuid depostiooriumile teadet ei edastata ning depostioorium ei menetle seda kui korporatiivset sündmust. Reguleeritud turul mittekaubeldavad ettevõtted pole autorile teadaolevalt teadet teinud.

Hinnang – ei vasta standardile.

2. Vabtahtliku reorganiseerimise korporatiivsest sündmusest ja selle detailidest tuleb edastada elektroonselt kasutades standardeid, mis on defineeritud ja kasutusel väärtpaberimajanduses nagu näiteks ISO standardid, olenemata kasutatavast kommunikatsioonikanalist.

Seadus reguleerib Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise korras § 7 lg 1 mis sätestab, et Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise korras §4 lg 1 p 1 ja 2 § 4 lg 2 nimetatud andmete registreerimine ja muudatuste tegemine nimetatud andmetes toimub emitendi taotlusel. Taotluse vormi, taotlusele lisatavate dokumentide ning andmete loetelu kehtestab registripidaja.

Turupraktika. Ettevõtted, kellel väärtpaberid on kaubeldavad reguleeritud turul, annavad teada ülevõtmisest lähtuvalt seadusest börsile, kuid depostiooriumile teadet ei edastata ning depostioorium ei menetle seda kui korporatiivset sündmust

Hinnang – ei vasta standardile.

3. Ettevõtted, kellel on rahvusvahelised aktsionärid, peaksid kirjedava tekstina teates kasutama keelt, mis on tavapärane finantssektoris, hetkel on selleks inglise keel.

Seadus EVKS § 22 lg 1 sätestab registripidajale esitatavad ja kannete aluseks olevad dokumendid ja registrist väljastatavad dokumendid, välja arvatud emissioonitingimused ja avaliku pakkumise prospekt, peavad olema eesti keeles. Kui kande aluseks võib olla

dokument, mis ei ole eestikeelne, kui registripidaja ja dokumendi esitaja on selles eelnevalt kokku leppinud. Kui registripidaja ja dokumendi esitaja ei ole eelnevalt teisiti kokku leppinud, esitatakse võõrkeelne dokument koos tõestatud eestikeelse tõlkega.

Turupraktika. Emitendid, kelle väärtpaberid on kaubeldavad reguleeritud turul, teavitavad üldkoosolekul vastuvõetud otsusest ka börsiteates inglise keeles. Depositooriumile edastatavad dokumendid on üldjuhul eestikeelsed.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

Informatsiooni edastus depositooriumilt turuosalistele

4. *Depositoorium edastab teate, ja iga täiendava teate, viivitamata pärast teate kättesaamist kõigile turuosalistele, kes omavad ettevõtte väärtpabereid või kellel on ootel tehing.*

Seadus. Korporatiivsete sündmuste dokumendid menetletakse viie tööpäeva jooksul (Äriseadustik § 53 lg 1; EVKS § 10 lg 4) või kahe tööpäeva jooksul (Eesti väärtpaberite keskregistri pidamise kord §-d 9, 11. Kiirmenetluse korral menetletakse sündmus ühe tööpäeva jooksul. Depositoorium avaldab info lähtuvalt seadusest alles pärast dokumentide menetlemist ja sündmuse sisestamist süsteemi.

Turupraktika: Depositoorium ei menetle seda kui korporatiivset sündmust, mistõttu depositooriumile teadet ei edasta.

Infot ei saadeta, kui väärtpabereid ei ole, kuid on ootel tehing.

Hinnang – vastab standardile osaliselt.

5. Depositoorium peaks samuti viivitamata informeerima, kõiki turuosalisi, kes saab väärtpaberid või on uue tehingu ostja-pooleks, pärast vastava teate avaldamist kuni turu tähtajani.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Depositoorium ei informeeri turuosalisi, uusi aktsionäre ega isikuid, et on antud väärtpaberite ostjateks korporatiivsest sündmusest.

Hinnang – ei vasta standardile.

6. *Vabatahtliku reorganiseerimise sündmuse teade ja muudatused teates tuleb edastada elektroonselt kasutades standardeid, mis on defineeritud ja kasutusel väärtpaberiturul nagu näiteks ISO standardid, olenemata kasutatavast kommunikatsioonikanalist.*

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Turupraktika puudub standardis ettenähtult kohustusliku reorganiseerimise valikuvõimaluste korporatiivse sündmuse läbiviimisest. Täna kasutusel oleva süsteemiga saadetakse piiratud sündmuste korral teade.

Hinnang – ei vasta standardile.

7. Kui makse tuleb tagasi pöörata, tuleb depositooriumil saata selle kohta teavitust, koos põhjusega, kõigile asjaosalistele enne makse tagasi pööramist.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Enne makse tegemist kalkuleeritakse see iga investori jaoks ning veendutakse, et makse on korrektne. Samas, kui on tekkinud viga, siis pole parandamise protsess nagu on kirjeldatud standardis.

Hinnang – ei vasta standardile.

Infoedastus turuosaliselt lõppinvestorile

8. *Turuosalised, nende kliendid ja ülejäänud osa vahendajate ahelast, igaüks omal tasemel oma klientidele, peaksid vastama standardi punktidele 4 ja 5 kuni informatsioon jõuab lõppinvestorini.*
9. Informatsioon tuleks edastada vahendajatele elektrooniliselt, edastada elektroonselt kasutades standardeid, mis on defineeritud ja kasutusel

väärtpaberiturul nagu näiteks ISO standardid, olenemata kasutatavast kommunikatsioonikanalist.

10. Informatsioon tuleks edastada mitte-vahendajatele ja lõppinvestoritele selgelt ja arusaadaval moel.

Standardi punktide 8 - 10 täitmine sõltub turuosalise ja lõppinvestori vahel sõlmitud kokkuleppest, mistõttu autori hinnangul pole võimalik hinnata vastavust standardile.

Olulised kuupäevad

11. Teade vabatahtlikust reorganiseerimisest lähtuvalt standardi punktist üks, tuleks teha vähemalt kaks tööpäeva enne valimisperioodi algust, mis on määratud emitendi või ülevõtja poolt.

Seadus. Väärtpaberituru seadus § 177 sätestab, et ülevõtja kohustus on avalikustada vastava turu korraldaja veebilehel ülevõtmispakkumisprospekti, mis sisaldab täies mahus õiget, täpset ja täielikku teavet ülevõtmispakkumise kohta. Samas Ülevõtmispakkumisreeglid § 13 lg 1 sätestab, et ülevõtja peab ülevõtmispakkumise teate avalikustama pärast selle kooskõlastamist inspeksiooniga hiljemalt inspeksiooni osundatud tähtpäeval. Samuti sätestab § 13 lg 5, et prospekt tuleb avalikustada ülevõtmispakkumise teatega samal päeval. Prospekt loetakse nõuetekohaselt avalikustatuks, kui see on tasuta kättesaadav kõigile huvitatud isikutele ülevõtja aadressil Eestis või mõnes teises inspeksiooniga kooskõlastatud kohas ja on edastatud korraldajale või väärtpaberibörsi korraldajale elektroonilisel kujul korraldaja või börsikorraldaja selleks kehtestatud formaadis.

Turupraktika. Teade ja prospekt avaldatakse valimisperioodi algusega samal päeval. Hinnang – ei vasta standardile.

12. Valimisperioodi algus, mis on määratud ettevõtte või ülevõtja poolt, lähtuvalt asjaoludest, peaks olema vähemalt kümme tööpäeva enne turu tähtaega.

Seadus: Väärtpaberituruseadus § 165 reguleerib ülevõtmispakkumuse ülevõtmisperioodi ning seab nõustumuse andmise tähtajaks 28- 42 päeva

Turupraktika. Ülevõtmispakkumises määratud pakkumusega nõustumise periood on pikem kui kümme tööpäeva enne turu tähtaega.

Hinnang – vastab standardile.

13. Garanteeritud osalemise kuupäev peaks eelnema ostja kaitse tähtajale vähemalt ühe arveldustsükli.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Ostja kaitset ei ole implementeeritud.

Hinnang – ei vasta standardile.

14. Ostja kaitse tähtaeg peaks olema vähemalt üks tööpäev enne turu tähtaega.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Ostja kaitset ei ole implementeeritud

Hinnang – ei vasta standardile.

15. Makse kuupäev peaks olema võimalikult lähedal turu kuupäevale, soovitavalt järgmisel tööpäeval.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Vabatahtlikke reorganiseerimise korporatiivseid sündmuseid ei viida läbi standardis kirjeldatud moel. Siiani on vabatahtlikke ülevõtmise korraldusi tehtud makse vastu väärtpaberite ülekandega, mis tähendab, et väärtpaberid on koheselt liikunud ülevõtja väärtpaberikontole.

Hinnang – ei vasta standardile.

16. Kui vabatahtlik reorganiseerimine on tingimuslik, siis emitent või ülevõtja, olenevalt asjaoludest, peaksid tulemused avalikustama. Tulemuste avalikustamise kuupäev peaks järgnema turu kuupäevale nii kiiresti kui võimalik, soovitavalt järgmisel tööpäeval, enne kui makse tehakse. Maksekuupäev peaks olema soovitavalt üks tööpäev pärast tulemuste avalikustamist.

Seadus. Ülevõtmispakkumisereeglid § 18 lg 1 sätestab, et ülevõtja peab ülevõtmispakkumise tulemused avalikustama pärast ülevõtmispakkumise tähtaja möödumist õigusaktides sätestatud viisil, kuid mitte hiljem kui kuuendal kauplemisspäeval pärast ülevõtmispakkumise tähtaja möödumist.

Turupraktika. Vabatahtlik reorganiseerimist ei viida läbi standardis kirjeldatud viisil. Väärtpaberid kantakse üle makse vastu ülekandega.

Hinnang – ei vasta standardile.

Läbiviimine

17. Väärtpaberid tuleks kanda isikutele, kes on nimekirja fikseerimise kuupäeva seisuga investorid.

Seadus. ÄS § 226 sätestab, et aktsia annab aktsionärile õiguse osaleda aktsionäride üldkoosolekul ning kasumi ja aktsiaseltsi lõpetamisel allesjäänud vara jaotamisel, samuti muud seaduses sätestatud ja põhikirjaga ettenähtud õigused. Sama kehtib ka osahingu osanikele.

Turupraktika. Eestis on kasutusel ühetasandiline väärtpaberikontode süsteem, millest tulenevalt on teada õigustatud isikute ring, kelle väärtpaberitele korporativisest sündmusest tulenev muudatus kohaldub.

Hinnang – vastab standardile.

18. Sündmuse tulemusel tekkinud väärtpaberitele tuleb anda uus ISIN, mis erineb alusväärtpaberi ISIN-ist.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika puudub antud sündmuses, mistõttu ei ole võimalik hinnata vastavust standardile.

Hinnang – ei vasta standarile.

19. Igal valiku variandil peaks olema unikaalne identifitsaator, mis on emitendi antud ning mida haldab depositoorium ja kõik vahendajad.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika puudub antud sündmuses, mistõttu ei ole võimalik hinnata vastavust standardile.

Hinnang – ei vasta standardile.

20. Valimised tuleks kommunikeerida vahendajate ahelas viimase vahendaja/esindajakontode ahela lüli poolt emitendini elektrooniliselt, kasutades selleks standardeid, mis on defineeritud ja kasutusel väärtpaberiturul, nagu näiteks ISO standard, olenemata kasutatavast kommunikatsioonikanalist. (*prioriseeritud ainult emitendi depositooriumini)*

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Vabatahtlikke reorganiseerimise korporatiivseid sündmuseid ei viida läbi standardis kirjeldatud moel, mistõttu vastavat infoedastust ei toimu.

Hinnang – ei vasta standardile.

21. Alusväärtpaber, millel on valik tehtud, tuleks eraldada raamatupidamise mõttes teistest, mitte valiku tehtud, alusväärtpaberitest depositooriumi ja kõigi teiste vahendajate poolt.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika puudub antud sündmuses, mistõttu ei ole võimalik hinnata vastavust standardile.

Hinnang – ei vasta standardile.

22. Maksetele rahas peaks kohalduma järgnev

a) Maksed emitendilt turuosalistele/lõppinvestoritele, tuleks teha läbi depositeoriumi, kasutades sama maksemehhanismi nagu teiste raha arveldustele, mis tehakse läbi depositeoriumi.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Vabatahtliku ülevõtmise maksed väärtpaberite vastu tehti otse investorile, mitte läbi depositeoriumi.

Hinnang - ei vasta standardile.

b) Emitendi ja depositeoriumi tehtavad maksed peaksid olema valuutas, millest teavitati standardis 1 sätestatult.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Makseid tehakse alati Eestis kehtivas valuutas.

Hinnang - vastab standardile.

c) Emitent peaks tegema maksed võimalikult vara pärast maksesüsteemi avamist, kuid mitte hiljem kui kell 12 depositeoriumi kohaliku aja järgi.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Makseid tehakse maksepäeval esimesel võimalusel, üldjuhul enne kella 12.

Hinnang – vastab standardile.

- d) Kui makset on vaja korrigeerida, tuleks kogu tehtud makse kõigilt investoritelt tagasi kutsuda ning teha uus korrektne makse.

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Enne makse lõpuni viimist kontrollitakse makse korrektsust ning vajadusel parandatakse makset enne selle teostamist. Pole olnud olukorda, kus oleks makse tehtud ebakorrektselt.

Hinnang – vastab standardile.

- e) Kui makseid tehakse väärtpaberites, siis emitent või ülevõtja, lähtuvalt asjaoludest, peaks emitent maksed tegema deponitooriumile võimalikult vara, kuid mitte hiljem kui arveldussüsteemi avamise aeg maksekuupäeval.*

Õigusaktid ei reguleeri.

Turupraktika. Väärtpaberite distributsioon toimub kas deponitooriumi kaudu otse investorile või läbi väärtpaberite maksete.

Hinnang – vastab standardile.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Triin Parvits,

annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Infoedastuse vastavus Euroopa üldkoosolekute ja korporatiivsete sündmuste turustandarditele Eesti väärtpaberite keskregistris,

mille juhendajad on Kurmo Konsa ja Kristi Sisa,

reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 10.05.2016